

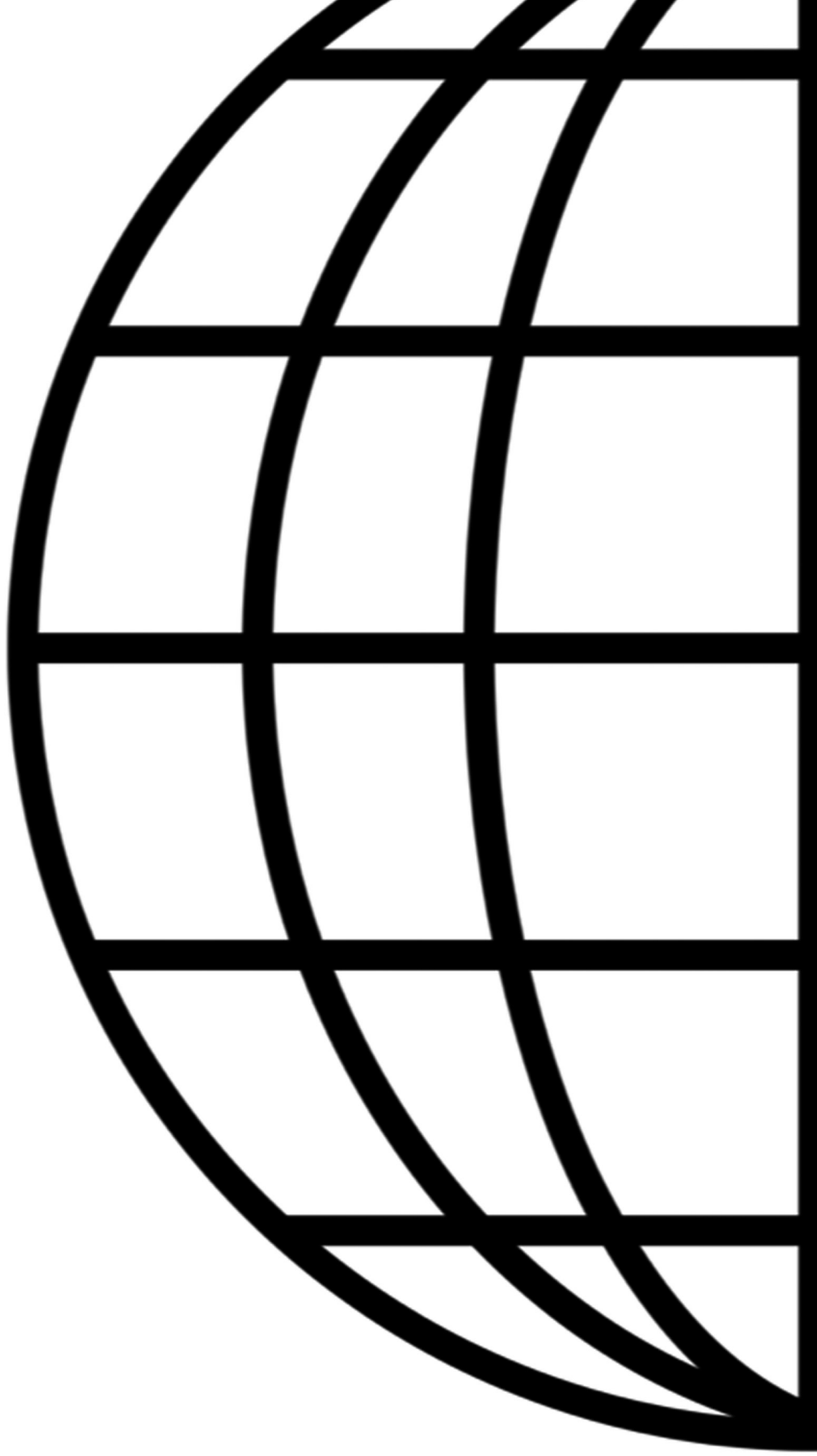

WALK
#walktheglobalwalk

**Οδηγός
Ενημέρωσης
& Εκπαιδευτικών
Δραστηριοτήτων**

2

WALK

#walktheglobalwalk

Οδηγός Ενημέρωσης & Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων **2**

Κοινοφελές Ίδρυμα
Ιωάννη Σ. Λάιτον

Με την υποστήριξη

Συγχρηματοδοτούμενο
από την ΕΕ

Η παρούσα έκδοση έχει παραχθεί με την οικονομική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα περιεχόμενά της είναι ευθύνη των εταίρων του συγκεκριμένου προγράμματος και δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συντονισμός δημιουργίας Οδηγού Ενημέρωσης και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων

Claudia Maffei, Oxfam Italia Intercultura

Σχεδιασμός Οδηγού Ενημέρωσης και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων

Nicola Zeloni, Περιφέρεια Τοσκάνης

Οργανώσεις/εταίροι που συνεργάστηκαν για τη συγγραφή του πρωτότυπου υλικού στα αγγλικά

CARDET - ΚΥΠΡΟΣ

Carmarthenshire County Council, Dolen Cymru Lesotho - ΟΥΑΛΙΑ

Δήμος Σόφιας- Τμήμα εκπαίδευσης - ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Μετάφραση και προσαρμογή πλάνων μαθημάτων στα ελληνικά

Δέσποινα Καρδογέρου, Χρυσούλα Σταματούκου

Σχεδιασμός και γραφιστική προσαρμογή Οδηγού στα ελληνικά

Τμήμα Γραφιστικής ActionAid Hellas

Ο Οδηγός Ενημέρωσης Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας μιας Εκπαιδευτικής Ομάδας Δράσης, που προέρχεται από 5 Ευρωπαϊκούς φορείς: Oxfam Italia (Ιταλία), ActionAid Ελλάς (Ελλάδα), CARDET (Κύπρος), Dolen Cymru (Ουαλία), Εκπαιδευτικός τομέας Δήμου Σόφιας (Βουλγαρία) με τη συνεργασία των 7 άλλων εταίρων (από Κροατία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Αλβανία, Ρουμανία, Σκωτία, Πορτογαλία και Γαλλία). Από τη φύση του, το προϊόν αυτό αντικατοπτρίζει τη βασική του ευρωπαϊκή διάσταση και προβλέπει πλήρη προσαρμοστικότητα σε κάθε εθνικό πλαίσιο, με στόχο την ανάπτυξη μιας κοινής ευρωπαϊκής μαθησιακής κοινότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΔΟΜΗ ΟΔΗΓΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	4
ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	6
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΕΡΓΟ ΠΟΛΙΤΗ- ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ	8
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΕΡΓΟ ΠΟΛΙΤΗ ΚΑΙ ΟΙ 17 ΣΤΟΧΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	9
ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ.....	10
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ 13: GRETA THUNBERG.....	14

A. ΚΟΙΝΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	17
A1. ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΒΙΩΣΙΜΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.....	18
A2. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ: ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΞΕΡΕΙΣ ΟΤΙ...	27

B. Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	37
B1. ΜΑ ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ;.....	38
B2. ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ.....	39
B3. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	40

Γ. Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ.....	49
Γ1. Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ - ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	50
Γ2. Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ - ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΟΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥΣ.....	50
Γ3. Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ - ΔΙΑΤΑΡΑΞΗ	51
Γ4. Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ - ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΗ	51

Δ. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	53
Δ1. Η ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΜΑΣ ΣΤΟΙΧΙΖΕΙ ΤΗ ΓΗ.....	54
Δ2. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ	54
Δ3. ΑΣ ΜΙΛΗΣΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΑ ΡΟΥΧΑ ΜΑΣ.	55

Ε. ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΤΩΡΑ! ΤΕΛΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	61
E1. ΚΛΕΒΕΤΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΜΑΣ.....	62
E2. ΔΡΑΣΕ ΣΑΝ ΝΑ ΗΤΑΝ ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ.....	63

ΤΕΛΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ.....	69
-----------------------------------	-----------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο παρών Οδηγός Ενημέρωσης και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων (τεύχος 2) αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού προγράμματος Walk the Global Walk και παρέχει στους εκπαιδευτικούς πολύτιμες ευκαιρίες εργασίας πάνω σε παγκόσμια ζητήματα που σχετίζονται με τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης. Εισάγει μοντέλα ενεργού συμμετοχής και ηγεσίας των νέων, ενώ δημιουργεί έναν συνεχή διάλογο γύρω από την ενεργή πολιτεότητα σε παγκόσμιο και τοπικό επίπεδο.

Πρόκειται για ένα εκπαιδευτικό εργαλείο, το οποίο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς που θέλουν να ενσωματώσουν θεματικές και μεθοδολογίες της Εκπαίδευσης για τον Ενεργό Πολίτη (Global Citizenship Education) στη διδακτική πρακτική τους και να αναπτύξουν διαθεματικά σχέδια εργασίας, συνεργαζόμενοι με άλλους συναδέλφους. Παρέχει στους εκπαιδευτικούς τις πληροφορίες, την καθοδήγηση και την υποστήριξη για το σχεδιασμό μαθημάτων με καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, στις οποίες οι μαθητές έχουν ενεργό ρόλο.

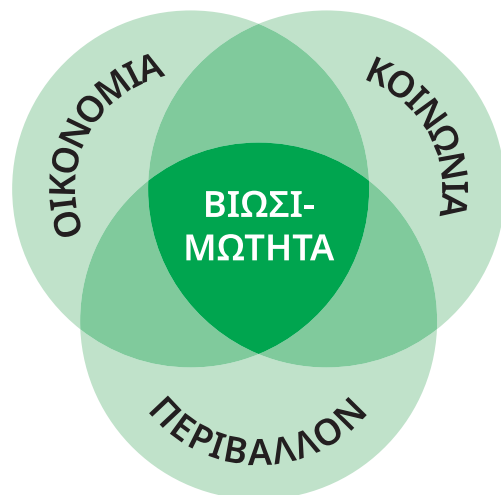
Το 2ο τεύχος του Οδηγού Ενημέρωσης και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων εστιάζει στον 13ο Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG 13): Δράση για το Κλίμα και αποτελεί συνέχεια του 1ου τεύχους Οδηγού Ενημέρωσης και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων, που εστιάζει στον 11ο Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης: Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες (σχολική χρονιά 2018-19). Μπορείτε να βρείτε το 1ο Τεύχος στον παρακάτω σύνδεσμο: <https://www.walktheglobalwalk.eu/en/teacher-space/resources-training-material/category/4-exploring-the-17-sdg-s-and-the-sdg-11> (διαθέσιμος σε 9 γλώσσες).

Ο Οδηγός Ενημέρωσης και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων είναι το βασικό εργαλείο που προβλέπει το πρόγραμμα Walk the Global Walk και στοχεύει στο να υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς στη διαδικασία των διδακτικών παρεμβάσεων που τελικό σκοπό έχουν την ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών για την κλιματική αλλαγή και την παρώθηση για ανάλυση δράσης.

Ανακαλύψτε περισσότερα για το πρόγραμμα:

<https://www.walktheglobalwalk.eu>
<https://www.facebook.com/wtgw2018/>

ΔΟΜΗ ΟΔΗΓΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ο Εκπαιδευτικός Οδηγός εστιάζει στον Στόχο 13: Δράση για το Κλίμα. Μέσα σε αυτόν υπάρχουν προτεινόμενες δραστηριότητες οι οποίες είναι δομημένες βάσει των 3 πυλώνων της βιώσιμης ανάπτυξης: κοινωνία, οικονομία και περιβάλλον.

Για κάθε έναν από αυτούς τους πυλώνες υπάρχει ένα σχέδιο εργασίας που ακολουθεί την εκπαιδευτική μεθοδολογία μαθαίνω-σκέφτομαι-ενεργώ.

Για το λόγο αυτό είναι πολύ σημαντικό πέρα από τις νέες γνώσεις που ελίζουμε να προσφέρει η κάθε δραστηριότητα, να ακολουθεί μια διαδικασία αναστοχασμού και κριτικού προβληματισμού και να ολοκληρώνεται με συγκεκριμένες μικρές ή μεγαλύτερες δράσεις που μπορεί να εμπλέκουν τη σχολική μονάδα, τους γονείς αλλά και την τοπική αυτοδιοίκηση στη Δράση για το Κλίμα.

A. Κοινή εισαγωγική δραστηριότητα

- A1. Τα χρώματα ενός βιώσιμου κόσμου
- A2. Κλιματική Αλλαγή: Θα ήθελα να ξέρεις ότι...

B. Η ανθρώπινη διάσταση της κλιματικής αλλαγής

- B1. Μα τι συμβαίνει στον κόσμο;
- B2. Περιπατώντας με τα παπούτσια του άλλου
- B3. Κλιματική αλλαγή και μετανάστευση

Γ. Η περιβαλλοντική διάσταση της κλιματικής αλλαγής

- Γ1. Ο ιστός της ζωής: βιοποικιλότητα
- Γ2. Ο ιστός της ζωής: αλληλοσύνδεση
- Γ3. Ο ιστός της ζωής: διατάραξη
- Γ4. Ο ιστός της ζωής: επιδιόρθωση

Δ. Η οικονομική διάσταση της κλιματικής αλλαγής

- Δ1. Η υπερκατανάλωσή μας στοιχίζει τη Γη
- Δ2. Η ιστορία των πραγμάτων
- Δ3. Ας μιλήσουμε για τα ρούχα μας

Ε. Κοινή τελική δραστηριότητα

- E1. Κλέβετε το μέλλον μας
- E2. Δράσε σαν να ήταν οι τελευταίες μέρες του πλανήτη

Δίπλα θα βρείτε ένα δείγμα προτεινόμενης δραστηριότητας. Στο εισαγωγικό μέρος περιλαμβάνονται πληροφορίες για το χρόνο υλοποίησης, τις χωροταξικές ανάγκες και τα απαραίτητα υλικά, τους μαθησιακούς στόχους καθώς και με ποιους άλλους από τους 17 Στόχους σχετίζεται η συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Ακολουθεί η περιγραφή της δραστηριότητας. Σε αυτήν περιλαμβάνονται οδηγίες που θα σας οδηγήσουν να εισάγετε τη δραστηριότητα στην τάξη.

- Τα βήματα της δραστηριότητας σηματοδοτούνται με κουκίδες
- Οι διερευνητικές ερωτήσεις/ ερωτήσεις αναστοχασμού σηματοδοτούνται με πλάγια γράμματα
- Οι σημειώσεις προς τους εκπαιδευτικούς σηματοδοτούνται με μπλε γράμματα
- Οι ιδέες για μεταφορτώσεις (upload) στην ψηφιακή πλατφόρμα σηματοδοτούνται με κόκκινα γράμματα

Επίσης, υπάρχουν πεδία όπου θα βρείτε τις απαραίτητες πηγές καθώς και ιδέες για επέκταση και δράση (σε περίπτωση που θέλετε να επεκτείνετε τη δραστηριότητα τόσο σε χρόνο όσο και σε βάθος)

Στο τέλος κάθε δραστηριότητας προβλέπεται το στάδιο του αναστοχασμού, στάδιο με σημαντικά εκπαιδευτικά οφέλη που σας ενθαρρύνουμε να μην το παραλείψετε. Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου επιδιώκουμε όλοι οι εμπλεκόμενοι στη μαθησιακή διαδικασία να εμπεδώσουμε νέες γνώσεις, να εκφράσουμε συναισθήματα και ιδέες, να αποτιμήσουμε κριτικά τις στάσεις και τις πεποιθήσεις μας καθώς και να αξιολογηθεί τι λειτούργησε καλά ή τι θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά. Σχετικά με το χρόνο που θα αφιερώσετε στον αναστοχασμό, εξαρτάται από το χρόνο που αφιερώσατε σε μια δραστηριότητα καθώς και στη πολυπλοκότητά της. Για το λόγο αυτό ο αναστοχασμός μπορεί να είναι μόνο μια προφορική ερώτηση ή σε άλλη περίπτωση ακόμα και το αντικείμενο μιας εργασίας. Σε κάθε περίπτωση ένας βασικός αναστοχασμός είναι επιθυμητό να γίνεται μετά το τέλος της δραστηριότητας στην ολομέλεια της τάξης.

Επίσης, σε ορισμένα σημεία του Οδηγού θα βρείτε συνολικές ερωτήσεις ανατροφοδότησης σε ειδικά πλαίσια που απευθύνονται σε εσάς και στοχεύουν στο να πλαισιώσετε τη σκέψη και τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων σε σχέση με τις γνωστικές και διδακτικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται.

Τέλος, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι οι δραστηριότητες είναι προτεινόμενες και φυσικά επιδέχονται τροποποιήσεις ή/και εμπλουτισμό. Εσείς είστε που γνωρίζετε καλύτερα τους μαθητές/τριές σας καθώς και θα αξιολογήσετε τελικά ποιες δραστηριότητες αισθάνεστε ότι είναι συμβατές με τις ανάγκες της δικής σας τάξης. Ο Οδηγός είναι ένα εργαλείο που στοχεύει να είναι βοηθός για τη συμμετοχή σας στο

1η φάση
45 λεπτά

B1. ΜΑ ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ;

- Εξηγήστε στους μαθητές/τριες ότι για την επόμενη 1 ώρα περίπου θα ερευνήσουν τα διαφορετικά επίπεδα ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε ακραία καιρικά φαινόμενα.
- Προβάλετε τις διαφάνειες 4, 5 του Power Point διαδοχικά και παρατηρήστε τις εικόνες.
- Επειτα συζητήστε: Ποια είναι η πρώτη λέξη που σας έρχεται στο μυαλό, βλέποντας αυτές τις εικόνες; Έν αναμονή του τυφώνα Florence (ΗΠΑ) και του κυκλώνα Idai (Αφρική), τι προτοιμασία πιστεύετε ότι είχε γίνει για τις δύο αυτές περιπτώσεις; Μετά την εκδήλωση των ακραίων αυτών καιρικών φαινομένων, ποιο πιστεύετε ότι κινητοποιήθηκαν για την «ανακούφιση» των ανθρώπων, που ζούσαν εκεί; Με ποιο τρόπο; Πού πήγαν οι άνθρωποι μετά; Πιστεύετε ότι είχαν καλή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ασφάλιση; Τι υπηρεσίες πιστεύετε ότι τους παρήχθησαν; Ποιο από τα 2 ακραία φαινόμενα θεωρείτε ότι είχε το μεγαλύτερο κόστος στην ανθρώπινη ζωή βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα;

Άναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις): Πιστεύετε ότι οι καταναλωτικές συνήθειες των ανθρώπων συσχετίζονται με την κλιματική αλλαγή; Με ποιο τρόπο; Μπορείτε να δώσετε ένα παράδειγμα; Σημείωση για τον/ην εκπαιδευτικό: αν σε αυτή φάση οι μαθητές/τριες δεν μπορούν να βρουν κάποια σύνδεση, συνεχίστε στην επόμενη φάση της δραστηριότητας, χωρίς να τους δώσετε εσείς κάποιο παράδειγμα.

☑ **Μεταφορτώστε στην πλατφόρμα την λίστα των πραγμάτων που συνήθως αγοράζουμε της δραστηριότητας «Η υπερκατανάλωσή μας στοιχίζει τη Γη...» καθώς επίσης και τους παγκόσμιους χάρτες του παραρτήματος 8.**

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Η βιομηχανία της μόδας είναι μια από τις πιο ρυπογόνες βιομηχανίες στον κόσμο (πολλοί υποστηρίζουν ότι είναι η 2η πιο ρυπογόνα βιομηχανία ενώ από άλλους αμφισβητείται). Ωστόσο, είναι γεγονός ότι η παραγωγή και η διανομή των καλλιεργειών, των υιών και των ενδυμάτων που χρησιμοποιούνται στη μόδα συμβάλουν σημαντικά στη ρύπανση του περιβάλλοντος συμπεριλαμβανομένου του νερού, του αέρα και του εδάφους.
- Η λεγόμενη «Fast Fashion» που έχει επικρατήσει, συμβάλει σημαντικά στη ρύπανση του περιβάλλοντος καθώς επιβάλει τον σχεδιασμό, παραγωγή και διάθεση ρούχων που η «μόδα» τους αλλάζει συχνά και είναι φτηνά και άμεσα διαθέσιμα στους καταναλωτές.
- Ένα ρούχο μπορεί να έχει ως πρώτη ύλη φυσικά υλικά όπως το βαμβάκι (το τζιν είναι επίσης βαμβάκι),

πρόγραμμα Walk the Global Walk και σας προτείνουμε να αξιοποιήσετε τις εκπαιδευτικές του προτάσεις (που οι περισσότερες αποτελούν μεθοδολογίες μη τυπικής μάθησης) προσαρμόζοντάς τις στις δικές σας προτιμώμενες εκπαιδευτικές μεθοδολογίες και κάνοντας όποιες αλλαγές θεωρείτε απαραίτητες.

ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Κοινή Εισαγωγική Δραστηριότητα

«ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΒΙΩΣΙΜΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»

«ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ: ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΞΕΡΕΙΣ ΟΤΙ...»

Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ
ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙ-
ΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ
ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙ-
ΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙ-
ΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

ΚΟΙΝΗ ΤΕΛΙΚΗ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Βάσει του προγράμματος Walk the Global Walk και του τρόπου που εφαρμόζεται και στις 11 χώρες, όπου υλοποιείται, ορίζεται ότι οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στο πρόγραμμα θα πρέπει να αφιερώσουν τουλάχιστον 4 ώρες για να πραγματοποιήσουν διδακτικές παρεμβάσεις σε ένα τμήμα/τάξη.

Ο παρών Οδηγός καλύπτει με τις προτεινόμενες δραστηριότητες πολύ περισσότερες ώρες (τουλάχιστον 12) και ελπίζουμε ότι θα είναι ένα χρήσιμο εργαλείο σε περιπτώσεις που ως εκπαιδευτικός θέλετε να κάνετε ένα project/ερευνητική εργασία με θέμα την Κλιματική Αλλαγή.

Ωστόσο, ο τρόπος που σας προτείνουμε να υλοποιήσετε τις παρεμβάσεις ώστε να καλυφθούν οι βασικές ώρες είναι ο εξής:

- Υλοποίηση εισαγωγικής δραστηριότητας
- Επιλογή όλων των δραστηριοτήτων από μια διάσταση (πχ κλιματική αλλαγή και ανθρώπινη διάσταση) ή 1 έως 3 δραστηριότητες και από τις τρεις διαστάσεις (ανθρώπινη, περιβαλλοντική, οικονομική) ώστε να συμπληρώσετε 2 ώρες
- Υλοποίηση τελικής δραστηριότητας

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Όπως έχει αναφερθεί, στο τέλος κάθε δραστηριότητας είναι πολύ σημαντικό να ακολουθεί ένα στάδιο αναστοχασμού. Ως μέρος του αναστοχασμού καλό είναι να εντάξετε και μια σύντομη αξιολόγηση της δραστηριότητας. Αυτή μπορεί να γίνει με ερωτήσεις στην ολομέλεια όπως οι ακόλουθες:

- Τι μάθατε
- Τι αισθανθήκατε;
- Τι σκεφτήκατε;
- Προέκυψε κάποια ιδέα για δράση;

Οι ερωτήσεις μπορούν να απαντηθούν προφορικά και να κρατήσετε σημειώσεις ή και να έχετε μόνιμα ένα χαρτί ανατροφοδότησης στον τοίχο και να συμπληρώνεται από σας και τους μαθητές σας κατά τη διάρκεια των παρεμβάσεων. Η αξιολόγηση/ ανατροφοδότηση θα μπορούσε να ακολουθήσει την ακόλουθη λογική:

Με αυτόν τον τρόπο η γνώση συστηματοποιείται, εκφράζονται συναισθήματα, αναδύονται ιδέες και προκύπτουν δράσεις που μπορούν να πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια της SDG εβδομάδας στο τέλος της χρονιάς.

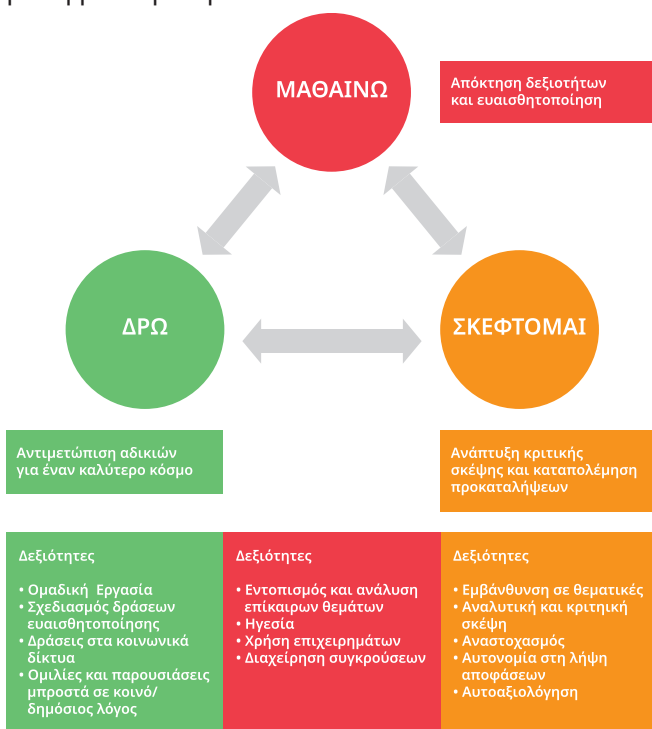
Και μια ιδέα! Όταν προετοιμάζετε τη διδακτική παρέμβαση και προετοιμάζετε τα υλικά σας, σκεφτείτε και τις πιο φιλικές στο περιβάλλον και βιώσιμες επιλογές. Για παράδειγμα προβολή εικόνων αντί για εκτύπωσή τους ή χρήση χαρτιών προς ανακύκλωση (π.χ πίσω κενό μέρος από παλιές φωτοτυπίες).

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΕΡΓΟ ΠΟΛΙΤΗ (GLOBAL COMPETENCES)

Σύμφωνα με το Διεθνές Πρόγραμμα για την Αξιολόγηση των Μαθητών PISA (Programme for International Student Assessment) του ΟΟΣΑ μια παγκόσμια δεξιότητα είναι η δεξιότητα να εξετάζονται τα τοπικά, παγκόσμια και διαπολιτισμικά ζητήματα, να κατανοούνται και να εκτιμώνται οι αντιλήψεις και οι κοσμοθεωρίες των άλλων, η συμμετοχή σε ανοιχτές, κατάλληλες και αποτελεσματικές αλληλεπιδράσεις με ανθρώπους διαφορετικών πολιτισμών και η συλλογική δράση για την ευημερία του πλανήτη και τη βιωσιμότητα.

Ακολουθούν οι βασικές δεξιότητες που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.

Συστημική σκέψη: Η δεξιότητα να αναγνωρίζουμε και να κατανοούμε τις σχέσεις. Να αναλύουμε πολύπλοκα συστήματα. Να αναλογιζόμαστε το πώς ενσωματώνονται τα συστήματα σε διαφορετικούς τομείς και διαφορετικές κλίμακες. Να αντιμετωπίζουμε την αβεβαιότητα.

Προνοητική: Η δεξιότητα να κατανοούμε και να αξιολογούμε μελλοντικές καταστάσεις- τις πιθανές και τις επιθυμητές. Να δημιουργούμε τα δικά μας οράματα για το μέλλον. Να εφαρμόζουμε την αρχή της προφύλαξης. Να αξιολογούμε τις συνέπειες ενεργειών. Να φτιάχνουμε μηχανισμούς αντιμετώπισης των κινδύνων και των αλλαγών.

Κανονιστική: Η δεξιότητα κατανόησης και αναστοχασμού σχετικά με τους κανόνες και τις αξίες που αποτελούν τη βάση των ενεργειών ενός ατόμου.

Η διαπραγμάτευση αξιών, αρχών και στόχων σε ένα πιθανό πλαίσιο συγκρούσεων, συμφερόντων, αβέβαιων γνώσεων και αντιφάσεων.

Στρατηγική: Η δεξιότητα συλλογικής ανάπτυξης και εφαρμογής καινοτόμων ενεργειών που ενισχύουν την αειφορία σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Συνεργασία: Η δεξιότητα να μαθαίνουμε από τους άλλους. Να κατανοούμε και να σεβόμαστε τις ανάγκες, τις προοπτικές και τις πράξεις των άλλων (ενσυναίσθηση). Να κατανοούμε, να συνδεόμαστε και να είμαστε ευαίσθητοι απέναντι σε άλλους (ηθική ηγεσία). Να μάθουμε να επιλύουμε συγκρούσεις ομαδικά. Να μπορούμε να διευκολύνουμε συνεργατική και συμμετοχική επίλυση προβλημάτων.

Κριτική σκέψη: Η δεξιότητα να αμφισβητούμε κανόνες, πρακτικές και απόψεις. Να αναστοχαζόμαστε γύρω από τις δικές μας αξίες, αντιλήψεις και ενέργειες. Να λαμβάνουμε θέση στην προσπάθεια για βιωσιμότητα.

Αυτεπίγνωση: Η δεξιότητα να σκεφτόμαστε το δικό μας ρόλο στην τοπική και την παγκόσμια κοινωνία. Να είμαστε σε συνεχή διαδικασία αξιολόγησης και να βρίσκουμε κίνητρα για δράση.

Επίλυση προβλημάτων: Η πρωταρχική δεξιότητα να ανακαλύπτουμε διαφορετικά πλαίσια επίλυσης προβλημάτων σε πολύπλοκα ζητήματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα. Η δεξιότητα να αναπτύσσουμε βιώσιμες, χωρίς αποκλεισμούς και δίκαιες λύσεις, που προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη και εμπεριέχουν όλες τις προηγούμενες δεξιότητες.

Pisa Global Competences: <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2018-global-competence.htm>

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ WALK THE GLOBAL WALK ΣΕ ΕΝΑ ΣΧΗΜΑ

Το πρόγραμμα Walk the Global Walk, μέσα από τις μεθοδολογίες της Εκπαίδευσης για τον Ενεργό Παγκόσμιο Πολίτη (Global Citizenship Education), στοχεύει να κινητοποιήσει τους νέους ως φορείς της αλλαγής, να κάνει τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης πιο σχετικούς με την κοινότητά τους και να παράξει ένα καινοτόμο εκπαιδευτικό μοντέλο που θα εστιάζει σε παγκόσμια ζητήματα. Αυτό το πρωτοποριακό μοντέλο, που ενσωματώνει μια νέα κατανόηση των παγκόσμιων ζητημάτων που σχετίζονται με τη μετανάστευση, την κλιματική αλλαγή και την ισότητα των φύλων μπορεί να προσαρμοστεί στα επίσημα εκπαιδευτικά προγράμματα σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Στην Ελλάδα το πρόγραμμα συντονίζεται από τον Δήμο Φυλής και την ActionAid Ελλάς ενώ στο πρόγραμμα συμμετέχουν φορείς από 12 χώρες (Ιταλία,

Γαλλία, Κροατία, Κύπρος, Ελλάδα, Πορτογαλία, Ουαλία, Σκωτία, Αλβανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Βοσνία & Ερζεγοβίνη)

Δείτε περισσότερα για το πρόγραμμα και εγγραφείτε στην online πλατφόρμα εδώ: <https://www.walktheglobalwalk.eu>

Χρονοδιάγραμμα

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΕΡΓΟ ΠΟΛΙΤΗ - ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ

Είναι όλο και πιο εμφανές ότι ζούμε σ' έναν περίπλοκο και παγκοσμιοποιημένο κόσμο, με νέες παγκόσμιες τάσεις και ζητήματα. Η παγκόσμια διάσταση αποτελεί μέρος της καθημερινής μας ζωής και δημιουργεί προκλήσεις, ιδίως στους νέους, στο να εκφράσουν τη δική τους ενημερωμένη άποψη, τα συναισθήματά τους και να αναλάβουν δράση. Το επίσημο σχολικό σύστημα αντιπροσωπεύει τον ασφαλέστερο χώρο, χωρίς περιορισμούς, ώστε οι μαθητές να έχουν την ευκαιρία να μαθαίνουν, να αναστοχάζονται και να δοκιμάζουν νέες δεξιότητες απαραίτητες για την παγκόσμια κοινωνία, στην οποία ζουν.

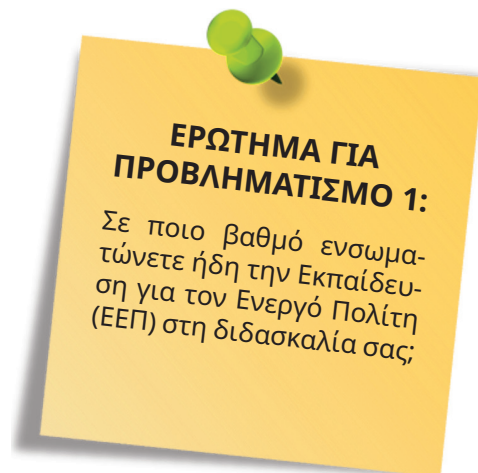
Από τον Αύγουστο του 2018 βλέπουμε την ιδιότητα του ενεργού πολίτη να εκφράζεται εμπράκτως και μαζικώς σε όλον τον κόσμο. Αφορμή η 16χρονη Γκρέτα Τούνμπεργκ που η σχολική απεργία της κάθε Παρασκευή μετεξελίχθηκε στο κίνημα #FridaysForFuture, όπου νέοι από όλον τον κόσμο διαμαρτύρονται για την έλλειψη πολιτικών ενάντια την κλιματική αλλαγή.

Σε ολόκληρο τον κόσμο και ειδικότερα στην Ευρώπη, η κοινωνία των πολιτών και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ενώθηκαν για να προχωρήσουν στην εφαρμογή της Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του Ενεργού Πολίτη σε επίσημα πλαίσια. Το Συμβούλιο της Ευρώπης, η UNESCO, το GENE (Global Education Network Europe) και άλλοι σημαντικοί οργανισμοί και δίκτυα παγκοσμίως συνέβαλαν στην ανάπτυξη στρατηγικών και πρακτικών για την Εκπαίδευση για τον Ενεργό Πολίτη και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη σε συνεργασία με τις εθνικές και τοπικές κυβερνήσεις.

Στη Διακήρυξη του Μάαστριχτ το 2002, η **Παγκόσμια Εκπαίδευση** (Global Education) ορίστηκε ως

«η εκπαίδευση που ανοίγει τα μάτια και το νου των ανθρώπων στις πραγματικότητες του παγκοσμιοποιημένου κόσμου και τους αφυπνίζει, ώστε να επιδιώκουν έναν κόσμο με περισσότερη δικαιοσύνη, ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα για όλους». Αναπτύσσει δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη, η επίλυση προβλημάτων και ο δημόσιος λόγος, οι οποίες είναι απαραίτητες προκειμένου οι νέοι να κατανοούν, να σκέφτονται και να δρουν στο σύγχρονο διασυνδεδεμένο κόσμο και να λειτουργούν ως καταλύτες μετασχηματιστικής και βιώσιμης αλλαγής.

Η ιστορία της Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του Ενεργού Πολίτη μας δείχνει ότι περιλαμβάνει διαφορετικά είδη Εκπαίδευσης: Την Αναπτυξιακή Εκπαίδευση (Development Education), την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Human Rights Education), την Εκπαίδευση για τη Βιωσιμότητα (Education for Sustainable Education), την Εκπαίδευση για την Ειρήνη (Peace Education), την Πρόληψη των Συγκρούσεων (Conflict Prevention), τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση (Intercultural Education) και την Αγωγή του Πολίτη (Citizenship Education). Ωστόσο, όπως επισημαίνεται από την UNESCO στο έγγραφο «Εκπαίδευση για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης – Μαθησιακοί Στόχοι» (2017), η Εκπαίδευση για τον Ενεργό Πολίτη «πρέπει να ενσωματωθεί σε όλα τα προγράμματα σπουδών της επίσημης εκπαίδευσης [...] Δεν πρέπει, να θεωρείται ως μεμονωμένο αυτοτελές μάθημα αλλά να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διδασκαλίας όλων των βασικών μαθημάτων.»

Με τη χρήση διαθεματικής προσέγγισης, ο παρών Οδηγός υποστηρίζει τους/τις εκπαιδευτικούς προκειμένου να ενσωματώσουν τα μαθήματα που σχετίζονται με την ιδιότητα του ενεργού πολίτη και την εκπαίδευση που επικεντρώνεται στα ανθρώπινα δικαιώματα στο σχολικό πρόγραμμα σπουδών, χρησιμοποιώντας μια πρωτοποριακή, ολοκληρωμένη και συμπεριληπτική προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς.

Οι δραστηριότητες είναι μαθητοκεντρικές, χρησιμοποιούν ποικίλα εργαλεία και μεθόδους και μπορούν να προσαρμοστούν στις διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες. Προωθούν τη συνεργασία, την επίλυση προβλημάτων, τον διάλογο, την κριτική σκέψη,

την ενίσχυση της περιέργειας και τη δημιουργικότητα. Πάντοτε έχουν μια τοπική-παγκόσμια προσέγγιση, ενώ παρέχουν πληροφορίες από όλο τον κόσμο, ξεκινώντας μια διαδικασία αναστοχασμού από το προσωπικό στο συλλογικό λαμβάνοντας υπόψη τόσο τη λογική όσο και το συναίσθημα.

Οι δεξιότητες που αναπτύσσονται μέσω του προγράμματος, ευθυγραμμίζονται με τις βασικές δεξιότητες της UNESCO για τη βιωσιμότητα, οι οποίες περιγράφονται στο έγγραφο «Sustainable Development Education. Learning Objectives» <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002474/247444e.pdf>. Επιπλέον, συνάδουν με τις παγκόσμιες δεξιότητες του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) από τον ΟΑΣΑ στο έγγραφο «Preparing our youth for an inclusive and sustainable world. The OECD PISA global competence framework» του 2018 <http://www.oecd.org/pisa/Handbook-PISA-2018-Global-Competence.pdf>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΕΡΓΟ ΠΟΛΙΤΗ ΚΑΙ ΟΙ 17 ΣΤΟΧΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο ρόλος σας ως εκπαιδευτικός είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία ενός πιο βιώσιμου κόσμου. Σε όλο τον πλανήτη, οι εκπαιδευτικοί ενώνουν τις δυνάμεις τους για να προωθήσουν την Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Ενεργού Πολίτη και το πρόγραμμα Walk the Global Walk αποτελεί ένα παράδειγμα. Πράγματι, δεν είμαστε μόνοι: κάθε χρόνο, τον Σεπτέμβριο, ο ΟΗΕ παρουσιάζει το World Largest Lesson (<http://worldlargestlesson.globalgoals.org/>), μια πλατφόρμα με σχέδια μαθημάτων και υλικό, προκειμένου να παρακινήσει τους εκπαιδευτικούς να δουλέψουν στις τάξεις τους τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ ή στο παρών 17 Στόχους και Ατζέντα 2030).

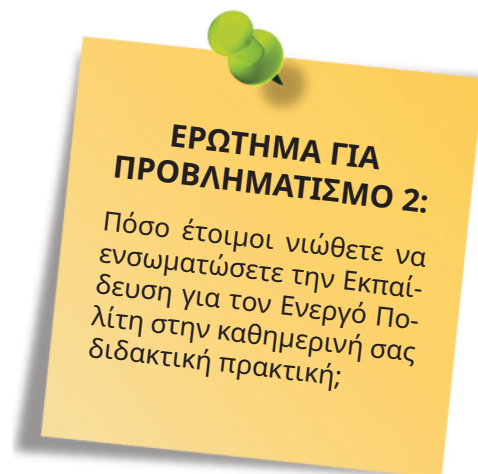
Έχοντας συνείδηση της αλληλεξάρτησης του κόσμου μας, οι παγκόσμιοι ηγέτες παρουσίασαν το 2015 τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, «ένα σχέδιο δράσης για τους ανθρώπους, τον πλανήτη και την ευημερία» που θα πρέπει να υλοποιηθεί έως το 2030. Οι 17 Στόχοι παρέχουν σαφείς ποσοτικούς στόχους, αναμενόμενα αποτελέσματα και έχουν παγκόσμιο πεδίο εφαρμογής.

Η Γκρέτα Τούνμπεργκ έκανε το επίθετο «βιώσιμος» ακόμα πιο σαφές για τον κόσμο: «Το 2078, θα γιορτάζω τα 75α γενέθλιά μου. Εάν έχω παιδιά ίσως να βρί-

σκονται μαζί μου εκείνη την ημέρα. Ίσως να με ρωτήσουν για εσάς. Ίσως να με ρωτήσουν γιατί δεν κάνατε τίποτα, όταν ακόμα υπήρχε χρόνος να κάνετε» είπε στο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (COP 24) στην Πολωνία το 2018.

Η βιωσιμότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα ανθρώπινα δικαιώματα και με την κλιματική, ανθρωπιστική και οικονομική δικαιοσύνη. Επίσης, η πρόβλεψη για έναν κόσμο στον οποίο οι ανάγκες των πιο ευάλωτων θα ικανοποιούνται, η Ατζέντα 2030 μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην υλοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έχει παρατηρηθεί ότι οι μαθητές/τριες μέσα από την Ατζέντα 2030 κατανοούν καλύτερα τα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και τι σημαίνει ο όρος βιωσιμότητα για τις μελλοντικές γενιές.

Η εκπαίδευση κατέχει κεντρική θέση στην Ατζέντα 2030: αποτελεί από μόνη της στόχο, καθώς ο μόνος τρόπος για να σπάσει ο φαύλος κύκλος της φτώχειας και να διευκολυνθεί η κοινωνική πρόοδος είναι να διασφαλιστεί η ποιοτική εκπαίδευση για όλους. Πράγματι, η εκπαίδευση θα πρέπει να εξοπλίζει τους πολίτες με ένα σύνολο γνώσεων, αξιών, στάσεων και δεξιοτήτων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε οποιοδήποτε τομέα εργασίας, σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου.

Για τον λόγο αυτό, ο Στόχος 4 «Ποιοτική Εκπαίδευση» αποσκοπεί στη «διασφάλιση της ισότιμης και χωρίς περιορισμούς ποιοτική εκπαίδευση και στην προώθηση των ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους». Πιο συγκεκριμένα, προωθεί την Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη ως καθολική πρακτική:

Στόχος 4.7

Να διασφαλίσει, έως το 2030, ότι όλοι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν τη γνώση και θα καλλιεργήσουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και μεταξύ άλλων, μέσω της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και μέσω του βιώσιμου τρόπου ζωής, να προάγουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, την προώθηση της ειρήνης και της μη-βίας, την ταυτότητα του παγκόσμιου πολίτη, καθώς και την αναγνώριση της πολιτιστικής ποικιλίας και της συμβολής της στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Δείκτης 4.7.1

Επίπεδο στο οποίο (i) η Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Ενεργού Παγκόσμιου Πολίτη και (ii) η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας των φύλων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενσωματώνονται σε όλες τις βαθμίδες: α) εθνικές εκπαιδευτικές πολιτικές, β) προγράμματα σπουδών, γ) κατάρτιση εκπαιδευτικών και δ) αξιολόγηση μαθητών.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Βίντεο:

- Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP): Transitioning from the MDGs to the SDGs https://www.youtube.com/watch?v=5_hLuEui6ww
- Ίδρυμα των Ηνωμένων Εθνών: A Look at the Sustainable Development Goals <https://www.youtube.com/watch?v=5G0ndS3uRdo>
- Michael Green, Ομιλία TED με τίτλο Talk How We Can Make the World a Better Place by 2030 https://www.ted.com/talks/michael_green_how_we_can_make_the_world_a_better_place_by_2030

Ιστοσελίδες:

- https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=6&Itemid=71
- Διακήρυξη του Incheon με τίτλο Education 2030 and Framework for Action towards SDG <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002456/245656E.pdf>
- Learning Cities and the SDGs: A Guide to Action <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002604/260442e.pdf>

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ - ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ NASA!

Το παρακάτω «γλωσσάρι» στόχο έχει να αποτελέσει ένα ακόμα εργαλείο κατανόησης και αποσαφήνισης της πραγματικότητας, που ονομάζουμε κλιματική αλλαγή και μπορεί να λειτουργήσει βοηθητικά τόσο για εσάς τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές/τριές σας.

Ως εκπαιδευτικός που χρησιμοποιεί αυτό τον Οδηγό μπορεί να έχετε μεγαλύτερη, μικρότερη ή και καμία εμπειρία με το θέμα της κλιματικής αλλαγής. Για το λόγο αυτό, θα θέλαμε να ξεκινήσουμε με μερικούς απλοποιημένους, αλλά επαληθευμένους και με επιστημονική βάση, ορισμούς. Οι ορισμοί αυτοί θα οδηγήσουν εσάς και τους/τις μαθητές/τριες πιο ομαλά στη δράση για το κλίμα.

Καιρός: είναι οι αλλαγές που βλέπουμε και νιώθουμε στο εξωτερικό περιβάλλον κάθε μέρα. Μπορεί να βρέχει τη μία ημέρα και να είναι ηλιόλουστα την επόμενη. Κάποιες φορές κάνει κρύο. Κάποιες φορές έχει ζέστη. Ο καιρός επίσης αλλάζει από τόπο σε τόπο. Οι άνθρωποι σε ένα μέρος μπορεί να φοράνε σορτσάκια και να παίζουν έξω. Την ίδια ώρα, άνθρωποι πολύ μακριά μπορεί να φτυαρίζουν το χιόνι.

Κλίμα: είναι ο συνηθισμένος καιρός σε ένα μέρος. Το κλίμα μπορεί να είναι διαφορετικό σε διαφορετικές εποχές. Ένα μέρος μπορεί να είναι κυρίως ζεστό και χωρίς υγρασία το καλοκαίρι. Το ίδιο μέρος μπο-

ρεί να είναι κρύο και με υγρασία το χειμώνα. Διαφορετικά μέρη έχουν διαφορετικό κλίμα. Μπορεί να ζείτε σε ένα μέρος όπου χιονίζει όλη την ώρα. Και μερικοί άνθρωποι ζουν σε μέρη όπου είναι πάντα τόσο ζεστά που να μπορείς να κολυπήσεις έξω! Υπάρχει επίσης το κλίμα της Γης. Το κλίμα της Γης είναι αυτό που προκύπτει αν συνδυάσουμε όλα τα κλίματα σε όλη τη Γη.

Κλιματική Αλλαγή: είναι μια αλλαγή στον καιρό που υπάρχει συνήθως σε ένα μέρος. Αυτό θα μπορούσε να είναι μια αλλαγή στο ποσοστό των ετήσιων βροχοπτώσεων σ' ένα συγκεκριμένο μέρος. Ή θα μπορούσε να είναι μια αλλαγή στη συνήθη θερμοκρασία σε ένα μέρος για ένα μήνα ή μια εποχή. Κλιματική αλλαγή είναι επίσης μια αλλαγή στο κλίμα της Γης. Αυτή θα μπορούσε να είναι μια αλλαγή στη συνηθισμένη θερμοκρασία της Γης. Ή θα μπορούσε να είναι μια αλλαγή στα μέρη της Γης που βρέχει ή χιονίζει συνήθως. Ο καιρός μπορεί να αλλάξει μέσα σε λίγες ώρες. Το κλίμα παίρνει εκατοντάδες ή ακόμη και εκατομμύρια χρόνια για να αλλάξει.

Κλιματική δικαιοσύνη: είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται για να γίνει αναφορά στην υπερθέρμανση του πλανήτη ως ένα πρόβλημα ηθικό και πολιτικό και όχι μόνο περιβαλλοντικό. Έτσι συναρτά την κλιματική αλλαγή με την έννοια της δικαιοσύνης και ιδιαίτερα την περιβαλλοντική δικαιοσύνη και την κοινωνική δικαιοσύνη. Εξετάζει θέματα όπως η ισότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα συλλογικά δικαιώματα και η ιστορική ευθύνη -κατά κύριο λόγο των ανεπτυγμένων χωρών- ως προς την κλιματική αλλαγή. Ένα θεμελιώδες ζήτημα της κλιματικής δικαιοσύνης είναι ότι οι λιγότερο υπεύθυνοι για την κλιματική αλλαγή είναι εκείνοι που υφίστανται τις χειρότερες συνέπειές της. Μερικές φορές, ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για να γίνει λόγος σε νομικά θέματα σε σχέση με την κλιματική αλλαγή.

Αλλάζει το κλίμα της Γης; Το κλίμα της Γης αλλάζει πάντα. Έχουν υπάρξει εποχές που το κλίμα της Γης ήταν πιο θερμό από ό,τι είναι τώρα. Έχουν υπάρξει εποχές που το κλίμα ήταν πιο ψυχρό από ό,τι είναι σήμερα. Αυτές οι εποχές μπορεί να κρατήσουν χιλιάδες ή εκατομμύρια χρόνια. Οι άνθρωποι που μελετούν τη Γη παρατηρούν ότι το κλίμα της γίνεται πιο θερμό. Η θερμοκρασία της Γης έχει ανέβει κατά περίπου 0,8°C τα τελευταία 100 χρόνια. Αυτό μπορεί να μη φαίνεται πολύ αλλά μικρές αλλαγές στη θερμοκρασία της Γης μπορεί να έχουν μεγάλες επιπτώσεις. Κάποια αποτελέσματα είναι ήδη εμφανή. Η υπερθέρμανση του κλίματος της Γης έχει προκαλέσει το λιώσιμο χιονιών και πάγων. Έχει επίσης προκαλέσει την άνοδο της στάθμης της θάλασσας και έχει αλλάξει τον καιρό που κάποια φυτά αναπτύσσονται.

Τι προκαλεί την αλλαγή του κλίματος της Γης; Πολλά πράγματα μπορούν να κάνουν το κλίμα να αλλάξει από μόνο του. Η απόσταση της Γης από τον

ήλιο μπορεί να αλλάξει. Ο ήλιος μπορεί να εκπέμψει περισσότερη ή λιγότερη ενέργεια. Οι ωκεανοί μπορούν να αλλάξουν. Όταν εκρήγνυται ένα ηφαίστειο, μπορεί να αλλάξει το κλίμα μας. Οι περισσότεροι επιστήμονες λένε ότι και οι άνθρωποι μπορούν να αλλάξουν το κλίμα. Οι άνθρωποι οδηγούν αυτοκίνητα. Οι άνθρωποι ζεσταίνουν και δροσίζουν τα σπίτια τους. Οι άνθρωποι μαγειρεύουν το φαγητό τους. Και αυτά τα πράγματα χρειάζονται ενέργεια. Ένας τρόπος που παίρνουμε ενέργεια είναι με την καύση άνθρακα, πετρελαίου και φυσικού αερίου. Με την καύση αυτών αέρια εκλύονται στον αέρα. Αυτά τα αέρια προκαλούν την αύξηση της θερμοκρασίας του αέρα. Αυτό μπορεί να αλλάξει το κλίμα ενός τόπου. Μπορεί επίσης να αλλάξει το κλίμα της Γης.

Τι μπορεί να συμβεί στο κλίμα της Γης; Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι η θερμοκρασία της Γης θα συνεχίσει να αυξάνεται για τα επόμενα 100 χρόνια. Αυτό θα προκαλέσει το λιώσιμο περισσότερου χιονιού και πάγου. Η στάθμη των ωκεανών θα ανέβει και άλλο. Κάποια μέρη θα γίνουν πιο θερμά. Άλλα

μέρη μπορεί να έχουν πιο κρύους χειμώνες με περισσότερο χιόνι. Κάποια μέρη μπορεί να έχουν περισσότερη βροχή. Άλλα μέρη μπορεί να έχουν λιγότερη βροχή. Κάποια μέρη ενδέχεται να έχουν ισχυρότερους τυφώνες.

Πώς μελετά η NASA την κλιματική αλλαγή; Δορυφόροι της NASA παρατηρούν το έδαφος, τον αέρα, το νερό και τον πάγο της Γης. Άλλα εργαλεία παρατηρούν τον ήλιο και την ενέργεια που εκπέμπει. Μαζί οι πληροφορίες αυτές είναι σημαντικές για να μάθουμε για το κλίμα της Γης. Η χρήση όλων

αυτών των εργαλείων μπορεί να βοηθήσει τους επιστήμονες να μάθουν πώς το κλίμα μπορεί να αλλάξει.

Πηγή: <https://www.nasa.gov/audience/forstudents/k-4/stories/nasa-knows/what-is-climate-change-k4.html>

Θεμελιώδεις συνθήκες και πρωτοβουλίες για τη δράση για το κλίμα

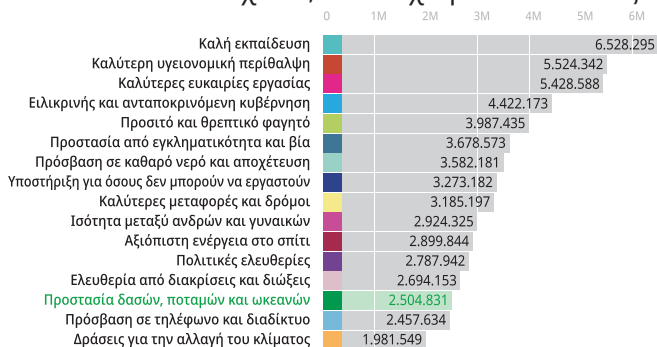
IPCC – Η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Αλλαγή του Κλίματος (The Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC) είναι το σώμα των Ηνωμένων Εθνών για την αξιολόγηση της σχετιζόμενης με την κλιματική αλλαγή επιστήμης. Έχει αυτή τη στιγμή 195 χώρες μέλη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, και προσφέρει σε κυβερνήσεις σε όλα τα επίπεδα επιστημονικές πληροφορίες, τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν για την ανάπτυξη πολιτικών για το κλίμα. Οι αναφορές του IPCC χρησιμοποιούνται επίσης στις διεθνείς διαπραγματεύσεις για την κλιματική αλλαγή. Πηγή: <https://www.ipcc.ch/about/>

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΟΥ ΚΙΟΤΟ - Το Πρωτόκολλο του Κιότο είναι μια διεθνής συμφωνία, που συνδέεται με τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (United Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC), το οποίο δεσμεύει τα κράτη που έχουν συνυπογράψει (μέσα σ' αυτά και η Ελλάδα), θέτοντας διεθνώς δεσμευτικούς στόχους μείωσης των εκπομπών. Αναγνωρίζοντας ότι οι ανεπτυγμένες χώρες είναι κυρίως υπεύθυνες για τα σημερινά υψηλά επίπεδα εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα ως αποτέλεσμα της βιομηχανικής δραστηριότητας περισσότερων από 150 ετών, το Πρωτόκολλο δίνει ένα βαρύτερο φορτίο στις ανεπτυγμένες χώρες με βάση την αρχή «κοινών αλλά διαφοροποιημένων ευθυνών». Το Πρωτόκολλο του Κιότο υιοθετήθηκε στο Κιότο της Ιαπωνίας στις 11 Δεκεμβρίου 1997 και τέθηκε σε ισχύ στις 16 Φεβρουαρίου 2005. Οι λεπτομερείς κανόνες για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου εγκρίθηκαν στην 7η Διάσκεψη των μερών του UNFCCC (COP 7) στο Μαρακές του Μαρόκου το 2001 και αναφέρονται ως «Συμφωνίες του Μαρακές». Η πρώτη του περίοδος δέσμευσης ξεκίνησε το 2008 και τελείωσε το 2012. Πηγή: https://unfccc.int/kyoto_protocol

COP 26 2020 – Η 26η Διάσκεψη των Κρατών-Μελών του UNFCCC (COP 26) στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Κλιματική Αλλαγή αναμένεται να λάβει χώρα από τις 9 έως και τις 19 Νοεμβρίου 2020, σε τοποθεσία που θα αποφασιστεί. Πηγή: <https://sdg.iisd.org/events/2020-un-climate-change-conference-unfccc-cop-26/>

Όταν σχεδιάζονταν οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, τα Ηνωμένα Έθνη δημιούργησαν μια διαδικτυακή έρευνα ρωτώντας απευθείας τους πολίτες: ποιες είναι οι προτεραιότητες για τον κόσμο για την περίοδο 2015-2030; Μεταξύ των διαφορετικών προτάσεων οι δράσεις για την κλιματική αλλαγή, οι οποίες ενέπνευσαν το στόχο 13, κατατάχθηκαν τελευταίες.

Παρ' όλα αυτά ο Στόχος 13 θεωρείται προτεραιότητα για να πετύχουμε τους υπόλοιπους 16 Στόχους. Στην πραγματικότητα, όπως δηλώνει η διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής των Ηνωμένων Εθνών, «η κλιματική αλλαγή παρουσιάζει τη μεγαλύτερη απειλή για τη βιώσιμη ανάπτυξη παντού. Εκτεταμένες, διεδρομένες, πρωτοφανείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής επηρεάζουν δυσανάλογα τους φτωχότερους και πιο ευάλωτους. Η επείγουσα δράση για την ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής και την αντιμετώπιση των επιπτώσεών της αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της επιτυχούς υλοποίησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs)»
 Πηγή: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/climate-change/>

Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση για τα θέματα αυτά και να προωθηθεί η **Εκπαίδευση για τον Ενεργό Πολίτη** (Global Citizenship Education). Εάν οι πολίτες έχουν επίγνωση των απειλών που θέτει η κλιματική αλλαγή, μόνο

τότε θα κατανοήσουν καλύτερα τη σύνδεση με τους υπόλοιπους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης και θα συνειδητοποιήσουν ότι η ανάληψη δράσης για την κλιματική αλλαγή θα βοηθήσει να φτιάξουμε έναν κόσμο πιο βιώσιμο. Ίσως το 2030, εάν ρωτηθούν και πάλι από τον ΟΗΕ, οι πολίτες να θέσουν την αλλαγή του κλίματος ως προτεραιότητα.

Στο βίντεο «Climate Action for Sustainable Development» <https://www.youtube.com/watch?v=VNe-jBVij-g> (02:40 λεπτά), ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών **António Guterres** απευθύνει κάλεσμα για παγκόσμια δράση για την κλιματική αλλαγή. Το παρακάτω είναι ένα απόσπασμα από τα λόγια του: «Οι επιστήμονες μας τα λένε για δεκαετίες, ξανά και ξανά. Υπερβολικά πολλοί ηγέτες αρνήθηκαν να ακούσουν [...] και βλέπουμε τα αποτελέσματα. Σε μερικές περιπτώσεις πλησιάζουν τα χειρότερα σενάρια των επιστημόνων». Και συνεχίζοντας: «Κάθε μέρα που περνάει και εμείς αποτυγχάνουμε στο να κάνουμε κάτι, είναι άλλη μια μέρα που προχωράμε προς μια μοίρα που κανείς δε θέλει, μια μοίρα που θα αντηχεί στις επερχόμενες γενιές για τη ζημιά που έκανε η ανθρωπότητα στη Γη. Η μοίρα είναι στο χέρι μας. Βασίζομαι σε όλους σας».

Πράγματι, η κλιματική αλλαγή επηρεάζει πια όλες τις χώρες σε όλες τις ηπείρους. Διαταράσσει τις εθνικές οικονομίες και επηρεάζει τις ζωές με μεγάλο κόστος σε επίπεδο ατομικό, κοινοτικό και κρατικό σήμερα αλλά ακόμα περισσότερο στο μέλλον. Το κλίμα αλλάζει, η στάθμη των ωκεανών ανεβαίνει, οι καιρικές συνθήκες γίνονται πιο ακραίες και οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου βρίσκονται σήμερα στα υψηλότερα επίπεδα της ιστορίας τους. Χωρίς άμεση δράση, η μέση θερμοκρασία του πλανήτη ενδέχεται να ξεπεράσει τους 3 βαθμούς Κελσίου μέσα στον αιώνα που διανύουμε. Προσιτές, κλιμακούμενες λύσεις είναι τώρα διαθέσιμες για να επιτρέψουν στις χώρες να περάσουν σε

πιο καθαρές, πιο ανθεκτικές οικονομίες. Ο ρυθμός των αλλαγών επιταχύνεται καθώς περισσότεροι άνθρωποι στρέφονται προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και σε μια σειρά άλλων μέτρων που θα μειώσουν τις εκπομπές και θα αυξήσουν τις προσπάθειες προσαρμογής. Ωστόσο, η κλιματική αλλαγή αποτελεί μια παγκόσμια πρόκληση που δε γνωρίζει εθνικά σύνορα. Πρόκειται για ένα ζήτημα που απαιτεί λύσεις που πρέπει να συντονιστούν σε διεθνές επίπεδο.

Σε αυτό το πλαίσιο, τα κράτη υιοθέτησαν τη Συμφωνία των Παρισίων στο COP21 στο Παρίσι, η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Νοέμβριο του 2016. Η Συμφωνία ορίζει ότι όλες οι χώρες δεσμεύονται να εφαρμόσουν μέτρα και πολιτικές ώστε να εμπο-

δίσουν την άνοδο της θερμοκρασίας πέραν των 2ο C. Τον Απρίλη του 2018, 175 κράτη (μέσα σε αυτά και η Ελλάδα) είχαν κυρώσει τη Συμφωνία των Παρισίων και 10 αναπτυσσόμενες χώρες υπέβαλαν τις στρατηγικές τους για το πώς θα ανταποκριθούν στην κλιματική αλλαγή. Πηγή: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/climate-change/>

ΤΙ ΑΚΡΙΒΩΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ Ο ΣΤΟΧΟΣ 13; ΥΠΟΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Παρακάτω θα βρείτε τους 5 στόχους καθώς και τους δείκτες του Στόχου 13.

	ΥΠΟΣΤΟΧΟΙ	ΔΕΙΚΤΕΣ
13.1	Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της προσαρμοστικής ικανότητας όλων των χωρών έναντι των κινδύνων και των φυσικών καταστροφών που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή.	13.1.1 - Ο αριθμός των θανάτων, των αγνοουμένων και των ανθρώπων που επηρεάζονται άμεσα από την κλιματική αλλαγή ανά 100,000 13.1.2 - Αριθμός χωρών με εθνικές και τοπικές στρατηγικές μείωσης του κινδύνου καταστροφών. 13.1.3 - Ποσοστό τοπικής αυτοδιοίκησης που υιοθετούν και εφαρμόζουν τοπικές στρατηγικές μείωσης κινδύνων καταστροφών σύμφωνα με τις εθνικές στρατηγικές για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών.
13.2	Ενσωμάτωση των μέτρων για την κλιματική αλλαγή στις εθνικές πολιτικές, στρατηγικές και σχεδιασμούς.	13.2.1 - Αριθμός χωρών που έχουν ήδη επικοινωνήσει τη δημιουργία ή τη λειτουργία μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής που αυξάνει την ικανότητά τους να προσαρμόζονται σε δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και δεσμεύονται για χαμηλή εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου.
13.3	Βελτίωση της εκπαίδευσης, ευαισθητοποίησης, καθώς και της ανθρώπινης και θεσμικής ικανότητας σχετικά με θέματα που αφορούν τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, την προσαρμογή, τη μείωση των επιπτώσεων και την έγκαιρη προειδοποίηση.	13.3.1 - Αριθμός χωρών που έχουν ενσωματώσει στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα (πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης) ζητήματα που αφορούν το μετριασμό, προσαρμογή και μείωση συνεπειών της κλιματικής αλλαγής. 13.3.2 - Αριθμός χωρών που έχουν κοινοποιήσει την ενίσχυση ικανοτήτων σε θεσμικό, συστημικό και ατομικό επίπεδο ώστε να εφαρμόσουν κατάλληλα μέτρα προσαρμογής, μετριασμού και μεταφοράς τεχνολογίας και αναπτυξιακών δράσεων.
13.A	Εφαρμογή της δέσμευσης που έχουν αναλάβει οι ανεπτυγμένες χώρες μέρη της Σύμβασης-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή, σχετικά με τον στόχο για την από κοινού ετήσια διάθεση 100 δισεκατομμυρίων δολαρίων, μέχρι το 2020, μέσω διαφόρων πηγών, ώστε να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών, στο πλαίσιο της ανάληψης ουσιαστικών δράσεων άμβλυνσης των επιπτώσεων και διαφάνειας στην εφαρμογή και την πλήρη λειτουργία του Πράσινου Ταμείου για το Κλίμα μέσω της κεφαλαιοποίησής του το συντομότερο δυνατόν	13.A.1 - Η δέσμευση του ποσού κάθε έτους από το 2020 ώστε να φτάσουν στη δέσμευση των \$100 δις.
13.B	Προώθηση μηχανισμών για την αύξηση της ικανότητας σχετικά με τον αποτελεσματικό σχεδιασμό και τη διαχείριση θεμάτων που αφορούν την κλιματική αλλαγή στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και στα μικρά αναπτυσσόμενα νησιωτικά κράτη, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, των νέων καθώς και των τοπικών και περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.	13.B.1 Αριθμός των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών και νησιών που λαμβάνουν οικονομική και τεχνολογική υποστήριξη ώστε να αναπτύξουν στρατηγικές σχετικά με την κλιματική αλλαγή με έμφαση στις γυναίκες, τους νέους και τις πιο αποκλεισμένες κοινότητες.

Πηγή: https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=27361:sdg-13&catid=36:sgds-2016&Itemid=72

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Από το Απρίλη 2018, 175 μέρη έχουν κυρώσει τη Συμφωνία των Παρισίων και 168 μέρη κοινοποίησαν τις πρώτες εθνικά καθορισμένες συνεισφορές τους στη Σύμβαση - Πλαίσιο της Διεύθυνσης Κλιματικής Αλλαγής για το κλίμα.

Από τον Απρίλη 2018, 10 αναπτυσσόμενες χώρες έχουν ήδη καταρτίσει και καταθέσει στρατηγικό πλάνο ώστε να ανταποκριθούν στην κλιματική αλλαγή. Οι αναπτυσσόμενες χώρες συνεχίζουν να κάνουν προόδους προς την κατεύθυνση της από κοινού κινητοποίησης και δεσμεύτηκαν ότι θα δαπανήσουν έως το 2020 ετησίως 100 δις δολάρια για δράσεις καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής.

Σύμφωνα με τη Διακυβερνητική Ομάδα για την Αλλαγή του Κλίματος είναι γνωστό ότι:

- Από το 1880 έως το 2012 η μέση παγκόσμια θερμοκρασία έχει αυξηθεί κατά 0.85°C. Για να κατανοήσουμε καλύτερα τι σημαίνει αυτό σκεφτείτε: για κάθε 1 βαθμό αύξηση στην θερμοκρασία, η απόδοση των σιτηρών μειώνεται κατά περίπου 5%. Το καλαμπόκι, το σιτάρι και άλλες σημαντικές καλλιέργειες έχουν σημειώσει σημαντικές μειώσεις της απόδοσης σε παγκόσμιο επίπεδο 40 μεγατόνων ετησίως, μεταξύ του 1981 και του 2002 λόγω του θερμότερου κλίματος
- Οι ωκεανοί είναι πιο θερμοί, ο όγκος των πάγων και του χιονιού έχει μειωθεί ενώ η στάθμη της θάλασσας έχει ανέβει. Από το 1901 μέχρι το 2010, η παγκόσμια μέση στάθμη της θάλασσας ανέβηκε κατά 19 εκατοστά καθώς οι ωκεανοί έχουν επεκταθεί εξαιτίας της υπερθέρμανσης και του λιώσιμου των πάγων. Η έκταση των θαλάσσιων πάγων της Αρκτικής έχει συρρικνωθεί από το 1979, με απώλειες πάγου 1,07 εκατομμυρίων τετραγωνικών ανά δεκαετία.
- Δεδομένων των παρόντων συγκεντρώσεων και των διαρκών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίων είναι πιθανό μέχρι το τέλος του αιώνα η παγκόσμια αύξηση της θερμοκρασίας να υπερβεί τον 1,5 βαθμό Κελσίου συγκριτικά με την περίοδο 1850-1900. Οι ωκεανοί του κόσμου θα συνεχίσουν να θερμαίνονται ενώ οι πάγοι θα συνεχίσουν να λιώνουν. Η μέση αύξηση της στάθμης της θάλασσας προβλέπεται να αγγίξει τα 34-40 εκατοστά μέχρι το 2065 και τα 40-63 εκατοστά μέχρι το 2100. Οι περισσότερες επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή θα συνεχίσουν να επιμένουν για αρκετούς αιώνες ακόμη και αν οι εκπομπές αερίων σταματήσουν εντελώς.
- Οι παγκόσμιες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) αυξήθηκαν κατά 50% περίπου σε σχέση με το 1990. Οι εκπομπές αυξήθηκαν ταχύτερα μεταξύ του 2000 και του 2010 σε σχέση με τις 3 προηγούμενες δεκαετίες.

Όμως! Είναι ακόμα δυνατόν με τη χρήση μιας ευρείας σειράς τεχνολογικών μέτρων, κατάλληλων πολιτικών και αλλαγών στις συνήθειες να περιοριστεί η αύξηση της παγκόσμιας μέσης θερμοκρασίας σε 2°C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα. Σημαντικές θεσμικές και τεχνολογικές αλλαγές θα δώσουν μια καλύτερη ευκαιρία από ποτέ ώστε η υπερθέρμανση να μην περάσει αυτό το όριο.

ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ 13: GRETA THUNBERG

Τι μπορούμε να μάθουμε από μια 16-χρονη;

Στα 16 της μόλις χρόνια η Σουηδέζα ακτιβίστρια για την κλιματική αλλαγή, έχει κάνει όλο τον κόσμο να την ακούει. Στις 20 Αυγούστου 2018, η Γκρέτα, η οποία τότε ήταν ακόμη 15 χρονών, αποφάσισε να μην πηγαίνει σχολείο τις Παρασκευές και αντ' αυτού να κάθεται μόνη της κάτω, έξω από το Σουηδικό Κοινοβούλιο, με ένα χειροποίητο πανό που έγραφε «Σε σχολική απεργία για το κλίμα». Ήθελε να εφιστήσει την προσοχή στην κρίση της κλιματικής αλλαγής που αντιμετωπίζουμε ως πλανήτης. Είπε «γιατί θα πρέπει να σπουδάζω για ένα μέλλον που σύντομα δεν θα υπάρχει πια όταν κανείς δεν κάνει τίποτα για να σώσει αυτό το μέλλον».

Φοβάται για το μέλλον και ειδικά για το μέλλον της γενιάς της.

Θέλει η παλαιότερη γενιά, οι πολιτικοί και οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων να συνειδητοποιήσουν ότι, εάν δεν αναλάβουν άμεση δράση, «κλέβουν το μέλλον μας». Θέλει να ενεργήσουν σαν το σπίτι τους να είχε πιάσει φωτιά. Το μήνυμά της είναι «θέλω να πανικοβληθείτε».

Σε μια συνέντευξη με το δημοσιογράφο Jonathan Watts της εφημερίδας Guardian η Γκρέτα είπε ότι την πρώτη μέρα σχολικής απεργίας έξω από το Σουηδικό Κοινοβούλιο, κάθισε μόνη της από τις 8:30 το πρωί μέχρι τις 3 το απόγευμα. Τη δεύτερη μέρα όμως και άλλοι άνθρωποι ξεκίνησαν να κάθονται μαζί της και μετά από αυτό υπήρχαν και άλλοι άνθρωποι μαζί της κάθε φορά.

Ο αγώνας της βοήθησε άλλους νέους να συνειδητοποιήσουν τις ανθρώπινες, οικονομικές και πε-

ριβαλλοντικές επιπτώσεις αυτής της επικείμενης κλιματικής κρίσης. Επίσης, τους βοήθησε να συνειδητοποιήσουν ότι η φωνή τους έχει σημασία. Το αποτέλεσμα είναι ότι έγιναν σχολικές απεργίες για το κλίμα σε πολλές χώρες και ότι το #Fridaysforfuture έχει γίνει πια παγκόσμιο φαινόμενο. Οι νέοι στέκονται στον πλευρό του αγώνα της Γκρέτα και επιμένουν να ακουστούν.

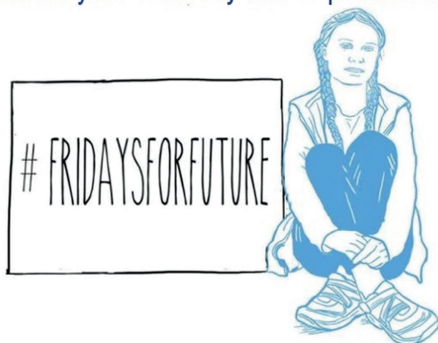
Από εκείνη την πρώτη μέρα τον Αύγουστο του 2018, η Γκρέτα έχει μιλήσει με παγκόσμιους ηγέτες και έχει συμμετάσχει σε συλλαλητήρια σε πολλές διαφορετικές χώρες. Σε μια σημαντική ομιλία στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, στο Νταβός το 2018 είπε «ναι, αποτυγχάνουμε ακόμη, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει χρόνος για να αναστρέψουμε τα πάντα. Μπορούμε ακόμα να διορθώσουμε τα πράγματα «αλλά» δεν θέλω να ελπίζεις, θέλω να ενεργείς σαν να είχε πάρει το σπίτι σου φωτιά - γιατί έχει πάρει».

Βασικά σημεία για τα οποία αγωνίζεται η Γκρέτα:

- Να μειωθούν οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά τουλάχιστον 50%
- Να αναγνωρίσουμε τις συνολικές αποτυχίες των σημερινών συστημάτων
- Η επίλυση της κλιματικής κρίσης είναι η μεγαλύτερη και πιο πολύπλοκη πρόκληση
- Να σταματήσουμε τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου
- Να δράσουμε φέρνοντας την αλλαγή για να διασφαλίσουμε καλύτερες συνθήκες διαβίωσης για την ανθρωπότητα στο μέλλον.
- Να ευαισθητοποιηθεί το ευρύ κοινό και να κατανοήσει τον επιτρεπτό «προϋπολογισμό» διοξειδίου του άνθρακα (global carbon budget), την ποσότητα άνθρακα που μπορεί δηλαδή να εκλυθεί στην ατμόσφαιρα υπό την μορφή διοξειδίου του άνθρακα ή μεθανίου.

Όσο μεγαλύτερο είναι το αποτύπωμά σου σε άνθρακα, τόσο μεγαλύτερο είναι και το ηθικό σου καθήκον!

**WEEKLY GLOBAL STRIKES every Friday
outside your local city hall or parliament**

www.fridaysforfuture.org/greta-speeches

@GretaThunberg

<https://bit.ly/2ZYsoWE>

<https://bit.ly/2JfrFcP>

Δεδομένων των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, οι νεότερες γενιές ανησυχούν. Γνωρίζουν απόλυτα ότι, αν οι χώρες μας δεν εφαρμόσουν πραγματικά μέτρα για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος σε παγκόσμιο επίπεδο και οι πολίτες δεν είναι εντελώς ενήμεροι για την κλιματική αλλαγή, τις αιτίες και τις συνέπειές της, δεν θα έχουν τις ίδιες δυνατότητες που είχαν άλλες γενιές. Είναι ένα θέμα αγάπης για το πλανήτη, αγάπης για το οικοσύστημα και διεκδίκησης κοινωνικής δικαιοσύνης.

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ: ΕΝΑ ΘΕΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟ ΝΑ ΜΙΛΗΣΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ;

«Βρισκόμαστε στη μέση της έκτης μαζικής εξαφάνισης των ειδών του πλανήτη, με το ποσοστό εξαφάνισης να είναι μέχρι 10.000 φορές πιο μεγάλο από ό,τι θεωρείται φυσιολογικό. Έως και 200 είδη να εξαφανίζονται κάθε μέρα! Διάβρωση του γόνιμου εδάφους, αποψίλωση των μεγάλων δασών μας, τοξική ατμοσφαιρική ρύπανση, απώλεια εντόμων και άγριας ζωής, οξίνιση των ωκεανών μας. Όλα αυτά είναι καταστροφικές τάσεις που επιταχύνονται από έναν τρόπο ζωής που εμείς, όσοι ζούμε στο οικονομικά τυχερό μέρος του πλανήτη, θεωρούμε δικαίωμα να συνεχίσουμε να έχουμε».

<https://www.youtube.com/watch?v=FWsM9-zrKo>

(Εάν δεν έχετε χρόνο να το δείτε ολόκληρο μπορείτε να δείτε έως το 01:45)

Όπως δείχνουν τα δάκρυα και η θλίψη της Γκρέτα στην ομιλία της στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2019), οι μαθητές μπορεί να εκφράζουν θλίψη για την απώλεια ειδών ή για το γεγονός ότι ορισμένες από τις δυνατότητες έχουν ήδη κλαπεί από την παλαιότερη γενιά και το άγχος του άγνωστου. Επιπλέον, μπορεί να αισθάνονται εγκλωβισμένοι μεταξύ της κυρίαρχης καταναλωτικής κουλτούρας και της προθυμίας να αλλάξουν τον πολιτισμό και τις συνήθειες τους.

Όπως δήλωσε ο Cameron Brick, μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Πανεπιστήμιο του Cambridge, πρέπει να στραφούμε «από τον καταναλωτισμό στην κοινότητα».

«Δεν μπορούμε να είμαστε μόνο άτομα, πρέπει να ενωθούμε και να είμαστε ένα κίνημα. Το καλύτερο αντίδοτο στο να αισθάνεται κανείς αδύναμος είναι ο ακτιβισμός και η δράση. Δεν σας κάνει λιγότερο λυπημένους, αλλά προσθέτει ελπίδα, αλληλεγγύη και αγάπη». Bill McKibben (Αμερικανός περιβαλλοντολόγος, συγγραφέας και δημοσιογράφος που έχει γράψει εκτενώς για τον αντίκτυπο της υπερθέρμανσης του πλανήτη)».

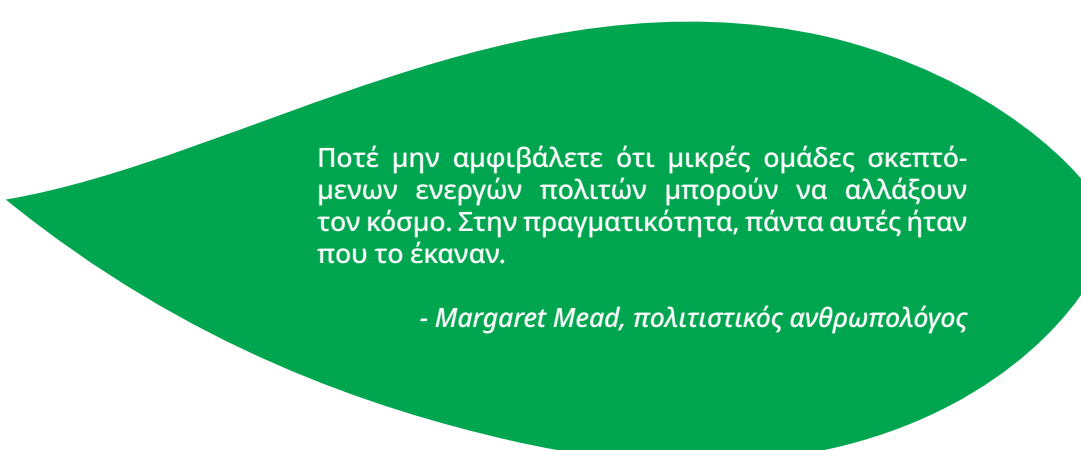
Η αλλαγή του κλίματος είναι ένα ζήτημα που αφορά πολλές γενεές και απαιτεί τη συνεργασία τους, οπότε πρέπει να εμπλέξουμε τις ευρύτερες σχολικές κοινότητες, τους γονείς και την κοινότητα γύρω από το σχολείο.

Πρέπει να εμπλέξουμε και τους θεσμικούς φορείς, την κοινωνία των πολιτών και τις επιχειρήσεις.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο τα σχέδια μαθήματος μας τελειώνουν με συγκεκριμένες ενέργειες, διότι, αν θέλουμε να καταλάβουμε τι σημαίνει «δράση για το κλίμα», πρέπει να δράσουμε!

Και η εβδομάδα SDG αλλά και πολλές μικρές καθημερινές δράσεις μπορούν να είναι η αρχή!

Καλή επιτυχία!

Ποτέ μην αμφιβάλετε ότι μικρές ομάδες σκεπτόμενων ενεργών πολιτών μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο. Στην πραγματικότητα, πάντα αυτές ήταν που το έκαναν.

- Margaret Mead, πολιτιστικός ανθρωπολόγος

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

ΚΟΙΝΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Α. ΚΟΙΝΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΤΙΤΛΟΣ:	A1. ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΒΙΩΣΙΜΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ:	12-18 ΕΤΩΝ
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	1 ώρα
ΥΛΙΚΑ:	6-7 μολύβια, Παραρτήματα 1,2,3 (το 3 προαιρετικά), υπολογιστής, βιντεοπροβολέας ή διαδραστικός πίνακας
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ:	Επιθυμητό: καρέκλες και τραπέζια που μπορούν να μετακινηθούν για εργασία σε ομάδες
ΣΤΟΧΟΙ:	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν καλύτερα τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης και το πλαίσιο στο οποίο δημιουργήθηκαν • Να γνωρίσουν τα σχήματα και τη σημασία των 17 Στόχων • Να κατανοήσουν την καθολικότητα και διασύνδεση των 17 Στόχων.
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:	<ul style="list-style-type: none"> ☑ Συστημική σκέψη ☑ Προνοητική δεξιότητα ☑ Κανονιστική δεξιότητα ☑ Στρατηγική δεξιότητα ☑ Δεξιότητα συνεργασίας ☑ Δεξιότητα κριτικής σκέψης ☑ Δεξιότητα αυτεπίγνωσης ☑ Δεξιότητα επίλυσης προβλημάτων
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ:	Και οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Περιγραφή των δραστηριοτήτων:

1η φάση 40 λεπτά	<ul style="list-style-type: none"> • Ενημερώστε τους/τις μαθητές/τριες ότι μέσα στην επόμενη ώρα θα κάνουμε ένα ταξίδι γύρω από τον βιώσιμο πλανήτη. • Χωρίστε την τάξη σε ομάδες των 2-3 ατόμων με τέτοιον τρόπο ώστε η κάθε ομάδα να δουλεύει πάνω σε τουλάχιστον έναν από τους 17 Στόχους. Θα πρέπει να καλυφθούν και οι 17 Στόχοι. • Κόψτε τις 17 καρτέλες με τους Στόχους (Παράρτημα 1) και δώστε από μία (ή περισσότερες, εάν υπάρχουν λιγότερες από 17 ομάδες) στην κάθε ομάδα. • Ζητήστε από την κάθε ομάδα να παρατηρήσει την καρτέλα και να συζητήσει τι μπορεί να αντιπροσωπεύει και να της δώσουν έναν τίτλο (σλόγκαν). • Ζητήστε από τις ομάδες να μοιραστούν τις απαντήσεις τους, τοποθετώντας τις καρτέλες σε εμφανή σημείο (πάτωμα, τοίχος κτλ). • Σημειώστε ξεχωριστά τους τίτλους (σλόγκαν) που δόθηκαν στον πίνακα. • Ρωτήστε: <i>Τι μπορεί να σημαίνουν όλες αυτές οι κάρτες μαζί;</i> • Προβάλετε το βίντεο "The Sustainable Development Goals – Action Towards 2030" https://www.youtube.com/watch?v=9-xdy1Jr2eg (στα αγγλικά). Μπορείτε εναλλακτικά να δείξετε και το παρακάτω βίντεο http://www.youtube.com/watch?v=rpaAKISXGiE&feature=youtu.be, στο οποίο συμμετέχει η Μαλάλα και είναι μεταγλωττισμένο. (Μπορείτε να δώσετε και τις εξής πληροφορίες για την Μαλάλα: είναι μια νέα από το Πακιστάν, η οποία από την ηλικία των 11 χρόνων αγωνίζεται για το δικαίωμα των κοριτσιών να πάνε στο σχολείο και μάλιστα έγινε απόπειρα δολοφονίας εις βάρος της για το λόγο αυτό. Η Μαλάλα αποτελεί ένα τεράστιο παράδειγμα του τι μπορούν να κάνουν οι Νέοι (Youth Leaders). Και εδώ το πρωτότυπο βίντεο στα αγγλικά: https://www.youtube.com/watch?v=ry_9SU0eq9M
-----------------------------	--

Αναστοχοσμός (ενδεικτικές ερωτήσεις):

Τι είναι οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης; Πότε και από ποιόν υπογράφηκε αυτή η συμφωνία; Πόσο σημαντική βρίσκετε την θέσπιση αυτών των στόχων και την δέσμευση για την επίτευξή τους;

Σημείωση: Αρκετές απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα θα βρείτε στην εισαγωγή του συγκεκριμένου οδηγού.

**2η φάση
20 λεπτά**

17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- Αποκαλύψτε τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Παράρτημα 2)
- Ζητήστε από τις ομάδες να πάρουν στα χέρια τους τον στόχο, πάνω στον οποίο δούλεψαν κατά την προηγούμενη φάση και να προσθέσουν και τον επίσημο τίτλο του, που τους αποκαλύφθηκε μόλις τώρα. Έπειτα ζητήστε τους να τον ξανά κολλήσουν στον τοίχο (ή να τον αφήσουν στο πάτωμα)

Αναστοχοσμός (ενδεικτικές ερωτήσεις):

Τι διαφορές παρατηρείτε μεταξύ των τίτλων που δώσατε εσείς και στον επίσημο τίτλο του στόχου; Για ποιο λόγο, λέτε, συμβαίνει αυτό (είτε έχουν μεγάλες διαφορές ή ομοιότητες); Τι πιστεύετε ότι είναι οι στόχοι αυτοί για τον πλανήτη και την ζωή πάνω σε αυτόν;

Εάν θέλετε να εμβαθύνετε στη συνολική διάσταση των 17 Στόχων, μπορείτε να δείξετε το Παράρτημα 3, το οποίο μας παρέχει μια διαφορετική οπτική και αντίληψη, που βρίσκεται δηλαδή ο κάθε Στόχος σε μακροσκοπικό επίπεδο

 Φωτογραφίστε τις καρτέλες των στόχων που φτιάχτηκαν από τους μαθητές/τριες και μεταφορτώστε τες στην ηλεκτρονική πλατφόρμα.

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ**Για την 1η και 2η φάση:**

- Εάν θεωρείτε ότι χρειάζεται κάποια ομαλότερη εισαγωγή στη θεματική «Βιώσιμη Ανάπτυξη» το παρακάτω βίντεο (μεταγλωττισμένο στα ελληνικά) θα σας βοηθήσει: <https://www.youtube.com/watch?v=DsLNnl2a0HA&feature=youtu.be>
- Ζωγραφίστε ή φωτοτυπήστε (σε χαρτί που είναι χρησιμοποιημένο μόνο από την μία πλευρά, πράσινη επιλογή) τους 17 στόχους και κολλήστε τους στους τοίχους του σχολείου σας.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ 1ο ΤΕΥΧΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Κοινή δραστηριότητα
Ενότητα 1: Κοινωνική Ένταξη, 1.1 Συμμετέχω

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

Η δραστηριότητα είναι εμπνευσμένη από το World's Largest Lesson <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/introduce-the-global-goals/>

Επιτραπέζιο παιχνίδι για τους στόχους <https://go-goals.org/>

1

2

3

4

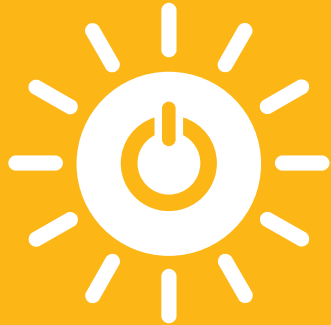
5

6

7

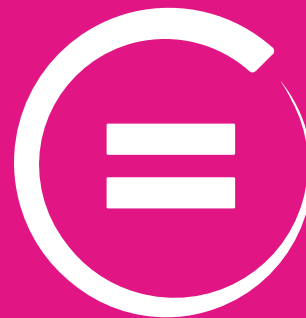
8

9

10

11

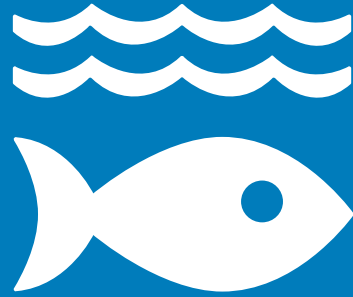
12

13

14

15

16

17

ΟΙ 17 ΣΤΟΧΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1 ΕΞΑΛΕΙΨΗ
ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

2 ΕΞΑΛΕΙΨΗ
ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ

3 ΚΑΛΗ ΥΓΕΙΑ
ΚΑΙ ΕΥΕΞΙΑ

4 ΠΟΙΟΤΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

5 ΙΣΟΤΗΤΑ
ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

6 ΚΑΘΑΡΟ ΝΕΡΟ
ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ

7 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ
ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

8 ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ

9 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ
ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

10 ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ
ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ

11 ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΠΟΛΕΙΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

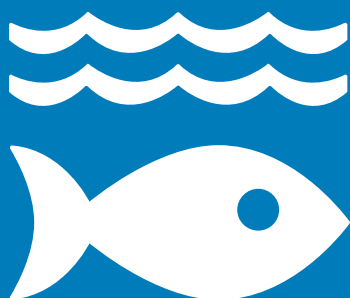
12 ΥΠΕΥΘΥΝΗ
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ
ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

13 ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

14 ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΑ
ΖΩΗ

15 ΧΕΡΣΑΙΑ
ΖΩΗ

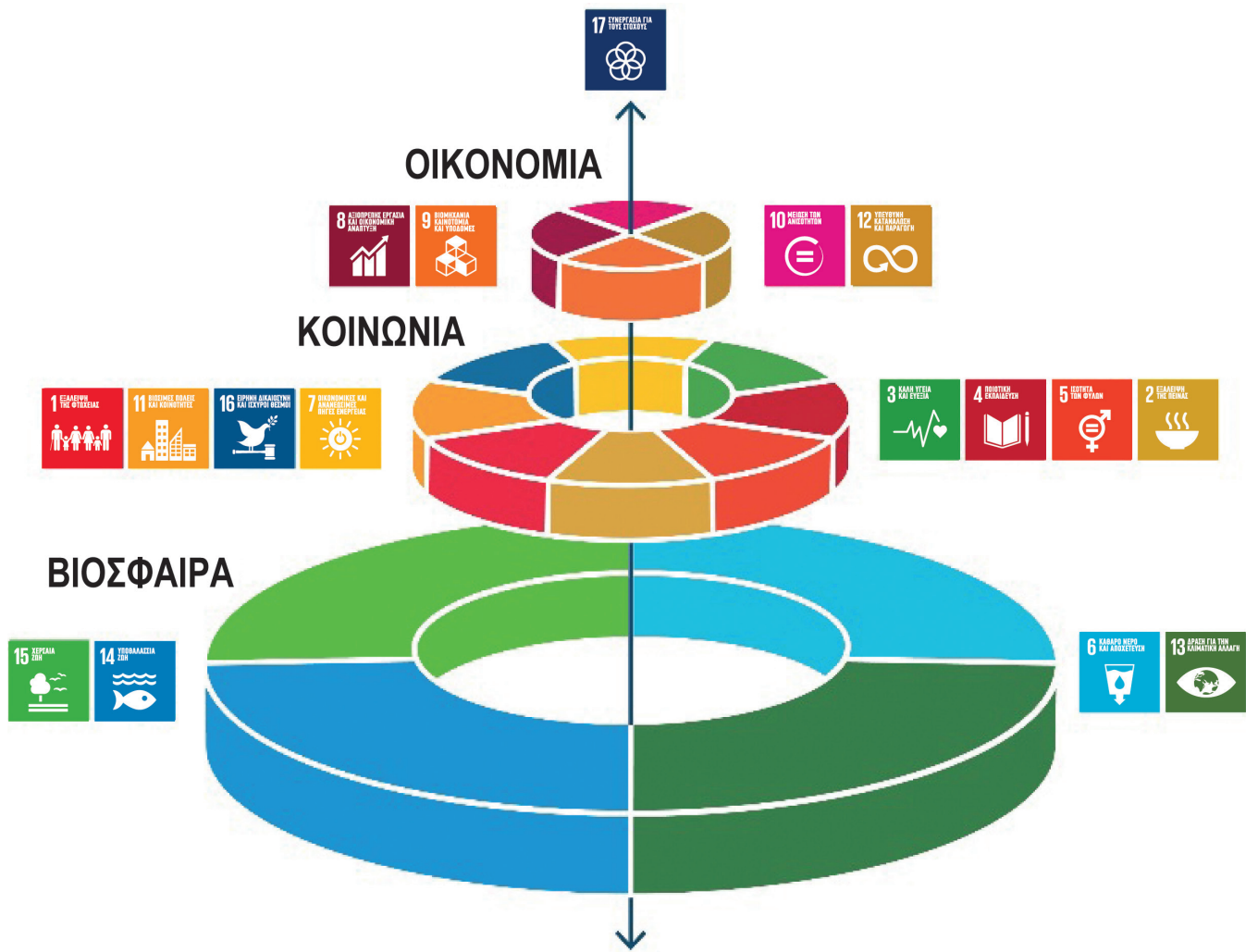

16 ΕΙΡΗΝΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ
ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

17 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ
ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ

A. ΚΟΙΝΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΤΙΤΛΟΣ:	A2. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ: ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΞΕΡΕΙΣ ΟΤΙ...
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ:	12-18 ΕΤΩΝ
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	1 ώρα
ΥΛΙΚΑ:	Powerpoint (θα το βρείτε στην Πλατφόρμα: https://www.walktheglobalwalk.eu/el/teacher-space) Παράρτημα 4A, 4B, 4Γ Παράρτημα 5A και 5B, Post-it, μολύβια
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ:	Επιθυμητό: καρέκλες και τραπέζια που μπορούν να μετακινηθούν για εργασία σε ομάδες
ΣΤΟΧΟΙ:	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν την κλιματική αλλαγή • Να μάθουν το πώς η κλιματική αλλαγή έχει επηρεάσει διάφορες κοινότητες σε όλον τον κόσμο • Να κατανοήσουμε γιατί είναι σημαντική «Η δράση για το κλίμα»
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:	☒ Συστημική σκέψη ☒ Προνοητική δεξιότητα ☒ Κανονιστική δεξιότητα ☒ Στρατηγική δεξιότητα ☒ Δεξιότητα συνεργασίας ☒ Δεξιότητα κριτικής σκέψης ☒ Δεξιότητα αυτεπίγνωσης ☒ Δεξιότητα επίλυσης προβλημάτων
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ:	Στόχος 4 – Ποιοτική Εκπαίδευση Στόχος 6 – Καθαρό νερό και αποχέτευση Στόχος 11 – Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες Στόχος 13 – Δράση για την κλιματική αλλαγή Στόχος 16 – Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί Στόχος 17 – Συνεργασία για τους Στόχους

Περιγραφή των δραστηριοτήτων:

1η φάση 20 λεπτά	<ul style="list-style-type: none"> • Εξηγήστε στους μαθητές/τριες ότι για την επόμενη 1 ώρα να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και γιατί είναι πολύ σημαντικό να δράσουμε όλοι μαζί και άμεσα. • Ενημερώστε την ομάδα ότι η Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (UNFCCC, 1994) είναι μια ιστορική σύμβαση αλλά περιέχει εξειδικευμένη ορολογία και επιστημονικό λεξιλόγιο. • <i>Πόσο καλά, αλήθεια, γνωρίζουμε κάποιες από τις βασικές ορολογίες που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή;</i> Ας το ανακαλύψουμε παίζοντας ένα παιχνίδι. • Χωρίστε την τάξη σας σε μικρότερες ομάδες • Δώστε στις ομάδες τα παραρτήματα 4A και 4B (περιγραφή και ορισμοί αντίστοιχα) και εξηγήστε ότι θα πρέπει να αντιστοιχήσουν τους ορισμούς με τις περιγραφές. • Δώστε 10 περίπου λεπτά για να κάνουν οι ομάδες την αντιστοίχιση. • Όταν τελειώσει ο χρόνος, αποκαλύψτε τη σωστή αντιστοίχιση (οι απαντήσεις στο παράρτημα 4Γ) και αποσαφηνίστε ορισμούς, που δεν έγιναν επαρκώς κατανοητοί.
2η φάση 20 λεπτά	Κλιματική αλλαγή: Μύθοι και γεγονότα https://www.youtube.com/watch?v=Oe94Ua_jG5I <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθήστε το παραπάνω βίντεο «Παγκόσμια θέρμανση και κλιματική αλλαγή: Μύθος ή πραγματικότητα;» (8:28 λεπτά, και αν χρειαστεί ξανά προβάλτε το).

- Ζητήστε από κάθε μαθητή/τρια να γράψει σε μικρά χαρτάκια (που έχουν χρησιμοποιηθεί από την μία τους πλευρά, πιο πράσινη επιλογή) ή σε post it 3 γεγονότα που συγκράτησε και του έκαναν εντύπωση από το βίντεο
- Οι μαθητές/τριες μοιράζονται με την τάξη κάποια από τα γεγονότα που σημείωσαν και μετά συζητήστε ενδεικτικά: *Τι γνωρίζετε από αυτά; Τι δεν γνωρίζετε; Ας κάνουμε μια έρευνα για αυτά που δεν γνωρίζουμε και θέλουμε να τα γνωρίζουμε* (προαιρετικά). *Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πιο σημαντικά πράγματα για να τα κρατήσουμε;*

3η φάση 20 λεπτά

Κλιματική αλλαγή: Αποδομώντας τους μύθους!

- Ρωτήστε τους/τις μαθητές/τριες τι άλλο έχουν ακούσει για την κλιματική αλλαγή; Συνεχίστε ρωτώντας τι από αυτά που έχουν ακούσει πιστεύουν ότι είναι αλήθεια και τι μύθοι;
- Εξηγήστε ότι ρωτάτε τα παραπάνω γιατί ορισμένες από τις πληροφορίες είναι γεγονότα και ορισμένες είναι «μύθοι», που ωστόσο μπορεί κανείς να τις διαβάσει στο διαδίκτυο, κυρίως με τη μορφή ψευδών ειδήσεων (fake news). Με την επόμενη δραστηριότητα θα διαχωρίσουμε τα γεγονότα από τους μύθους.
- Εξηγήστε ότι θα προβάλετε στον υπολογιστή (διαφάνεια 2) 12 πληροφορίες σχετικές με την κλιματική αλλαγή (μπορείτε να τις δείτε και στο παράρτημα 5A), από τις οποίες κάποιες είναι γεγονότα και κάποιες μύθοι.
- Χωρίστε την ομάδα σε 2 μικρότερες και δώστε 10 λεπτά ώστε κάθε ομάδα να αποφασίσει ποιες είναι γεγονότα και ποιες μύθοι.
- Έπειτα ζητήστε από τις ομάδες να παρουσιάσουν τις αποφάσεις τους επιχειρηματολογώντας. Στις περιπτώσεις που υπάρχει διαφωνία, δώστε λίγο χρόνο ώστε να διεξαχθεί ανάμεσα στις ομάδες ένας μικρός αγώνας επιχειρηματολογίας (debate). Σε αυτές τις πληροφορίες μπορούν να προστεθούν απόψεις που γνωρίζει, έχει ακούσει, η ίδια η ομάδα και να γίνει η σχετική επιχειρηματολογία
- Αποκαλύψτε τα γεγονότα και τους μύθους, προβάλλοντας τη διαφάνεια 3. Στο παράρτημα παράρτημα 5B θα βρείτε και τις απαντήσεις και την τεκμηρίωσή τους.

Αναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις):

Για ποιο λόγο πιστεύεται ότι υπάρχουν αυτοί οι μύθοι; Πώς πιστεύετε ότι δημιουργήθηκαν και για ποιο λόγο; Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για να «μεταφέρουμε» την αλήθεια στους άλλους; Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε από αύριο κιόλας για να ξεκινήσουμε δράση για το κλίμα;

 Μεταφορτώστε τις πρώτες σας απαντήσεις στην δραστηριότητα «Κλιματική αλλαγή: Αποδομώντας τους μύθους!», στην ηλεκτρονική πλατφόρμα.

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ

Για την 1η και 2η φάση:

Βήματα:

- Συγκεντρώστε τα υλικά που χρειάζονται για το πείραμα: 2 βάζα, 2 θερμόμετρα, 2 λάμπες και φύλλο πολυαιθυλενίου (ή διαφανή μεμβράνη)
- Τοποθετήστε ένα θερμόμετρο σε κάθε βάζο.
- Σκεπάστε ένα από τα βάζα με το φύλλο πολυαιθυλενίου (ή διαφανή μεμβράνη), το οποίο αντιπροσωπεύει τις αυξημένες εκπομπές αερίων και το φαινόμενο του θερμοκηπίου.
- Φωτίστε το κάθε βάζο χρησιμοποιώντας τις ίδιες ακριβώς λάμπες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν τον ήλιο, σε απόσταση τουλάχιστον 20-30 εκατοστών.
- Σημειώστε την άνοδο της θερμοκρασία και στα 2 βάζα ανά 5', επί μισή ώρα.
- Συγκρίνετε έπειτα τα αποτελέσματα ανάμεσα στα 2 βάζα.
- Επαναλάβετε το πείραμα τοποθετώντας τον ίδιο αριθμό πάγου στα 2 βάζα. Μπορείτε να βάλετε και μερικές πέτρες ώστε να αναδειχθεί η άνοδος της στάθμης του νερού που προκαλείται από το λιώσιμο των πάγων.
- Συζητήστε και πάλι τα αποτελέσματα

Αναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις)

Ποιες θα είναι οι πιθανές συνέπειες για τη Γη, εάν συνεχιστεί η υπερθέρμανση του πλανήτη (π.χ. λιώσιμο πάγων, άνοδος της στάθμης της θάλασσας, αυξημένες πιθανότητες πλημμύρας, εξαφάνιση ζώων, φυσικές καταστροφές κλπ);

- Μοιραστείτε με τους/τις μαθητές/τριες κάποιες από τις παρακάτω συνέπειες;
- Οι μέσες παγκόσμιες επιφανειακές θερμοκρασίες έχουν αυξηθεί κατά 0,4 έως 0,6 βαθμούς Κελσίου από τα τέλη του 19ου αιώνα.
- Τα 10 πιο θερμά έτη του 20ου αιώνα έχει σημειωθεί τα τελευταία 15 χρόνια.
- Το 1998 καταγράφηκε το πιο θερμό έτος.
- Οι παγκόσμιες βροχοπτώσεις στη Γη έχουν αυξηθεί κατά περίπου 1%
- Οι καλύψεις χιονιού στο Βόρειο ημισφαίριο και οι πλωτοί πάγοι στον Αρκτικό Ωκεανό μειώθηκαν πρόσφατα.
- Τα επίπεδα της θαλάσσιας στάθμης παγκοσμίως αυξήθηκαν κατά 15-20 εκατοστά τον προηγούμενο αιώνα. Περίπου 2-5 εκατοστά άνωσης έχουν προκύψει από το λιώσιμο των παγετώνων και άλλα 2-7 εκατοστά από την επέκταση του ωκεάνιου νερού, κάτι που οφείλεται στις θερμότερες θερμοκρασίες στους ωκεανούς.
- Δώστε έπειτα χρόνο να ακουστούν σκέψεις με την μορφή καταϊγισμού ιδεών γύρω από το τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για την απειλή της υπερθέρμανσης του πλανήτη (πιθανές απαντήσεις: αναδάσωση και νέες εκτάσεις πρασίνου, κομποστοποίηση, περιορισμός χρήσης του ΙΧ και προτίμηση των δημόσιων συγκοινωνιών και των ποδηλάτων, ανακύκλωση).

Για την 2η και 3η φάση:

- Φωτοτυπήστε το «Μύθοι και Γεγονότα» και ξεκινήστε μια έρευνα μέσα στο σχολείο, ρωτώντας τους/τις μαθητές/τριες των υπολοίπων τάξεων για το τι πιστεύουν. Συγκεντρώστε έπειτα τις απαντήσεις και ανάλογα με τα αποτελέσματα οργανώστε δράσεις και ενέργειες (πχ. αφίσες ή ενημέρωση στην ολομέλεια του σχολείου) για σωστή ενημέρωση (αν υπάρχουν πολλές απαντήσεις-μύθοι) ή ενημέρωση των πρακτικών που μπορούμε να υιοθετήσουμε άμεσα για την απειλή της υπερθέρμανσης.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ 1ο ΤΕΥΧΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ενότητα 2: Κοινωνική και Περιβαλλοντική Ανθεκτικότητα, δραστηριότητες:

- 2.1 Γράψε (μια) ιστορία,
- 2.2 Μήνυμα στο μπουκάλι
- 2.3 Βιώσιμες μεταφορές

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

Η δραστηριότητα «Τα χρώματα ενός βιώσιμου κόσμου» είναι εμπνευσμένη από το World's Largest Lesson <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/introduce-the-global-goals/>

Η δραστηριότητα «Αποδημώντας τους μύθους» είναι εμπνευσμένη από: <https://www.wwf.org.uk/updates/10-myths-about-climate-change>

Το πείραμα ανασύρθηκε από: Teachers manual Connections, Saint Paul, <https://www.natgeokids.com/uk/discover/geography/general-geography/what-is-climate-change/> (πληροφορίες)
<https://www.earthday.org/climate-change-quiz/> (Κουίζ)
<https://www.biomatiko.gr/wp-content/uploads/2018/02/hfc-1.pdf> (κόμικ)

Τι γνωρίζουμε; Αντιστοίχιση λέξεων

1	Η διαδικασία κατά την οποία η ατμόσφαιρα ενός πλανήτη συγκρατεί θερμότητα και συμβάλλει στην αύξηση της θερμοκρασίας.	
2	Οι διάφοροι τύποι αερίων που εγκλωβίζουν τη θερμότητα του ήλιου στην ατμόσφαιρα.	
3	Ένα αέριο του φαινομένου του θερμοκηπίου με τον χημικό τύπο CO ₂ .	
4	Όταν η μέση θερμοκρασία της Γης γίνεται πιο θερμή.	
5	Η επιστημονική λέξη για τον «αέρα».	
6	Τα αέρια του θερμοκηπίου που προκαλούνται από την ανθρώπινη δραστηριότητα.	
7	Βασική οικολογική μονάδα που αποτελείται από το φυσικό περιβάλλον και τους οργανισμούς (ζώα, φυτά) που ζουν σ' αυτό.	
8	Όταν ένας τύπος φυτού ή ζώου εξαφανίζεται εντελώς.	
9	Το να είμαστε σε θέση να προβλέψουμε, να προετοιμαστούμε και να ανταποκριθούμε σε επικίνδυνες κλιματικές συνθήκες.	
10	Κάτι που κάνουν ή προκαλούν οι άνθρωποι.	
11	Φυσικά αγαθά εύκολα προσβάσιμα και διαθέσιμα, τα οποία ο άνθρωπος έχει την ικανότητα να χρησιμοποιεί για κάλυψη των αναγκών του.	
12	Φυσικά καύσιμα όπως το φυσικό αέριο ή ο άνθρακας που έχουν δημιουργηθεί στο παρελθόν από υπολείμματα ζωής και τα βρίσκεις απευθείας τη φύση.	
13	Ένας τύπος υποβαθμίσεως της Γης, κατά την οποία μια ήδη σχετικά ξηρή περιοχή γίνεται όλο και ξηρότερη, συνήθως χάνοντας σώματα νερού, βλάστηση και άγρια ζωή κυρίως λόγω της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης δραστηριότητας.	
14	Υπολογίζει το σύνολο των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, οι οποίες προκαλούνται άμεσα ή έμμεσα από ένα άτομο, οργανισμό, εκδήλωση ή προϊόν.	
15	Συμφωνία των Παρισίων 2016.	

Κόψτε στις διακεκομμένες

Οικοσύστημα	Φυσικοί πόροι	Υπερθέρμανση πλανήτη	Φαινόμενο θερμοκηπίου
Αέρια θερμοκηπίου	Ερημοποίηση	Διεθνής Συνθήκη για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής	Εκπομπές
Ατμόσφαιρα	Διοξείδιο του άνθρακα	Ορυκτά καύσιμα	Εξαφάνιση
Αποτύπωμα άνθρακα	Ανθρώπινη δραστηριότητα	Κλιματική ανθεκτικότητα	

Αντιστοίχιση λέξεων-Απαντήσεις

1	Η διαδικασία κατά την οποία η ατμόσφαιρα ενός πλανήτη συγκρατεί θερμότητα και συμβάλλει στην αύξηση της θερμοκρασίας.	Φαινόμενο θερμοκηπίου
2	Οι διάφοροι τύποι αερίων που εγκλωβίζουν τη θερμότητα του ήλιου στην ατμόσφαιρα.	Αέρια θερμοκηπίου
3	Ένα αέριο του φαινομένου του θερμοκηπίου με τον χημικό τύπο CO ₂ .	Διοξείδιο του άνθρακα
4	Όταν η μέση θερμοκρασία της Γης γίνεται πιο θερμή.	Υπερθέρμανση πλανήτη
5	Η επιστημονική λέξη για τον «αέρα».	Ατμόσφαιρα
6	Τα αέρια του θερμοκηπίου που προκαλούνται από την ανθρώπινη δραστηριότητα.	Εκπομπές
7	Βασική οικολογική μονάδα που αποτελείται από το φυσικό περιβάλλον και τους οργανισμούς (ζώα, φυτά) που ζουν σ' αυτό.	Οικοσύστημα
8	Όταν ένας τύπος φυτού ή ζώου εξαφανίζεται εντελώς.	Εξαφάνιση
9	Το να είμαστε σε θέση να προβλέψουμε, να προετοιμαστούμε και να ανταποκριθούμε σε επικίνδυνες κλιματικές συνθήκες.	Κλιματική ανθεκτικότητα
10	Κάτι που κάνουν ή προκαλούν οι άνθρωποι.	Ανθρώπινη δραστηριότητα
11	Φυσικά αγαθά εύκολα προσβάσιμα και διαθέσιμα, τα οποία ο άνθρωπος έχει την ικανότητα να χρησιμοποιεί για κάλυψη των αναγκών του.	Φυσικοί πόροι
12	Φυσικά καύσιμα όπως το φυσικό αέριο ή ο άνθρακας που έχουν δημιουργηθεί στο παρελθόν από υπολείμματα ζωής και τα βρίσκεις απευθείας τη φύση.	Ορυκτά καύσιμα
13	Ένας τύπος υποβαθμίσεως της Γης, κατά την οποία μια ήδη σχετικά ξηρή περιοχή γίνεται όλο και ξηρότερη, συνήθως χάνοντας σώματα νερού, βλάστηση και άγρια ζωή κυρίως λόγω της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης δραστηριότητας.	Ερημοποίηση
14	Υπολογίζει το σύνολο των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, οι οποίες προκαλούνται άμεσα ή έμμεσα από ένα άτομο, οργανισμό, εκδήλωση ή προϊόν.	Αποτύπωμα άνθρακα
15	Συμφωνία των Παρισίων 2016.	Διεθνής Συνθήκη για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής

Εάν η διαδικασία άρσεσε στους/στις μαθητές/τριες μπορείτε να κάνετε και το ακόλουθο κουίζ του Schools for Future Youth (υπάρχει επιλογή να γίνει και στα ελληνικά)

<https://www.sfyouth.eu/index.php/en/sfyouth-toolkit/explore-global-issues/climate-change>

Γεγονότα ή μύθοι;

<p>Η σπατάλη λιγότερων τροφίμων είναι ένας τρόπος να περιορίσουμε τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.</p>	<p>Οι επιστήμονες δεν μπορούν να συμφωνήσουν εάν η κλιματική αλλαγή συμβαίνει πράγματι και εάν οφείλεται στην ανθρώπινη δραστηριότητα.</p>	<p>Η μέση παγκόσμια θερμοκρασία έχει αυξηθεί από το 1880 σε 5 βαθμούς Φαρενάιτ (15 βαθμούς Κελσίου).</p>
<p>Τα δέντρα είναι μια καλή πηγή για να μάθουμε για την κλιματική αλλαγή.</p>	<p>Οι ΗΠΑ έχουν τις πιο υψηλές εκπομπές CO₂.</p>	<p>Και τα ζώα (με κάποιες λειτουργίες τους) ευθύνονται για την κλιματική αλλαγή.</p>
<p>Το τσάι μας δεν θα έχει ποτέ την ίδια γεύση εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής.</p>	<p>Οι πολιτικές αρκούδες ζουν σε λεπτότερους πάγους από το 1979.</p>	<p>Η αγορά προϊόντων δίκαιου εμπορίου μπορεί να συμβάλει στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.</p>
<p>Η κλιματική αλλαγή είναι ένα πρόβλημα που θα αφορά περισσότερο τις μελλοντικές γενιές.</p>	<p>Η άνοδος της μέσης θερμοκρασίας κατά 2ο C δεν ακούγεται και τόσο τραγική.</p>	<p>Το πλέξιμο είναι καλό για τον πλανήτη.</p>

Αποδομώντας τους μύθους! Απαντήσεις

Δήλωση		Επεξήγηση-Τεκμηρίωση
<p>Η σπατάλη λιγότερων τροφίμων είναι ένας τρόπος να περιορίσουμε τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.</p>	<p>Γεγονός</p>	<p>Περισσότερο από το 1/3 των τροφίμων που παράγονται παγκοσμίως τελικά δεν φτάνουν ποτέ στην κατανάλωση. Μερικά χαλάνε στη μεταφορά ενώ μεγάλες ποσότητες φαγητού πετιούνται από τους ίδιους τους καταναλωτές. Κατά την παραγωγή, τη συγκομιδή, τη μεταφορά και τη συσκευασία των τροφίμων, που τελικά πετιούνται, εκπέμπονται πάνω από 3,3 δισεκατομμύρια τόνοι διοξειδίου του άνθρακα.</p> <p><i>Πηγή: National Geographic</i> https://news.nationalgeographic.com/news/2015/01/150122-food-waste-climate-change-hunger/</p>
<p>Οι επιστήμονες δεν μπορούν να συμφωνήσουν εάν η κλιματική αλλαγή συμβαίνει πράγματι και ότι οφείλεται στην ανθρωπίνη δραστηριότητα.</p>	<p>Μύθος</p>	<p>Το 97% των επιστημόνων που ασχολούνται με το κλίμα συμφωνούν ότι η κλιματική αλλαγή πιθανότητα οφείλεται στην ανθρωπίνη δραστηριότητα. 200 περίπου επιστημονικές οργανώσεις ανά τον κόσμο έχουν εκδώσει δηλώσεις που υποστηρίζουν αυτή ακριβώς τη θέση.</p> <p>https://climate.nasa.gov/scientific-consensus/</p>
<p>Οι ΗΠΑ έχουν τις πιο υψηλές εκπομπές CO₂.</p>	<p>Μύθος</p>	<p>Σύμφωνα με την EPA (Υπηρεσία Προστασίας Περιβάλλοντος των ΗΠΑ), η Κίνα είναι αυτή τη στιγμή η χώρα με τις υψηλότερες εκπομπές CO₂, με ποσοστό μάλιστα 30% των συνολικών εκπομπών. Οι ΗΠΑ βρίσκονται στη 2η θέση με ποσοστό 15% του συνολικού ποσοστού εκπομπών CO₂.</p> <p><i>Πηγή: EPA</i> https://www.epa.gov/ghgemissions/global-greenhouse-gas-emissions-data</p>
<p>Η μέση παγκόσμια θερμοκρασία έχει αυξηθεί από το 1880 σε 5 βαθμούς Φαρενάιτ (15 βαθμούς Κελσίου).</p>	<p>Μύθος</p>	<p>Η μέση παγκόσμια θερμοκρασία έχει αυξηθεί κατά 0,94 βαθμούς Κελσίου τον 20ο αιώνα με την άνοδο να είναι πιο αισθητή στους 2 πόλους της Γης απ' ότι κοντά στον ισημερινό.</p> <p><i>Πηγή: Climate Gov</i> https://www.climate.gov/news-features/understanding-climate/climate-change-global-temperature</p>
<p>Και τα ζώα (με κάποιες λειτουργίες τους) ευθύνονται για την κλιματική αλλαγή.</p>	<p>Γεγονός</p>	<p>Είτε το πιστεύετε είτε όχι, οι διατροφικές συνήθειες των αγελάδων συμβάλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου. Όπως και οι άνθρωποι, οι αγελάδες όταν τρώνε, συγκεντρώνονται στο στομάχι τους αέρια μεθανίου, τα οποία και απελευθερώνουν! Φανταστείτε ότι υπάρχουν περισσότερο από 1,5 δις αγελάδες που απελευθερώνουν όλα αυτά τα αέρια στην ατμόσφαιρα!</p> <p><i>Πηγή: Καθημερινή</i> https://www.kathimerini.gr/887634/article/epikairothta/perivallon/ay3hmenes-oi-ekpompes-me8aniou/</p>
<p>Το τσάι δεν θα έχει ποτέ την ίδια γεύση εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής.</p>	<p>Γεγονός</p>	<p>Πολλοί άνθρωποι (ειδικά οι Βρετανοί) λατρεύουν μια κούπα καλό τσάι (περίπου 165 εκατομμύρια κούπες καταναλώνονται την ημέρα). Ωστόσο, ίσως δεν κατανοούμε το πόση εργασία χρειάζεται για να καλλιεργηθεί το τσάι. Επιπλέον, οι περιβαλλοντικές συνθήκες έχουν αντίκτυπο στη γεύση και την ποιότητα του τσαγιού, ενώ χρειάζεται συγκεκριμένη ποσότητα βροχοπτώσης ώστε να αναπτυχθεί. Στην Κένυα η κλιματική αλλαγή κάνει την πρόβλεψη των βροχοπτώσεων όλο και πιο δύσκολη. Οι πλημμύρες και οι εκτεταμένες περιόδους ξηρασίας κάνουν την καλλιέργεια του τσαγιού όλο και πιο δύσκολη υπόθεση.</p> <p><i>Πηγή: Nature.com</i> https://www.nature.com/articles/d41586-019-00399-0</p>

Δήλωση		Επεξήγηση-Τεκμηρίωση
<p>Η αγορά προϊόντων δίκαιου εμπορίου μπορεί να συμβάλει στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.</p>	<p>Γεγονός</p>	<p>Αγοράζοντας προϊόντα δίκαιου εμπορίου αρχικά συμβάλλεις στο να πληρώνονται δίκαια οι παραγωγοί. Αυτό συνεπάγεται ότι μπορούν να καλύψουν τα κόστη παραγωγής τους, να έχουν μια αξιοπρεπή ζωή και να μπορούν να επενδύσουν στο να χρησιμοποιούν υγιή και βιώσιμα μέσα για την καλλιέργεια και όχι να χρειάζεται να καταφεύγουν σε φτηνά μέσα παραγωγής που καταστρέφουν το περιβάλλον.</p>
<p>Η κλιματική αλλαγή είναι ένα πρόβλημα που θα αφορά περισσότερο τις μελλοντικές γενιές.</p>	<p>Μύθος</p>	<p>Αυτό δεν αποτελεί πλέον δικαιολογία για να μην δράσουμε για την αλλαγή του κλίματος και να προωθήσουμε την επιβάρυνση στις μελλοντικές γενιές. Πέρυσι, οι κορυφαίοι επιστήμονες του κλίματος στον κόσμο προειδοποίησαν ότι έχουμε μόνο 12 χρόνια για να περιορίσουμε την υπερθέρμανση του πλανήτη με ανώτατο όριο τους 1,5 βαθμούς κελσίου ώστε να αποφύγουμε το ανεπανόρθωτο.</p>
<p>Η άνοδος της μέσης θερμοκρασίας κατά 2ο C δεν ακούγεται και τόσο τραγική.</p>	<p>Μύθος</p>	<p>Με βάση την αντίληψή μας για τη θερμοκρασία και λαμβάνοντας υπόψη ότι την ίδια μέρα ενδέχεται να υπάρχουν αλλαγές έως και 10 βαθμών, μπορεί να μην φαίνεται και τόσο μεγάλο πρόβλημα. Ωστόσο, αυτό που μοιάζει μια ελάχιστη διαφορά για εμάς, είναι καταστροφικό για τη γεωργία, τη χλωρίδα, τους ωκεανούς και τα είδη εντόμων και ζώων, των οποίων η επιβίωση συνδέεται στενά με τις κλιματικές συνθήκες. Στην πραγματικότητα, ένα σημαντικό ποσοστό της πλανητικής βιοποικιλότητας πάσχει ήδη από αυτό.</p>
<p>Τα δέντρα είναι μια καλή πηγή για να μάθουμε για την κλιματική αλλαγή.</p>	<p>Γεγονός</p>	<p>Καθώς τα δέντρα είναι ευαίσθητα στις τοπικές κλιματικές συνθήκες, όπως η βροχή και οι θερμοκρασίες, δίνουν στους επιστήμονες πολύ σημαντικές απαντήσεις σχετικά με τις κλιματικές συνθήκες που επικρατούσαν στη περιοχή στο παρελθόν. Για παράδειγμα, οι δακτύλιοι στον κορμό ενός δέντρου, συνήθως είναι πιο πλατιοί σε μια χρονιά που ήταν πολύ θερμή, ή αντίστοιχα πιο λεπτοί σε μια χρονιά που ήταν κρύα και ξηρή. Εάν ένα δέντρο έχει βιώσει στρεσογόνες καταστάσεις μέσα σε ένα χρονικό διάστημα, μπορεί να μη μεγαλώσει καθόλου μέσα στο χρόνο.</p>
<p>Οι πολικές αρκούδες ζουν σε λεπτότερους πάγους από το 1979.</p>	<p>Γεγονός</p>	<p>Πληροφορίες που έρχονται από τους Δορυφόρους της Γης της NASA, δείχνουν ότι κάθε καλοκαίρι, κομμάτια πάγων λιώνουν και συρρικνώνονται μέχρι τον Σεπτέμβρη. Μετά τον Σεπτέμβρη οι πάγοι μεγαλώνουν ξανά. Ωστόσο, από το 1979, οι πάγοι του Σεπτέμβρη γίνονται όλο και μικρότεροι. Αυτό μας δείχνει ότι η υπερθέρμανση μπορεί να έχει τεράστιες συνέπειες μακροπρόθεσμα.</p>
<p>Το πλέξιμο είναι καλό για τον πλανήτη.</p>	<p>Γεγονός</p>	<p>Το να έχουμε μερικά μάλλινα ρούχα (πχ. πουλόβερ, κάλτσες) στη ντουλάπα μας, σημαίνει ότι μπορεί ίσως και να χαμηλώσουμε το θερμοστάτη καθ' όλη τη διάρκεια του χειμώνα και αυτό θα λειτουργήσει υπέρ του πλανήτη.</p>

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

**Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ
ΔΙΑΣΤΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΛΛΑΓΗΣ**

ΕΝΟΤΗΤΑ Β		Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ:	12-18 ετών	
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	3 ώρες (βλ. παρακάτω εκτιμώμενος χρόνος για κάθε φάση).	
ΥΛΙΚΟ:	Power point, Υπολογιστής, βιντεοπροβολέας, Παράρτημα 6Α,6Β,6Γ, Παράρτημα 7	
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ:	Επιθυμητό: καρέκλες και τραπέζια που μπορούν να μετακινηθούν για εργασία σε ομάδες	
ΣΤΟΧΟΙ:	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν την κλιματική αλλαγή • Να μάθουν το πώς η κλιματική αλλαγή έχει επηρεάσει διάφορες κοινότητες σε όλον τον κόσμο • Να κατανοήσουμε γιατί είναι σημαντική «Η δράση για το κλίμα» 	
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:	☒ Συστημική σκέψη ☒ Προνοητική δεξιότητα ☒ Κανονιστική δεξιότητα ☒ Στρατηγική δεξιότητα ☒ Δεξιότητα συνεργασίας ☒ Δεξιότητα κριτικής σκέψης ☒ Δεξιότητα αυτεπίγνωσης ☒ Δεξιότητα επίλυσης προβλημάτων	
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ:	Στόχος 4 – Ποιοτική εκπαίδευση Στόχος 6 – Καθαρό νερό και αποχέτευση Στόχος 11 – Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες Στόχος 16 – Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί Στόχος 17 – Συνεργασία για τους Στόχους	
Περιγραφή των δραστηριοτήτων:		
1η φάση 45 λεπτά	<p>B1. ΜΑ ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εξηγήστε στους/στις μαθητές/τριες ότι για την επόμενη 1 ώρα περίπου θα ερευνήσουν τα διαφορετικά επίπεδα ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε ακραία καιρικά φαινόμενα. • Προβάλετε τις διαφάνειες 4, 5 του Power Point διαδοχικά και παρατηρήστε τις εικόνες. • Έπειτα συζητήστε: <i>Ποια είναι η πρώτη λέξη που σας έρχεται στο μυαλό, βλέποντας αυτές τις εικόνες; Έν αναμονή του τυφώνα Florence (ΗΠΑ) και του κυκλώνα Idai (Αφρική), τι προετοιμασία πιστεύετε ότι είχε γίνει για τις δύο αυτές περιπτώσεις; Μετά την εκδήλωση των ακραίων αυτών καιρικών φαινομένων, ποιοι πιστεύετε ότι κινητοποιήθηκαν για την «ανακούφιση» των ανθρώπων, που ζούσαν εκεί; Με ποιο τρόπο; Πού πήγαν οι άνθρωποι μετά; Πιστεύετε ότι είχαν κατάλληλη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ασφάλιση; Τι υπηρεσίες πιστεύετε ότι τους παρήχθησαν; Ποιο από τα 2 ακραία φαινόμενα θεωρείτε ότι είχε το μεγαλύτερο κόστος σε ανθρώπινες ζωές βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα;</i> • Δείτε έπειτα τα βίντεο σχετικά με το Κυκλώνα Idai https://www.youtube.com/watch?v=Mik6g0MZwLo (απόσπασμα από ελληνικό δελτίο ειδήσεων), https://www.youtube.com/watch?v=TVJdW-qDJ5o (απόσπασμα από ειδήσεις στα αγγλικά αλλά με πιο πλήρες ρεπορτάζ) • Δείτε το βίντεο σχετικά με τον τυφώνα Florence https://www.youtube.com/watch?v=ygSNbWsTd50 (απόσπασμα από ελληνικό δελτίο ειδήσεων) <p>Αναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις): <i>Τι διαφορές παρατηρείτε στις 2 καταστάσεις, κυρίως όσον αφορά την ασφάλεια και προστασία των ανθρώπων; Για ποιο λόγο νομίζετε ότι συμβαίνει αυτό; Ποιοι πιστεύετε τελικά ότι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την όσο γίνεται γρηγορότερη και ικανοποιητικότερη «ανακούφιση» των πολιτών;</i></p>	

2η φάση
60 λεπτά

B2. ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ

- Χωρίστε την τάξη σε 8 ομάδες.
- Μοιράστε σε κάθε ομάδα έναν από τους 8 ρόλους του παραρτήματος 6Α ενώ παράλληλα εξηγήστε ότι η κάθε κάρτα περιγράφει έναν «χαρακτήρα», ο οποίος έρχεται αντιμέτωπος με τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής. Δώστε λίγο χρόνο να διαβαστούν οι κάρτες.
- Εξηγήστε ότι για τα επόμενα 20 λεπτά θα πρέπει να γίνουν ο άνθρωπος που αναφέρεται στην κάρτα τους.
- Ζητήστε από όλους να κλείσουν τα μάτια τους, να παραμείνουν για λίγο σιωπηλοί και να προσπαθήσουν τώρα να αρχίσουν να φαντάζονται το ρόλο τους, «πατώντας» στις πληροφορίες που τους δίνει η κάρτα τους και απαντώντας νοερά στα παρακάτω: *Πώς είναι τα μαλλιά σου, τι χρώμα έχουν; Είσαι κοντός, ψηλός, μετρίου αναστήματος άνθρωπος; Πού μένεις τώρα; Τι έφαγες σήμερα για πρωινό; Τι έφαγες ή τι θα φας σήμερα για μεσημεριανό; Εάν κοιτάξεις αυτή τη στιγμή γύρω σου, τι θα δεις; Ποια ήταν η τελευταία σκέψη που έκανες, πριν κοιμηθείς εχθές το βράδυ; Ποια θα είναι η πρώτη σου σκέψη με το που θα ξυπνήσεις αύριο το πρωί; Τι ευχή θα έδινες για το μέλλον σου;* (αφήνετε λίγο χρόνο μεταξύ των ερωτήσεων).
- Μοίραστε σε κάθε ομάδα το «Θερμόμετρο της Ενσυναίσθησης» του παραρτήματος 6B και δώστε λίγο χρόνο να το δούνε. Σε περίπτωση που χρειάζεται αποσαφηνίστε τον όρο ενσυναίσθηση (Ως ενσυναίσθηση ορίζεται η συναισθηματική ταύτιση με την ψυχική κατάσταση ενός άλλου ατόμου και η κατανόηση της συμπεριφοράς και των κινήτρων του).
- Εξηγήστε έπειτα τα εξής: θα ακολουθήσουν 10 δηλώσεις / προτάσεις (παράρτημα 6Γ) που θα πρέπει να «απαντηθούν» από την κάθε ομάδα συλλογικά και όχι ατομικά από το κάθε μέλος (μπορείτε αυτές τις 10 δηλώσεις να τις έχετε γράψει από πριν σε χαρτί του μέτρου και να τις αναρτήσετε σε σημείο, ώστε να είναι ορατές από όλους). Σαν ρόλος, εάν η δήλωση που ακούτε (ή βλέπετε) κάθε φορά, σας εκφράζει ή περιγράφει την κατάσταση, την οποία ζείτε αυτή την στιγμή, τότε θα χρωματίζετε μία βαθμίδα του θερμομέτρου. Αν δε σας εκφράζει ή δεν περιγράφει την κατάστασή σας, δεν θα κάνετε τίποτα και θα περιμένετε την επόμενη δήλωση, η οποία αν θα σας εκφράζει, θα συνεχίζετε να χρωματίζετε χωρίς να αφήσετε κενό στο θερμομόμετρο.
- Διευκρινίστε σε αυτό το σημείο ότι δεν υπάρχει σωστή και λάθος «απάντηση» και ότι σκοπός της δραστηριότητας είναι να προσπαθήσουμε να μπορούμε στα παπούτσια ενός άλλου ανθρώπου και αυτό να μας οδηγήσει σε προβληματισμό και συζήτηση.
- Αφού τελειώσετε την δραστηριότητα, μοιράστε αμέσως σε κάθε ομάδα το παράρτημα 7 «Το τετράγωνο της ενσυναίσθησης» και δώστε λίγο χρόνο να συμπληρωθεί από την ομάδα, αφού πρώτα αναλογιστούν τι «θερμοκρασία» έχουν στο θερμομόμετρο.
- Ζητήστε έπειτα από τις ομάδες να κρατήσουν μυστικό το ρόλο τους και να αναρτήσουν μόνο το θερμομόμετρο σε εμφανή σημείο μέσα στην τάξη. Δώστε λίγο χρόνο, ώστε όλοι να δουν τα θερμομόμετρα όλων.

Αναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις):

Τι είναι αυτό που παρατηρείτε στα θερμομόμετρα και σας κάνει εντύπωση; Ποια πιστεύετε ότι είναι τα προφίλ των ρόλων που κρύβονται πίσω από τα θερμομόμετρα; (αμέσως μετά κάθε ομάδα αποκαλύπτει το ρόλο της, διαβάζοντας την κάρτα). Τώρα που αποκαλύφθηκαν οι ρόλοι, πόσο κοντά ή μακριά ήσασταν από τις αρχικές σας εικασίες; Τι σας εκπλήσσει; Για ποιο λόγο; Ποιοι τελικά έχουν «πυρετό»; Ποιες ομάδες θα ήθελαν ενδεικτικά να μας παρουσιάσουν τι έγραψαν για το ρόλο τους στο «Τετράγωνο της ενσυναίσθησης» Πόσοι άλλοι ρόλοι νιώθετε, σκέφτεστε ή κάνετε τα ίδια ή παρόμοια πράγματα; Τι μπορεί να σημαίνει αυτό;

- Εξηγήστε ότι βλέποντας ξανά τις δηλώσεις, θα διαπιστώνετε ότι μιλούν για θέματα σίτισης, στέγασης εκπαίδευσης, εργασίας, υγείας, ασφάλειας. Όλα αυτά αποτελούν ανθρώπινα δικαιώματα. Πώς συνδέονται τα ανθρώπινα δικαιώματα με την κλιματική αλλαγή; Μπορείτε να φέρετε πρόσφατα παραδείγματα κατοίκων της Ελλάδας που τα δικαιώματά τους πλήττονται από την κλιματική αλλαγή; Τι απαντήσατε όλοι οι ρόλοι στην τελευταία δήλωση: η κλιματική αλλαγή σε επηρεάζει αυτή τη στιγμή ή θα σε επηρεάσει στο μέλλον; Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι έγινε αυτό; Ποιο νόημα δίνεται στην φράση «Δράση για το κλίμα»; Για ποιο λόγο;

3η φάση
60 λεπτά

B3. ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

- Διαβάστε την παρακάτω δήλωση και ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να την σχολιάσουν.
«Σύμφωνα με στατιστικές που δημοσιεύει το Κέντρο Παρακολούθησης Εσωτερικών Μετακινήσεων, κάθε χρόνο από το 2008, κατά μέσο όρο 26,4 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο έχουν εκτοπιστεί βίαια λόγω φαινομένων που σχετίζονται με φυσικά φαινόμενα: πλημμύρες, κυκλώνες, σεισμοί και ξηρασίες. Αυτό ισούται περίπου με 1 νέο εκτοπισμένο άνθρωπο κάθε δευτερόλεπτο. Και δυστυχώς το νούμερο αυτό κατά τις τελευταίες δεκαετίες παρουσιάζει ελαφριά αύξηση»
- Ρωτήστε έπειτα την ομάδα: *Γνωρίζετε, εάν υπάρχει κάποια ορολογία, που περιγράφει το καθεστώς των ανθρώπων που αλλάζουν πόλη ή χώρα εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής;*
- Δείτε το ντοκιμαντέρ του Εξάντα «Όταν ο κόσμος βυθίζεται» (Σενάριο/ σκηνοθεσία: Γιώργος Αυγερόπουλος) <https://www.youtube.com/watch?v=7qIXq3wMzkE> (Συνολική διάρκεια: 51', αλλά εάν δεν έχετε αρκετό χρόνο, μπορείτε να δείτε την εισαγωγή μέχρι το 8:50 λεπτό)

Αναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις): *Είδατε κάτι που δε γνωρίζατε; Ποια η διαφορά μεταξύ των όρων μετανάστης και πρόσφυγας; Πώς θα χαρακτηρίζαμε τους ανθρώπους που εκτοπίζονται λόγω της κλιματικής αλλαγής; Το θέμα που παρουσιάζεται αφορά μόνο το Μπαγκλαντές; «Όταν ο κόσμος βυθίζεται», πόσο επίκαιρος και εύστοχος είναι κατά τη γνώμη σας ο τίτλος του ντοκιμαντέρ; Για ποιο λόγο; Τι συναισθήματα σας γεννά αυτός ο τίτλος; Τι θέλετε να κάνετε γι' αυτό;*

- Συνεχίστε τον αναστοχασμό, μοιραζόμενοι σκέψεις και απόψεις γύρω από τα παρακάτω.
(πηγή: <https://www.exandasdocumentaries.com/documentaries/chronologically/2009-2010/116-2010-04-10-16-44-19>).

«Κανείς δε θα ξεφύγει από αυτό το πρόβλημα», επισημαίνει ο κος Ραχμάν του IPCC. «Η Νέα Υόρκη θα βρεθεί κάτω από το νερό, οι πόλεις που έχουν λιμάνια, το Τόκιο, το Λονδίνο, όλοι θα απειληθούν... Όπως σε μια βάρκα, δε γίνεται να βουλιάζει ένα μέρος και το υπόλοιπο να επιπλέει, ή όλοι μαζί θα καταφέρουμε να επιπλεύσουμε ή όλοι μαζί θα βυθιστούμε». Κι επισημαίνει ότι η καταστροφή μπορεί να έρθει και με άλλη μορφή: «Όταν χιλιάδες άνθρωποι αναγκαστούν να φύγουν από τις περιοχές τους, που θα έχουν χαθεί, δε θα συγκρίνεται με την πυρηνική απειλή. Θα είναι ένας κόσμος διαφορετικός, κανείς δε θα ζει σε ειρήνη»...

«Άλλοι αλλάζουν τόπο μέσα στη χώρα τους, ενώ άλλοι αναγκάζονται ακόμα και να αλλάξουν χώρα. Με την κλιματική αλλαγή ο αριθμός των «κλιματικών προσφύγων» αναμένεται να αυξηθεί στο μέλλον. Μέχρι στιγμής η εθνική και διεθνής ανταπόκριση σε αυτό το ζήτημα είναι περιορισμένη ενώ και η προστασία των ανθρώπων που έχουν εκτοπιστεί δεν είναι ικανοποιητική. Κάτι που αποτελεί εμπόδιο στην προστασία αυτών των ανθρώπων είναι ότι ουσιαστικά δεν υπάρχει σαφής ορισμός ούτε πλήρης αποδοχή του ορισμού «κλιματικοί πρόσφυγες», ενώ ούτε καλύπτονται από τη Σύμβαση του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων».

«Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει ακόμα αναγνωρίσει επίσημα τον όρο κλιματικοί πρόσφυγες, ωστόσο έχει εκφράσει αυξανόμενες ανησυχίες για το φαινόμενο και έχει αναλάβει δράση να στηρίξει και να δημιουργήσει μηχανισμούς ανταπόκρισης στις χώρες που πλήττονται από την αγωνία που σχετίζεται με τις αλλαγές στο κλίμα».

 Μεταφορτώστε στην ηλεκτρονική πλατφόρμα παραδείγματα (με φωτογραφίες θα ήταν ακόμα καλύτερο) κλιματικής αλλαγής που είχαν αντίκτυπο στα ανθρώπινα δικαιώματα των κατοίκων της περιοχής σας.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Ο τροπικός κυκλώνας Idai που συνέβη στο διάστημα 14-21 Μαρτίου 2018 ήταν ένας από τους χειρότερους κυκλώνες που έχουν καταγραφεί και επηρέασε την Αφρική σε όλο το νότιο ημισφαίριο. Ο κυκλώνας και οι καταιγίδες προκάλεσαν καταστροφικές ζημιές στη Μοζαμβίκη, τη Ζιμπάμπουε και το Μαλάουι, αφήνοντας περισσότερους από 1.200 ανθρώπους νεκρούς και χιλιάδες ακόμα αγνοούμενους.
- Ο τυφώνας Florence (12-15 Σεπτέμβρη 2018) ήταν ένας εξαιρετικά ισχυρός τυφώνας, που προκάλεσε καταστροφικές ζημιές στην Καρολίνα, κυρίως λόγω της πλημμύρας που ακολούθησε. Θεωρείται ο πιο υγρός τυφώνας που έχει χτυπήσει ποτέ αυτή την περιοχή. Έν αναμονή του τυφώνα τον κατέταξαν στην κατηγορία 4 και έκαναν όλες τις απαραίτητες ενέργειες προετοιμασίας. Ωστόσο, δυστυχώς ο κυκλώνας κόστισε τη ζωή σε 50 ανθρώπους

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ

Για την 1η φάση:

- Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να κάνουν μια έρευνα με τις εξής ενότητες: **1.** Ακραία καιρικά φαινόμενα που εκδηλώθηκαν στην Ελλάδα τα τελευταία 50 χρόνια **2.** Πώς αντιμετωπίστηκαν; **3.** Πρόβλεψη και αντιμετώπιση ακραίων καιρικών φαινομένων από μεριάς κράτους και πόλης ή κοινότητας που ζείτε (πχ. υπάρχει πλάνο, οδηγίες προσβάσιμες από τους πολίτες, μέτρα, εκπαιδεύσεις στα σχολεία κτλ.); **4.** Προτάσεις για την πρόβλεψη / προετοιμασία των πολιτών και προτάσεις από σας που καλό θα ήταν το κράτος, η πόλη ή κοινότητα που ζείτε, να υιοθετήσει. Μπορείτε να διεξάγετε την έρευνα μέσω διαδικτύου, ωστόσο θα ήταν μια καλή ιδέα να επισκεφτείτε εκπροσώπους του Δήμου σας και να ρωτήσετε πράγματα για την πολιτική προστασία των πολιτών όσον αφορά τα ακραία καιρικά φαινόμενα, να σημειώσετε πιθανές ελλείψεις κτλ.

Για την 2η φάση:

- Επαναλάβετε τη δραστηριότητα «Περπατώντας με τα παπούτσια του άλλου», μόνο που αυτή τη φορά οι ρόλοι θα είστε εσείς οι ίδιοι και όχι άλλοι χαρακτήρες (παίξτε δηλαδή τους ρόλους προσωπικά)! Αναστοχαστείτε έπειτα με τις ίδιες ερωτήσεις, όπως παραπάνω, παρακάμπτοντας το στάδιο της αποκάλυψης.
- Οι ρόλοι της δραστηριότητας «Περπατώντας με τα παπούτσια του άλλου» είναι φανταστικοί, ωστόσο βασίζονται σε πραγματικά πρόσωπα. Κάντε μια έρευνα για την τυπική ζωή που μπορεί πραγματικά να έχει ο κάθε ρόλος: ο άνθρωπος τύπου Paul σε τι σπίτι μένει, με τι συσκευές είναι εξοπλισμένο, με τι μετακινείται κτλ... Ακολούθως, κάντε έρευνα και για τους υπόλοιπους με σκοπό να εικάσετε το ενεργειακό αποτύπωμα (τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα) του καθενός καθώς και της οικογένειάς του. Τι παρατηρείτε; Τι σας κάνει εντύπωση; Πώς «κατανέμονται» οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στους ανθρώπους ανά τον κόσμο; Πώς σας φαίνεται αυτό; Πώς θα μπορούσαμε να το αλλάξουμε αυτό;

Για την 3η φάση:

- Δείτε ολόκληρο το ντοκιμαντέρ του Εξάντα «Όταν ο κόσμος βυθίζεται».
- Οργανώστε μια εκδήλωση στο σχολείο σας, στην οποία θα προβάλετε το ντοκιμαντέρ «Όταν ο κόσμος βυθίζεται» ή αλλά σχετικά βίντεο. Στην ίδια εκδήλωση θα μπορούσατε επίσης να παρουσιάσετε στους/στις συμμαθητές/τριες τα αποτελέσματα της έρευνας που προτείνεται παραπάνω για την Φάση 1. Κλείστε την εκδήλωση καλώντας τους συμμαθητές σε δράση για το κλίμα!

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ 1ο ΤΕΥΧΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ενότητα 1 (όλα τα σχέδια μαθήματος)

Ενότητα 4, σχέδια μαθήματος: 4.1 Ασφαλής και επαρκής στέγαση, 4.2 Ρύπανση του αέρα

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

Η δραστηριότητα «Μα τι συμβαίνει στον κόσμο» είναι εμπνευσμένη από υλικά της Oxfam

<https://www.oxfam.org.uk/education/resources/cyclone-idai>

https://www.efsyn.gr/kosmos/202749_oie-mia-katastrofi-kathe-bdomada-logo-klimatikis-allagis
(πληροφορίες)

<https://globalnews.ca/news/5236799/mozambique-children-cyclones/> (πληροφορίες)

<https://www.nytimes.com/2019/03/21/climate/climate-change-flooding.html> (πληροφορίες)

<http://ls.one.un.org/content/unct/lesotho/en/home/humanitarian-efforts.html> (πληροφορίες)

<https://www.theguardian.com/environment/ng-interactive/2018/dec/21/deadly-weather-the-human-cost-of-2018s-climate-disasters-visual-guide> (πληροφορίες)

<https://www.youtube.com/watch?v=rnMifdpokqY> (πληροφορίες)

«Περπατώντας με τα παπούτσια του άλλου»

Κάρτες ρόλων: κόψτε και δώστε έναν ρόλο σε κάθε ομάδα.

Paul: Είσαι πολιτικός μηχανικός και τα τελευταία χρόνια ζεις και εργάζεσαι στο Ντουμπάι. Όταν η θερμοκρασία είναι πολύ υψηλή, κλείνεις το air condition του σπιτιού σου και μαζί με την οικογένεια σου απολαμβάνεις την δροσιά της πισίνας ενός πολυτελούς ξενοδοχείου και το φανταστικό παγοδρόμιο της περιοχής.

Clara: Αρκετό καιρό μετά τον κυκλώνα Idai, εξακολουθείς να πίνεις νερό από μολυσμένα πηγάδια στη Beira της Μοζαμβίκης. Είσαι ένας από τους πρώτους ανθρώπους που έχουν διαγνωστεί με χολέρα.

Miguel: Είσαι ένας νεαρός άντρας 22 χρονών, ζεις σ' ένα νησί στην Καραϊβική και ασχολείσαι με τον τουρισμό. Η αύξηση της στάθμης της θάλασσας και των ισχυρών καταιγίδων αρχίζει να εξαφανίζει το νησί. Επιπλέον, η αύξηση της θερμοκρασίας του νερού έχει σκοτώσει μεγάλο μέρος του κοραλλιογενούς υφάλου και δεν υπάρχει πια μεγάλο τουριστικό ενδιαφέρον.

Tsepo: Είσαι ένας έφηβος 14 χρονών που διασώθηκε από σχολείο στη Ζιμπάμπουε μετά τον κυκλώνα. Δεν γνωρίζεις εάν τα μέλη της υπόλοιπής σου οικογένειας είναι ακόμα στη ζωή. Όλα τα μέσα επικοινωνίας έχουν καταστραφεί.

Nurul: Είσαι μια 17χρονη μαθήτρια από τη Μαλαισία. Μένεις κοντά σε μια παράνομη βιομηχανία ανακύκλωσης πλαστικού. Μέσα στα 10 χρόνια λειτουργίας της βιομηχανίας έχεις δει να έρχονται βουνά πλαστικού από όλη την Ευρώπη. Είσαι επίσης αυτόπτης μάρτυρας όλων των χημικών που εκλύονται στην ατμόσφαιρα. Τα τελευταία 2 χρόνια η μητέρα και ο πατέρας σου υποφέρουν από άσθμα και δερματικά προβλήματα.

Sugesh: Είσαι ένας πατέρας 30 χρονών και μόλις σε πληροφόρησαν ότι όλη σου η οικογένεια έχει χαθεί λόγω του κυκλώνα Idai. Έχεις στην κατοχή σου μια βάρκα και σε χρειάζονται τώρα για τη διάσωση ανθρώπων και τη διανομή αγαθών

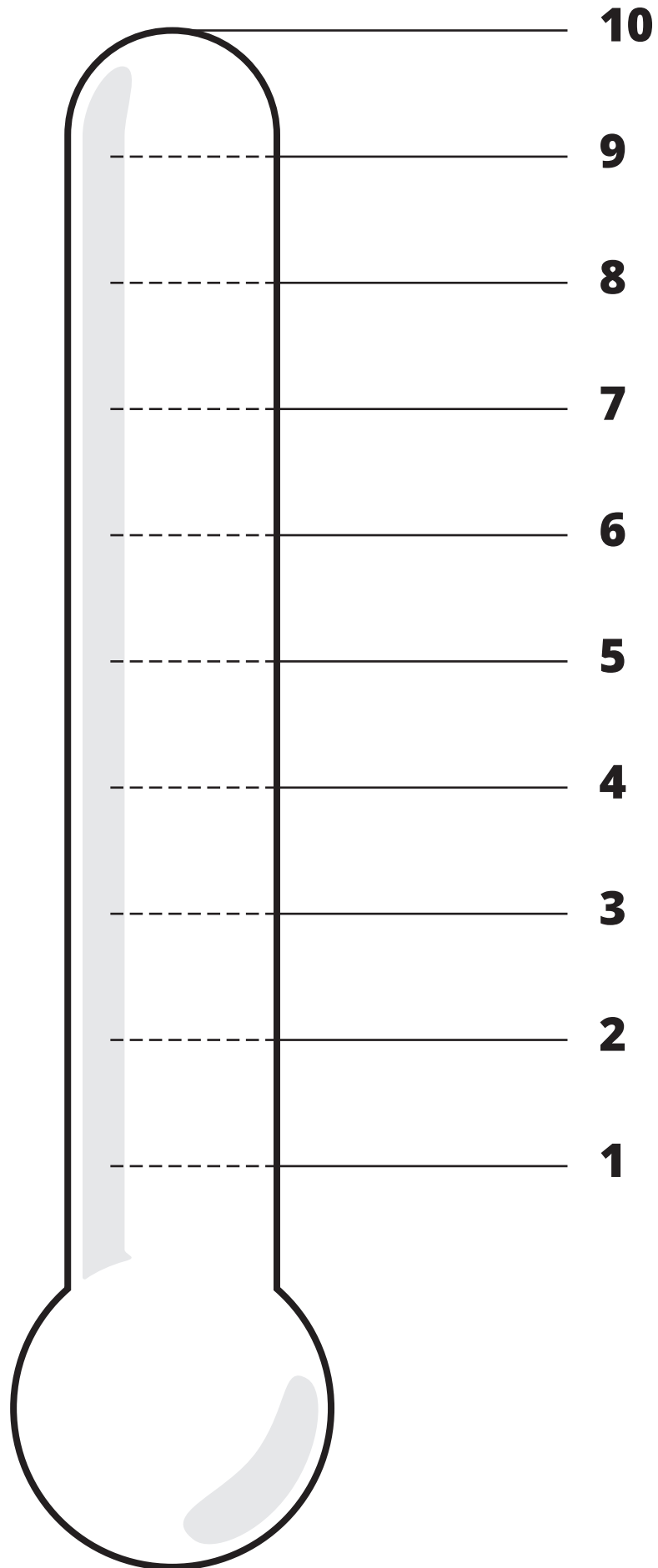
Shamim: Είσαι αγρότης από το Μπαγκλαντές. Τα χωράφια σου πλημμύριζαν κάθε χρόνο την περίοδο των μουσώνων και αναγκάστηκες να μεταναστεύσεις στη Ντάκα για να εργαστείς σε αστικό περιβάλλον. Πλέον, εργάζεσαι σε βιοτεχνία ρούχων με μισθό 28 ευρώ το μήνα.

Ελένη: Έχεις μια ψαροταβέρνα σε τουριστική περιοχή της Πάρου. Τα τελευταία καλοκαίρια λόγω της υπεραλίευσης τα φρέσκα ψάρια έχουν λιγοστεύσει και ακριβύνει, έτσι αναγκάζεσαι να πουλάς κατεψυγμένα και αμφιλεγόμενης ποιότητας θαλασσινά.

James: Είσαι ένας 13χρονος μαθητής που ζει με την οικογένειά του σ' ένα διαμέρισμα στο Σικάγο. Πριν από λίγο η τηλεόραση εξέδωσε έκτακτο δελτίο καιρού για ακραία φαινόμενα με πολικό ψύχος. Ο πατέρας σου ήδη μιλάει στο τηλέφωνο για να παραγγείλει πετρέλαιο μια και πιστεύει ότι θα χρειαστείτε επιπλέον θέρμανση για όσο διαρκέσουν τα φαινόμενα.

Daniela: Είσαι μια 40χρονη μητέρα 2 παιδιών που ζεις με την οικογένειά σου στην Βενετία. Μόλις διάβασες μία τελευταία μελέτη, η οποία λέει ότι με την υπερθέρμανση του πλανήτη η Βενετία απειλείται να εξαφανιστεί σε επόμενα 100 χρόνια. Συνεχίζεις το μαγείρεμα αρκετά προβληματισμένη.

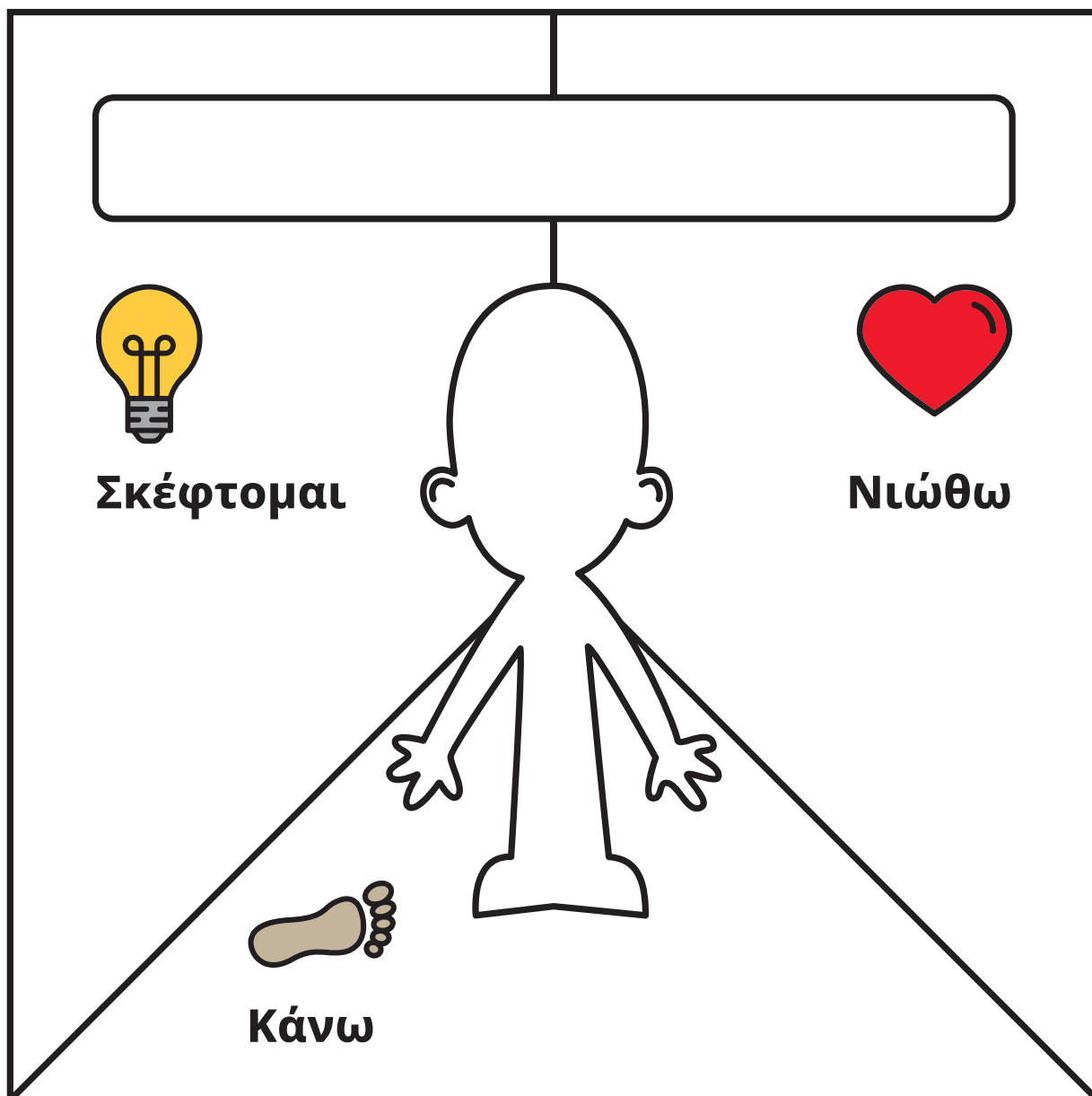
«Το θερμόμετρο της ενσυναίσθησης»

Δηλώσεις / προτάσεις

1. Ανησυχείς για το καθημερινό σου φαγητό και νερό.
2. Δεν είναι σίγουρο ότι θα μπορέσεις να συνεχίσεις το σχολείο, αν είσαι παιδί / έφηβος ή τη δουλειά σου, αν είσαι ενήλικας.
3. Ζεις σ' ένα σπίτι που δεν έχει τηλεφωνική γραμμή, τηλεόραση και ίντερνετ.
4. Ανησυχείς για την υγεία σου.
5. Ίσως χρειαστεί να φύγεις άμεσα από τον τόπο σου ή σε λίγο καιρό, λόγω της κατάστασης που βιώνεις τώρα.
6. Νιώθεις ότι το κράτος σου δεν μπορεί να σε βοηθήσει τώρα ή στο μέλλον.
7. Δεν έχεις την απαραίτητη ενημέρωση για να βοηθήσεις τον εαυτό σου στην παρούσα κατάστασή σου.
8. Ανησυχείς για το μέλλον το δικό σου και της οικογένειάς σου.
9. Δεν νιώθεις ασφαλής.
10. Η κλιματική αλλαγή σε επηρεάζει αυτή τη στιγμή ή θα σε επηρεάσει στο μέλλον.

«Το τετράγωνο της ενσυναίσθησης»

Ο αντίκτυπος της ξηρασίας El Nino σε μια οικογένεια στο Λεσόθο

Το Δεκέμβριο 2015, η κυβέρνηση του Λεσόθο κήρυξε το κράτος σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω της ξηρασίας που προκλήθηκε από το φαινόμενο El Nino. Λόγω του φαινομένου καταστράφηκαν σπόροι και ολόκληρες σοδειές την περίοδο 2015-2016.

Το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα (World Food Programme) ξεκίνησε μια επιχείρηση έκτακτης ανάγκης που στόχευε στην επισιτιστική ασφάλεια για σχεδόν 200.000 ανθρώπους. Λόγω της εκτεταμένης ξηρασίας οι φτωχότερες οικογένειες ήταν και οι πιο ευάλωτες.

Παρακάτω είναι η ιστορία της κας Ramotobo. Ποιες είναι οι συνέπειες, βάσει της «αλυσίδας συνεπειών» που συνέβησαν στην ίδια και την οικογένειά της;

«Η κυρία Ramotobo είναι 83 χρόνων και ζει με τα ορφανά της εγγόνια σε ένα χωριό στην περιοχή Maseru στο Λεσόθο. Έχει στην κατοχή της ένα μικρό κομμάτι γης, το οποίο καλλιεργεί και τη σοδειά την πουλάει σε τοπικές αγορές ώστε να έχει ένα μικρό εισόδημα και να εξασφαλίσει τα προς το ζην για την οικογένειά της. Ωστόσο, η ξηρασία κατέστρεψε τη σοδειά με αποτέλεσμα η οικογένεια να μην έχει ούτε τα απαραίτητα για την επιβίωση. Ο μεγαλύτερος γιός της είναι καλός αγρότης αλλά έπρεπε να εγκαταλείψει το χωριό για να δουλέψει. Πήγε στη γειτονική Νότιο Αφρική, όπου είναι πιο εύκολο να βρει κανείς δουλειά. Η μετανάστευσή του σημαίνει ότι μπορεί να στέλνει χρήματα και στην οικογένειά του στο Λεσόθο. Πολλές οικογένειες

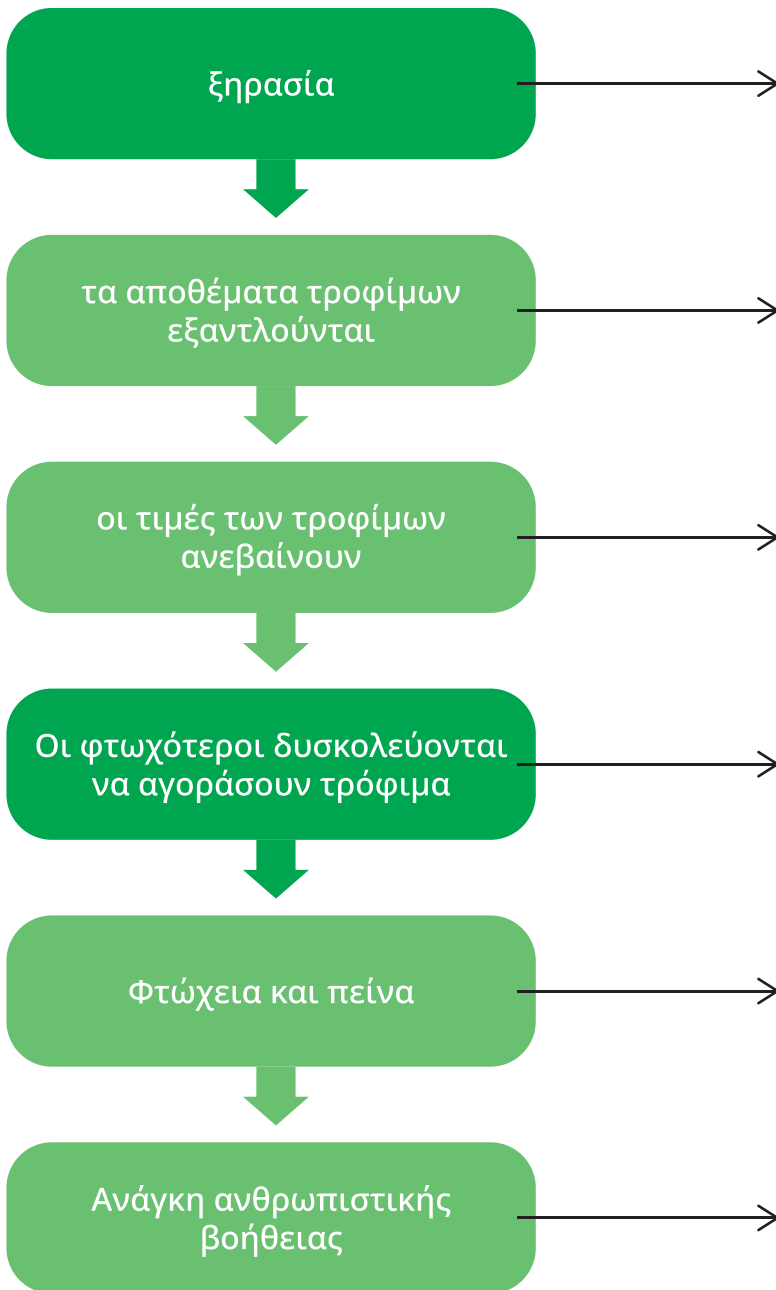
στη συγκεκριμένη περιοχή αλλά και σε όλο το Λεσόθο βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι ευθύνες του σπιτιού, των καλλιεργειών και της φροντίδας των ζώων έχουν περάσει στις γυναίκες και στα παιδιά των οικογενειών.

Η κυρία Ramotobo λαμβάνει μια μικρή σύνταξη. Πριν την ξηρασία έδινε τα χρήματα αυτά, ώστε να πληρώσει το σχολείο του μεγαλύτερου εγγονού της, καθώς η δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν είναι δωρεάν στο Λεσόθο. Τώρα όμως θα πρέπει να ξοδέψει όλη της τη σύνταξη για να αγοράσει φαγητό. Ο εγγονός της δε θα μπορεί να πηγαίνει πια σχολείο. Στο Λεσόθο υπάρχει ούτως ή άλλως μεγάλο πρόβλημα με τη σχολική διαρροή. Ωστόσο, τώρα με τα αποτελέσματα του φαινομένου El Nino το πρόβλημα αυτό έχει γίνει τεράστιο και υπάρχουν αυξημένες ανησυχίες για τις μακροπρόθεσμες συνέπειες της αυξημένης σχολικής διαρροής.

Για να βοηθηθεί η κυρία Ramotobo έλαβε χρήματα από το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα (World Food Programme). Αυτή η χρηματική βοήθεια ήταν πολύ σημαντική ώστε να δημιουργηθεί μια πιο βιώσιμη κατάσταση γι' αυτήν και την οικογένειά της».

Τα αποτελέσματα μια τέτοιας τραγικής φυσικής καταστροφής έχουν σοβαρές συνέπειες. Εάν υποθέσουμε ότι η αρχή της αλυσίδας είναι η ξηρασία, μπορείτε να φτιάξετε την αλυσίδα των γεγονότων που συνέβησαν στην οικογένεια της κυρίας Ramotobo;

«Ο αντίκτυπος του φαινομένου El Nino»

Συνέπειες

Το φαινόμενο El Nino λόγω της κλιματικής αλλαγής εντάθηκε με αποτέλεσμα τις σοβαρές ξηρασίες του 2015 - 2016.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ
ΔΙΑΣΤΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΛΛΑΓΗΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ		Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ:	12-18 ετών	
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	2 ώρες	
ΥΛΙΚΟ:	Υπολογιστής, βιντεοπροβολέας.	
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ:	Επιθυμητό: καρέκλες και τραπέζια που μπορούν να μετακινηθούν για εργασία σε ομάδες.	
ΣΤΟΧΟΙ:	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν τι είναι η βιοποικιλότητα. • Να αντιληφθούν την σύνδεση μεταξύ της βιοποικιλότητας και της κλιματικής αλλαγής. • Να αντιληφθούν τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στην βιοποικιλότητα. • Να κατανοήσουν την ανάγκη για δράση. 	
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:	☒ Συστημική σκέψη ☒ Προνοητική δεξιότητα ☒ Κανονιστική δεξιότητα ☒ Στρατηγική δεξιότητα ☒ Δεξιότητα συνεργασίας ☒ Δεξιότητα κριτικής σκέψης ☒ Δεξιότητα αυτεπίγνωσης ☒ Δεξιότητα επίλυσης προβλημάτων	
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ:	ΣΤΟΧΟΣ 14 – Υποθαλάσσια ζωή ΣΤΟΧΟΣ 15 – Χερσαία ζωή	

Περιγραφή των δραστηριοτήτων:

1η φάση 20 λεπτά	<p>Γ1. Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ- ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να γράψουν σ' ένα μικρό χαρτί (μπορείτε να μοιράσετε χαρτιά που έχουν χρησιμοποιηθεί μόνο από την μία πλευρά, «πράσινη επιλογή») τι νομίζουν ότι σημαίνει η λέξη Βιοποικιλότητα (καταιγισμός ιδεών). • Συγκεντρώστε και τοποθετήστε τα χαρτιά σε εμφανή σημείο για όλους (πχ. στο πάτωμα, πάνω σε ένα τραπέζι, κολλήστε τα στον τοίχο). Δώστε λίγο χρόνο να διαβαστούν τα χαρτιά από όλους. • Στην συνέχεια, προβάλετε το βίντεο https://www.youtube.com/watch?v=Wb6c0K-VHLO (3:09 λεπτά). Αν χρειαστεί προβάλετε και 2η φορά. • Σχολιάστε το βίντεο με τους/τις μαθητές/τριες ενδεικτικά: <i>Τι σας έκανε εντύπωση από το βίντεο; Είναι κάτι που είδατε / ακούσατε στο βίντεο που δεν το είχατε σκεφτεί; Με όσα ειπώθηκαν μέχρι τώρα, τι θα λέγατε τελικά ότι είναι η βιοποικιλότητα;</i> 																				
2η φάση 30 λεπτά	<p>Γ2. Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ – ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΟΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σύμφωνα με τον ορισμό, βιοποικιλότητα είναι: «η ποικιλία της ζωής σε όλες τις μορφές πάνω στη Γη». Κατηγοριοποιήστε με τους/τις μαθητές/τριες τα είδη ζωής στον πλανήτη (ενδεικτικά: άνθρωποι, ζώα, φυτά, οικοσυστήματα). • Κάτω από κάθε κατηγορία γράψτε ενδεικτικά 4-5 παραδείγματα. Μην ξεχάσετε να λάβετε υπόψη σας τις μορφές ζωής στα χερσαία, θαλάσσια και γενικότερα υδάτινα οικοσυστήματα (Βλ. παρακάτω). <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th>ΑΝΘΡΩΠΟΙ</th> <th>ΖΩΑ</th> <th>ΦΥΤΑ</th> <th>ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ενήλικες</td> <td>Αγελάδα</td> <td>Δέντρα</td> <td>Λίμνες</td> </tr> <tr> <td>Παιδιά</td> <td>Ψάρι</td> <td>Βότανα</td> <td>Δάση</td> </tr> <tr> <td>Ηλικιωμένοι</td> <td>Μέλισσα</td> <td>Λουλούδια</td> <td>Υδροβιότοποι</td> </tr> <tr> <td>...</td> <td>...</td> <td>...</td> <td>...</td> </tr> </tbody> </table>	ΑΝΘΡΩΠΟΙ	ΖΩΑ	ΦΥΤΑ	ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	Ενήλικες	Αγελάδα	Δέντρα	Λίμνες	Παιδιά	Ψάρι	Βότανα	Δάση	Ηλικιωμένοι	Μέλισσα	Λουλούδια	Υδροβιότοποι	...	...	...	...
ΑΝΘΡΩΠΟΙ	ΖΩΑ	ΦΥΤΑ	ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ																		
Ενήλικες	Αγελάδα	Δέντρα	Λίμνες																		
Παιδιά	Ψάρι	Βότανα	Δάση																		
Ηλικιωμένοι	Μέλισσα	Λουλούδια	Υδροβιότοποι																		
...	...	...	...																		

- Έπειτα προσπαθήστε να βρείτε συνδέσεις μεταξύ των 4 κατηγοριών πχ, Ενήλικας-ψάρι-βότανα-λίμνη και αιτιολογήστε (πχ. ο ενήλικας χρειάζεται: ψάρι για να τραφεί, βότανα ή ουσίες από αυτά για να παράγει φάρμακα, λίμνες για να συγκεντρώνει (ή / και να επεξεργάζεται) το νερό που πίνει για να κρατηθεί στην ζωή).
- Συνεχίστε, ή ανά ομάδες ή στην ολομέλεια, παρόμοιες συνδέσεις, σχεδιάζοντας τες στον χαρτί (ή στον πίνακα), με την μορφή αλυσίδας ή ακόμα καλύτερα ιστού, όπως στο βίντεο.

Αναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις): Είναι κάτι που σας εντυπώσισε από αυτή την δραστηριότητα; Πόσους τρόπους βρήκατε να συνδέσετε τις 4 κατηγορίες; Τι μπορεί να σημαίνει αυτό; Ποια πιστεύετε ότι είναι τα οφέλη από αυτήν την αλυσίδα / ιστό για την ζωή στον πλανήτη; Τι θα γινόταν αν από κάθε αλυσίδα / ιστό άρχιζε να εξαφανίζεται ένα είδος πχ. από την παραπάνω αλυσίδα άρχιζαν να εξαφανίζονται τα βότανα; (Συνεχίστε τις ερωτήσεις και με άλλα παραδείγματα από τις αλυσίδες / ιστούς που φτιάξατε).

3η φάση
10 λεπτά

Γ3. Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ-ΔΙΑΤΑΡΑΞΗ

- Δώστε στους/στις μαθητές/τριες τις εξής πληροφορίες (μπορείτε να τις έχετε ήδη γράψει στον πίνακα της τάξης): Ο σημερινός ρυθμός εξαφάνισης ειδών εκτιμάται ότι είναι 100 ως 1000 φορές μεγαλύτερος από ότι στο παρελθόν και οφείλεται κυρίως στην ανθρώπινη δραστηριότητα. Οι πληθυσμοί των ειδών έχουν μειωθεί κατά 30% από το 1970. Το 1/3 των ειδών απειλείται με εξαφάνιση ενώ το 2% έχει ήδη εξαφανιστεί.
- Συζητήστε ενδεικτικά: Τι μπορεί να διατάραξε αυτή την ισορροπία και τα είδη αρχίζουν να εξαφανίζονται; Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος των κλιματικών αλλαγών σε αυτή την διατάραξη; Μπορείτε να βρείτε συγκεκριμένα παραδείγματα;

4η φάση
40 λεπτά

Γ4. Ο ΙΣΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ - ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΗ

- Ξεκινήστε μια συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες για το αν και τι μπορούμε να κάνουμε για την βιοποικιλότητα και το κλίμα γενικά.
- Αφού ακουστούν όλες οι απόψεις, χωρίστε την ομάδα σε 3 μικρότερες ομάδες και αναθέστε στην κάθε ομάδα να ερευνήσει την βιογραφία και την δράση των παρακάτω προσώπων:
  - Julia Butterfly
  - Jamie Margolin
  - Xiuhtezcatl Martinez
- Παροτρύνετε την κάθε ομάδα να μοιραστεί τα ευρήματά της και συζητήστε γύρω από τις ζωές αυτών των ανθρώπων, τις προτεραιότητές τους, ποια πιθανά ήταν /είναι τα κίνητρά τους για τις επιλογές που κάνανε στην ζωή τους κτλ;
- Ξανά γυρίστε στην αρχική ερώτηση για το τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για το κλίμα και την βιοποικιλότητα του πλανήτη και καταγράψτε ιδέες.
- Διαλέξτε τέλος μία από αυτές, την οποία μπορείτε από αύριο κιόλας να υλοποιήσετε!

 Μοιραστείτε στην πλατφόρμα ιδέες που προέκυψαν από τους/τις μαθητές/τριες να την βιοποικιλότητα και την δράση για το κλίμα.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Ένας ευρέως αποδεκτός ορισμός για τη βιοποικιλότητα, που δημοσιεύτηκε το 1991 από τους IUCN, UNEP, WWF είναι: Η ποικιλία της ζωής στη Γη, σε όλα της τα επίπεδα και τους συνδυασμούς της, από τα γονίδια και τα είδη ως τις βιοκοινότητες και τα οικοσυστήματα σε μια περιοχή ή στον πλανήτη συνολικά και τις σχέσεις μεταξύ τους. (Πηγή: http://www.wwf.gr/images/pdfs/pe/12May_biodiversity_general.pdf)

- Julia Butterfly: Η Julia Lorraine Hill (ευρύτερα γνωστή ως Julia "Butterfly" Hill) είναι Αμερικανίδα ακτιβίστρια, συνιδρύτρια του Circle of Life Foundation (CILF). Έζησε για 738 ημέρες πάνω σε ένα δέντρο ύψους 55 μέτρων -το οποίο ονόμασε Luna- προκειμένου να σώσει από την ξυλεία ένα δάσος με πανύψηλα προϊστορικά δέντρα. (Πηγή: <https://www.juliabutterflyhill.com/julia/>)
- Jamie Margolin: Η Jamie Margolin είναι Αμερικανοκολομβανή ακτιβίστρια, μαθήτρια και ιδρύτρια του Zero Hour. Ήταν 16 χρονών το 2017 όταν ίδρυσε το Zero Hour, ένα κίνημα νέων για την ενεργή εμπλοκή των νέων στη συζήτηση γύρω από το κλίμα και την περιβαλλοντική δικαιοσύνη. (Πηγή: <http://thisiszerohour.org/who-we-are/>)
- Xiuhtezcatl Martinez: Ο 19χρονος σήμερα Xiuhtezcatl Martinez (ή Xiuhtezcatl Roske-Martinez) είναι ένας ακτιβιστής για το περιβάλλον, καλλιτέχνης του χιπ χοπ και διευθυντής νεολαίας στην Οργάνωση Earth Guardians. Έχει ξεκινήσει τη δράση του για το κλίμα από την ηλικία των 6 ετών! (Πηγή: <https://www.earthguardians.org/xiuhtezcatl>)

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ

Για την 1η φάση:

- Αν θέλετε να εμβαθύνετε στον ορισμό της βιοποικιλότητας, μπορείτε να ψάξετε τους παρακάτω ορισμούς: ταξινομική ποικιλομορφία (συνήθως μετρά το επίπεδο ποικιλομορφίας των ειδών), οικολογική ποικιλομορφία (συνήθως μελετά την ποικιλομορφία των οικοσυστημάτων), μορφολογική ποικιλομορφία (η οποία προέρχεται από τη γενετική ποικιλομορφία και τη μοριακή ποικιλομορφία), λειτουργική ποικιλομορφία (που μετρά τον αριθμό λειτουργικά ανόμοιων ειδών εντός του πληθυσμού (πχ. διαφορετικό σύστημα λήψης τροφής, διαφορετικό σύστημα κίνησης κτλ.)

Για την 3η φάση:

- Χωρίστε τους/τις μαθητές/τριες σε 5 ομάδες και ζητήστε να ερευνήσουν ποια είναι τα υπό εξαφάνιση είδη σε κάθε ήπειρο (μία ομάδα ερευνά μία ήπειρο). Κάθε ένα είδος υπό εξαφάνιση το καταγράφει η ομάδα σε ένα ποστ-ιτ.
- Αφού τους δώσετε λίγο χρόνο για την έρευνά τους, ζητήστε από κάθε ομάδα να κολλήσουν τα ποστ-ιτ τους στα αντίστοιχα μέρη πάνω στον παγκόσμιο χάρτη. Δώστε λίγο χρόνο ώστε όλοι να παρατηρήσουν τον χάρτη και σχολιάστε ανάλογα.
- Τέλος, διαλέξτε ένα είδος υπό εξαφάνιση, κάνετε ενδελεχή έρευνα γύρω από αυτό και δημιουργήστε μία αφίσα προκειμένου να ευαισθητοποιήσετε τους συμπολίτες σας και να βρείτε συμμάχους για την προστασία του.
- Προβάλετε το παρακάτω βίντεο με θέμα κλιματική αλλαγή (μόνο αγγλικοί υπότιτλοι) <https://www.youtube.com/watch?v=G0K9sD0vGus> (3:46 λεπτά). Ζητήστε έπειτα από τους/τις μαθητές/τριες να κάνουν μια έρευνα για τις αλλαγές στην γεωργία τα τελευταία χρόνια στην περιοχή τους και γενικότερα στην χώρα τους. Συνεχίστε την έρευνα παίρνοντας συνεντεύξεις από μεγαλύτερους σε ηλικία ανθρώπους και ρωτώντας τους για το ποιες ήταν οι συνηθέστερες καλλιέργειες τα περασμένα χρόνια, τι συνήθιζαν να έχουν στην καθημερινή τους διατροφή και για ποιο λόγο έκαναν αυτές τις διατροφικές επιλογές. Έπειτα, συγκεντρώστε το υλικό, γράψτε ένα κείμενο με τις σκέψεις σας γύρω από αυτήν την έρευνα και εκδώστε τα στην σχολική εφημερίδα.
- Ανέλαβε δράση στην τοπική κοινωνία σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές. Ζητήστε την συνεισφορά των τοπικών αρχών (εξοπλισμός, φυτά ή δέντρα) για τη δεντροφύτευση του σχολείου σας. Αν καταφέρετε η όλη δράση να επεκταθεί ή εξ' αρχής να λάβει χώρα σε έναν ανοιχτό δημόσιο χώρο, τότε ο αντίκτυπος θα είναι πολύ μεγαλύτερος (περισσότερα φυτά, κινητοποίηση περισσότερου κόσμου).

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ 1ο ΤΕΥΧΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ενότητα 1 (όλα τα σχέδια μαθήματος)

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

http://www.wwf.gr/images/pdfs/pe/12May_biodiversity_general.pdf (πληροφορίες για τη βιοποικιλότητα)

<http://www.biodiversity-info.gr/index.php/2014-04-21-15-38-38> (πληροφορίες για τη βιοποικιλότητα)

<http://geodata.gov.gr/maps/?package=289263ce-04be-4e88-941c> (πληροφορίες για τη βιοποικιλότητα)

[81ea79da7169&resource=4e523e93-70b2-4297-a470-278cb708913e&locale=el](http://www.geodata.gov.gr/maps/?package=289263ce-04be-4e88-941c&resource=4e523e93-70b2-4297-a470-278cb708913e&locale=el) (Διαδραστικός Χάρτης Ελλάδας με προστατευόμενες περιοχές Natura)

<http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=708&language=el-GR> (Ημερήσιο Δελτίο Τιμών Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης)

<https://www.worldwildlife.org/species/directory> (πληροφορίες για τα υποεξαφάνιση είδη)

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ

**Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΔΙΑΣΤΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΛΛΑΓΗΣ**

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ		Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ:	12-18 ετών	
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	2 ώρες	
ΥΛΙΚΟ:	παράρτημα 8, μαρκαδόροι.	
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ:	Επιθυμητό: καρέκλες και τραπέζια που μπορούν να μετακινηθούν για εργασία σε ομάδες.	
ΣΤΟΧΟΙ:	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιληφθούν την οικονομική διάσταση της κλιματικής αλλαγής. • Να αντιληφθούν την σύνδεση των καταναλωτικών μας συνηθειών με την κλιματική αλλαγή. • Να έρθουν σε επαφή με εναλλακτικές μορφές «κατανάλωσης». 	
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:	☒ Συστημική σκέψη ☒ Προνοητική δεξιότητα ☒ Κανονιστική δεξιότητα ☒ Στρατηγική δεξιότητα ☒ Δεξιότητα συνεργασίας ☒ Δεξιότητα κριτικής σκέψης ☒ Δεξιότητα αυτεπίγνωσης ☒ Δεξιότητα επίλυσης προβλημάτων	
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ:	ΣΤΟΧΟΣ 1 – Εξάλειψη της φτώχειας ΣΤΟΧΟΣ 3 – Καλή υγεία και ευεξία ΣΤΟΧΟΣ 7 – Οικονομικές και ανεξάρτητες πηγές ενέργειας ΣΤΟΧΟΣ 8 – Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη ΣΤΟΧΟΣ 12 – Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή	
Περιγραφή των δραστηριοτήτων:		
1η φάση 20 λεπτά	Δ1. Η ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΜΑΣ ΣΤΟΙΧΙΖΕΙ ΤΗ ΓΗ... <ul style="list-style-type: none"> • Εξηγήστε ότι ο πλανήτης μας δίνει όλα τα απαραίτητα αγαθά για τη ζωή, συμπεριλαμβανομένου της τροφής, του νερού, της ενέργειας καθώς και δομικά υλικά για κατασκευές. • Ερευνήστε τις καταναλωτικές συνήθειες των μαθητών /τριών σας, ρωτώντας τους τα παρακάτω και παράλληλα καταγράφετε τις απαντήσεις τους στον πίνακα: <i>Τι είδους πράγματα αγοράζετε συνήθως; Πόσο συχνά αγοράζετε τα παραπάνω πράγματα; Έχουν συσκευασία;</i> <p>Αναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις): <i>Πιστεύετε ότι οι καταναλωτικές συνήθειες των ανθρώπων συσχετίζονται με την κλιματική αλλαγή; Με ποιο τρόπο; Μπορείτε να δώσετε ένα παράδειγμα; Σημείωση για τον/ην εκπαιδευτικό: αν σε αυτή φάση οι μαθητές/τριες δεν μπορούν να βρουν κάποια σύνδεση, συνεχίστε στην επόμενη φάση της δραστηριότητας, χωρίς να τους δώσετε εσείς κάποιο παράδειγμα.</i></p>	
2η φάση 50 λεπτά	Δ2. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ <p>Σημείωση για τον/την εκπαιδευτικό: το βίντεο, στο οποίο στηρίζεται η παρακάτω δραστηριότητα, είναι διάρκειας 20 περίπου λεπτών. Ανάλογα με την δυναμική της ομάδας αποφασίστε αν θα δείξετε το βίντεο χωρίς παύσεις ή με τις παύσεις που προτείνονται παρακάτω. Σε κάθε περίπτωση θα βοηθούσε να βλέπατε το βίντεο, πριν το προβάλετε στην τάξη και να εμπλουτίζατε τις παρακάτω παύσεις και ερωτήσεις.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ρωτήστε τυχαία ένα/μία μαθητή/τρια από πού πήρε το κινητό του/της (ή όποιο άλλο πράγμα έχει εκείνη την ώρα μπροστά του/της). Συνεχίστε τις ρωτήσεις πάνω στην έξης λογική: Και το X μαγαζί από πού το πήρε; Και στο X εργοστάσιο, πώς έφτασαν τα υλικά; 	

- Εξηγήστε στους/στις μαθητές/τριες ότι ο λόγος που ρωτάτε είναι για να επισημάνετε ότι κάθε πράγμα έχει μια ζωή, μια πορεία που διανύει μέχρι να φτάσει στα χέρια μας αλλά και αφού φύγει από αυτά.
- Προτείνετε στους/στις μαθητές/τριες να δείτε όλοι μαζί ένα βίντεο που περιγράφει τα στάδια της παραπάνω ιστορίας. Εξηγήστε επίσης ότι παρόλο που το βίντεο μετράει ήδη μία 10ετία, δυστυχώς παραμένει επίκαιρο όσο ποτέ.
- Προβάλετε το βίντεο «Η ιστορία των πραγμάτων» (The story of stuff): <https://www.youtube.com/watch?v=aetUqFYimsU> (με ελληνικούς υπότιτλους, συνολική διάρκεια 21:25)
- Ενδεικτικές ερωτήσεις (και παύσεις) κατά την διάρκεια (ή μετά το βίντεο)
  - 1ο μέρος (0:00-8:10):** Τι σας έκανε εντύπωση; Ποια ζητήματα νομίζετε ότι θίγονται μέχρι στιγμής στο βίντεο; Μπορείτε να φέρετε στο μυαλό σας κάποιο συγκεκριμένο παράδειγμα γι' αυτά που μέχρι τώρα περιγράφονται στο βίντεο;
  - 2ο μέρος (8:11-11:33):** Πώς εξασφαλίζεται το χαμηλό κόστος των αγαθών; Πώς σχετίζεται η υπερκατανάλωση με το γεγονός ότι παιδιά στο Κογκό δεν πηγαίνουν σχολείο; Ποιο είναι το «χρυσό βέλος» της καταναλώσης;
  - 3ο μέρος (11:34-15:40):** Πώς και για ποιο λόγο καλλιιεργήθηκε ο καταναλωτισμός; Πώς θα μπορούσατε να εξηγήσετε τους όρους «προγραμματισμένη παλαιώση» και «αίσθηση παλαιώσης», δίνοντας παραδείγματα από την καθημερινότητά σας; Ποιος είναι ο ρόλος της διαφήμισης (και κατ' επέκταση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, των influencers κλπ) στην αύξηση του καταναλωτισμού;
  - 4ο μέρος (15:41-21:30):** Τι αντίκτυπο έχει ο καταναλωτισμός στον πλανήτη και στον άνθρωπο; Ας σκεφτούμε όλοι πώς διαμορφωθήκαν οι καταναλωτικές μας συνήθειες (δεν χρειάζεται να μοιραστούν στην ολομέλεια οι σκέψεις των μαθητών/τριών). Και τώρα ας σκεφτούμε ποιες από αυτές μας είναι απαραίτητες, ποιες πραγματικά μας κάνουν πιο ευτυχισμένους (δεν χρειάζεται να μοιραστούν στη ολομέλεια τις σκέψεις) Τι δράσεις, ενέργειες και από ποιους γίνονται ήδη για αυτά τα ζητήματα / προβλήματα;

Αναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις): Πώς νιώθετε μετά την προβολή του βίντεο; Στο βίντεο αναφέρεται η εξής φράση: «...Είναι ένα σύστημα σε κρίση...από την αλλαγή του κλίματος έως την ευτυχία που έχει παρακάσει». Ποιες είναι οι σκέψεις σας γύρω από αυτή την φράση; Ποιες οι σκέψεις γενικότερα μετά τη προβολή του βίντεο; Τι ιδέες για δράση σας έδωσε;

3η φάση
30 λεπτά

Δ3. ΑΣ ΜΙΛΗΣΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΑ ΡΟΥΧΑ ΜΑΣ.

- Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να κοιτάξουν το ταμπελάκι ενός από τα ρούχα που φοράνε αυτή τη στιγμή (μπλούζα, φόρεμα, παντελόνι κλπ).
- Χωρίστε έπειτα την ομάδα σε ζευγάρια και ζητήστε σ' ένα φύλλο του τετραδίου τους ή σε χαρτί που είναι χρησιμοποιημένο από την μία πλευρά, να αντιγράψουν τον παρακάτω πίνακα, αφού πρώτα τον έχετε εσείς σχεδιάσει στον πίνακα.

Είδος ρούχου	Υλικό/α	Χώρα προέλευσης	Χώρα/ες από την/τις οποία/ες προήλθαν τα υλικά

- Δώστε λίγο χρόνο στα ζευγάρια να συμπληρώσουν τον πίνακα και διευκρινίστε τα εξής: εάν κάποιο ρούχο αποτελείται από περισσότερα από ένα υλικά, ζητήστε να καταγράψουν όλα τα υλικά. Επίσης, σε περίπτωση που δεν αναγράφεται η χώρα παραγωγής (που είναι αρκετά πιθανό) το σημειώνουν με παύλα.
- Εκτυπώστε για κάθε ζευγάρι τον ασπρόμαυρο χάρτη του Παραρτήματος 8 και ζητήστε να χρωματίσουν μ' ένα χρώμα τις χώρες προέλευσης των ρούχων.
- Αναρτήστε τους χάρτες στην τάξη

Αναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις): Είναι κάτι που παρατηρείτε στους χάρτες και σας κάνει εντύπωση; Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι τα περισσότερα ρούχα που φοράμε παράγονται σε συγκεκριμένες χώρες; Πόσο εύκολο είναι να βρείτε από που προέρχονται οι πρώτες ύλες στην χώρα παραγωγής του τελικού ρούχου (τις περισσότερες φορές είναι δύσκολο); Για ποιο λόγο; Τι αντίκτυπο μπορεί να έχουν οι δικές τους «ιστορίες» στο πλανήτη και στο κλίμα του;

Μπορείτε να ολοκληρώσετε τη δραστηριότητα ενημερώνοντας τους/τις μαθητές/τριες για την ελληνική πρωτοβουλία Fabric Republic (<http://www.fabricrepublic.gr/>). Πρόκειται για ένα πρόγραμμα για την ολοκληρωμένη διαχείριση των ρούχων μας που δεν θέλουμε πια στις ντουλάπες μας. Μπορείτε και εσείς να δωρίσετε τα ρούχα που δε χρειάζεστε πια καθώς ένας κάδος βρίσκεται και στον Δήμο σας.

 Μεταφορτώστε στην πλατφόρμα την λίστα των πραγμάτων που συνήθως αγοράζουμε της δραστηριότητας «Η υπερκατανάλωσή μας στοιχίζει τη Γη...» καθώς επίσης και τους παγκόσμιους χάρτες του παραρτήματος 8.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Η βιομηχανία της μόδας είναι μια από τις πιο ρυπογόνες βιομηχανίες στον κόσμο (πολλοί υποστηρίζουν ότι είναι η 2η πιο ρυπογόνα βιομηχανία ενώ από άλλους αμφισβητείται). Ωστόσο, είναι γεγονός ότι η παραγωγή και η διανομή των καλλιεργειών, των ινών και των ενδυμάτων που χρησιμοποιούνται στη μόδα συμβάλουν σημαντικά στη ρύπανση του περιβάλλοντος συμπεριλαμβανομένου του νερού, του αέρα και του εδάφους.
- Η λεγόμενη «Fast Fashion» που έχει επικρατήσει, συμβάλει σημαντικά στη ρύπανση του περιβάλλοντος καθώς επιβάλλει τον σχεδιασμό, παραγωγή και διάθεση ρούχων που η «μόδα» τους αλλάζει συχνά και είναι φτηνά και άμεσα διαθέσιμα στους καταναλωτές.
- Ένα ρούχο μπορεί να έχει ως πρώτη ύλη φυσικά υλικά όπως το βαμβάκι (το τζιν είναι επίσης βαμβάκι), το μετάξι, το λινό ή το μαλλί. Σήμερα τα περισσότερα ρούχα είναι εξολοκλήρου ή μερικώς φτιαγμένα από συνθετικά υλικά. Ορισμένα από αυτά τα υλικά είναι το λύκρα, το πολυεστερικό ύφασμα, το ακρυλικό ή η βισκόζη. Το φλις είναι συχνά κατασκευασμένο ακόμα και από πλαστικά μπουκάλια.
- Η Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή στηρίζει τη βιώσιμη μόδα μέσα από την εκστρατεία της «Climate Neutral Now» (Κλιματικά Ουδέτερη Τώρα). Η εκστρατεία συνδέει τους φορείς που αγωνίζονται για την ελαχιστοποίηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂). Η Lindita Xhaferi-Salihu, εργαζόμενη στην εκστρατεία την περιέγραψε ως «μια καινοτόμο πρωτοβουλία που κινητοποιεί την βιομηχανία της μόδας για την κλιματική αλλαγή». Στο τελευταίο Συνέδριο Για την Κλιματική Αλλαγή στη Βόννη, η βιομηχανία της μόδας έθεσε συγκεκριμένα βήματα που πρέπει να γίνουν ώστε να υποστηριχθούν οι στόχοι της Συμφωνίας του Παρισιού για την Κλιματική Αλλαγή.

Πρόοδος που έχει γίνει:

- Η αναγνώριση του αρνητικού ρόλου που έχει η βιομηχανία της μόδας στην κλιματική αλλαγή και η κινητοποίηση ατόμων και συλλογικοτήτων έχουν επιφέρει πολλές θετικές αλλαγές. Μεγάλοι κολοσσοί της βιομηχανίας μόδας έλαβαν συγκεκριμένες δεσμεύσεις για την παραγωγή των ρούχων στα επόμενα χρόνια. Τα H&M έθεσαν ως στρατηγική ότι η παραγωγή θα γίνεται με 100% ανανεώσιμη ενέργεια έως το 2040 βασισμένο σε ένα μοντέλο πλήρους κυκλικής οικονομίας. Ο όμιλος Inditex (μέλη του οποίου είναι τα Zara, Bershka κ) έχει κατηγορηθεί για τεράστια ενεργειακή σπατάλη που λόγω της «εφήμερης μόδας» προκαλεί μεγάλη οικολογική επιβάρυνση. Τον Ιούλιο 2019 δεσμεύτηκε ότι έως το 2025 όλα τα ρούχα θα είναι βιώσιμα, ότι θα εφαρμόσουν ανακύκλωση ρούχων μέσα στα καταστήματα ενώ η παραγωγή θα γίνεται χρησιμοποιώντας ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και παράγοντας μηδενικά απορρίμματα. Δείτε περισσότερα εδώ: https://www.lifo.gr/now/world/245106/ta-zara-allazoynteleios-ta-roxya-toys-simera-anakoinosan-pos-ola-tha-einai-viosima-mexri-to-2025/0900?fbclid=IwAR1to9jbpt4QdCIKS_xEGzefYQCwfb0hOBhTyWJOUNRy9onZoaR5e2H90V8

- Εάν σας ενδιαφέρει να δείτε όλες τις εταιρείες που υιοθετούν πιο βιώσιμες πολιτικές η παρακάτω έκθεση του Fashion Revolution (<https://www.fashionrevolution.org/>) θα σας φανεί πολύ χρήσιμη.

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ

Για την 1η φάση

- Πάρτε 5 τουλάχιστον συνεντεύξεις από φίλους ή συγγενείς σχετικά με τις καταναλωτικές τους συνήθειες. Χρησιμοποιείστε τον παρακάτω οδηγό για να κάνετε τη συνέντευξη.

Ερωτώμενος/η (σημειώστε τα δημογραφικά στοιχεία του/της ερωτώμενου/ης. Φύλο, ηλικία, εργασιακή κατάσταση)	Ερωτήσεις-Απαντήσεις				
	Τι είδους αντικείμενα έχει τύχει να δανιστείς από φίλους/συγγενείς;	Τι είδους αντικείμενα έχεις νοικιάσει εσύ ή οικογένειά σου;	Έχεις αντικείμενα από «2ο χέρι»;	Επαναχρησιμοποιείς αντικείμενα ή φτιάχνεις καινούργια από παλιά υλικά;	Έχεις κάνει ποτέ κάποιο δώρο όπου δε χρειαζόταν να πληρώσεις τίποτα;
Γυναίκα, 45 χρονών, εργαζόμενη	Ένα φόρεμα για ένα γάμο	Αυτοκίνητο για τις διακοπές	Ένα ποδήλατο	Έφτιαξα μια ταιίστρα για τα πουλιά από ένα πλαστικό μπουκάλι	Έπλεξα ένα κασκόλ για τον φίλο μου από ένα παλιό μου πουλόβερ
1					
2					
3					

- Φέρτε τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων στην τάξη και παρουσιάστε τα στους/στις συμμαθητές/τριες σας. Έτσι, ίσως ανακαλύψετε νέα πράγματα για τις καταναλωτικές συνήθειες των φίλων και συγγενών αλλά και να πάρετε νέες ιδέες.

Για την 1η, την 2η και την 3η φάση:

- Εξηγήστε στους/στις μαθητές/τριες ότι θα κάνουν σε κάποιον/α από την τάξη ένα δώρο αλλιώς από τ' αλλά. Χωρίστε την ομάδα σε υποομάδες των 4 ατόμων. Ζητήστε τους αρχικά να συμφωνήσουν σε ποιον από την τάξη θα δώσουν το δώρο (μπορεί να δυσκολευτούν στην επιλογή, αλλά η υπόλοιπη διαδικασία θα είναι πιο εύκολη, αν γνωρίζουν από την αρχή σε ποιον/α θα χαρίσουν το δώρο τους). Έπειτα εξηγήστε ότι το δώρο αυτό δεν θα το αγοράσουν αλλά θα το φτιάξουν οι ίδιοι, χρησιμοποιώντας «παλιά» και «άχρηστα» αντικείμενα και υλικά που έχουν στην τάξη τους ή στο σπίτι τους (το λεγόμενο upcycling). Σκεφτείτε τι θα άρεσε στο πρόσωπο που επιλέξατε, ποια είναι τα χόμπι του, τι του αρέσει να κάνει συνήθως και εμπνευστείτε! Στο internet θα βρείτε χιλιάδες ιδέες για το πώς να φτιάξετε νέα αντικείμενα από παλιά υλικά (κάντε αναζήτηση με τη λέξη upcycle).
- Όταν ολοκληρώσετε τη διαδικασία και χαρίσετε το δώρο, ρωτήστε τον φίλο/η σας πώς ένιωσε που πήρε αυτό το δώρο, τι αξία έχει για αυτόν/ή;
- Συνεχίστε να φτιάχνετε δώρα καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς και στο τέλος φτιάξτε μία έκθεση στο σχολείο με τα δημιουργήματά σας και προτρέψτε και τους συμμαθητές σας στην δημιουργική επαναχρησιμοποίηση των πραγμάτων. Να και μια ιδέα από το Λύκειο Φυλής!

Δράση τώρα! (Προετοιμασία για SDG Εβδομάδα)

Προτείνετε στους/στις μαθητές/τριες να συνυπογράψετε το συμβόλαιο: «3 R»: Reduce (Μειώσε), Reuse (Επαναχρησιμοποίησε), Recycle (Ανακύκλωσε)
Δεσμευτείτε με αυτό ότι για την τρέχουσα σχολική χρονιά, που θα είστε μαζί ως τάξη, θα μειώσετε την κατανάλωση, θα επαναχρησιμοποιείτε αντικείμενα με δημιουργικό τρόπο και θα ανακυκλώνετε σχεδόν τα πάντα!

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ 1ο ΤΕΥΧΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

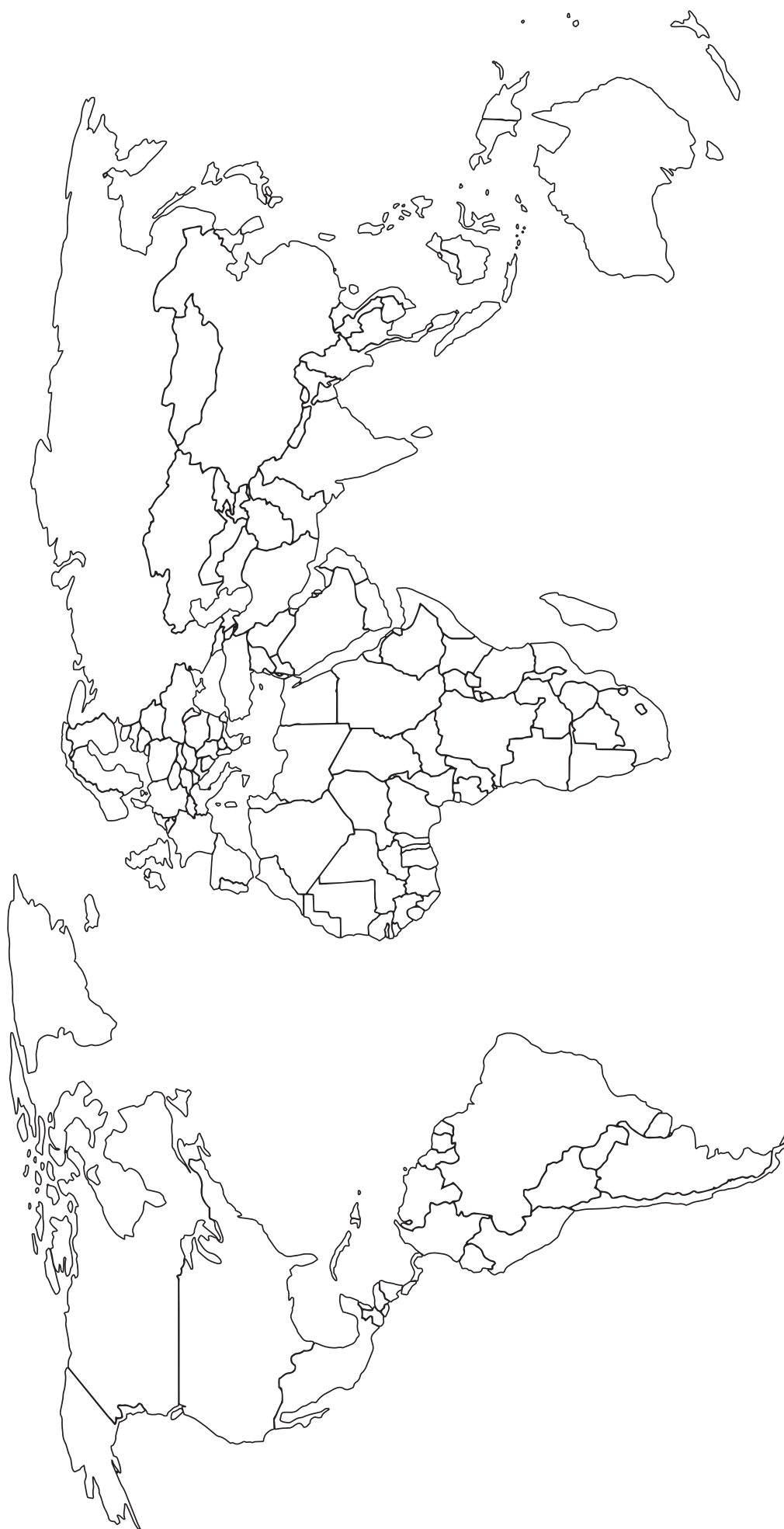
- Ενότητα 2: Μήνυμα στο μπουκάλι

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

<https://www.tovima.gr/2019/07/13/finance/i-klimatiki-allagi-tsakizei-tin-elliniki-oikonomia/>

<https://greenagenda.gr/%CF%84%CE%B1-%CE%B2%CF%81%CE%B9%CE%BB%CE%AE%CF%83%CF%83%CE%B9%CE%B1-%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%BF%CF%82-%CE%B4%CE%AE%CE%BC%CE%BF%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4/>

<https://greenagenda.gr/%cf%80%cf%8e%cf%82-%cf%84%ce%b1-%ce%b1%cf%80%cf%8c%ce%b2%ce%bb%ce%b7%cf%84%ce%b1-%ce%bc%cf%85%ce%b4%ce%bf%ce%ba%ce%b1%ce%bb%ce%bb%ce%b9%ce%ad%cf%81%ce%b3%ce%b5%ce%b9%ce%b1%cf%82-%ce%b5%ce%bd%ce%b9/>

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε

**ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΤΩΡΑ!
ΤΕΛΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε		ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΤΩΡΑ! ΤΕΛΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ:	12-18 ετών	
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	1,5 ώρες	
ΥΛΙΚΟ:	Υπολογιστής, βιντεοπροβολέας (ή διαδραστικός πίνακας), παραρτήματα 9,10,11 &12, χαρτιά, μαρκαδόροι.	
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ:	Επιθυμητό: τραπέζια και καρέκλες που μπορούν να μετακινηθούν για εργασία σε ομάδες.	
ΣΤΟΧΟΙ:	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοήσουν την επιτακτικότητα της ανάγκης για άμεση δράση για το κλίμα. • Να γνωρίσουν και να εμπνευστούν από τα κινήματα για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. • Να σκεφτούν άμεσες και πρακτικές λύσεις για τη Δράση για το κλίμα. • Να οραματιστούν τους εαυτούς τους ως πραγματικούς φορείς αλλαγών που θα έχουν αντίκτυπο στην κλιματική αλλαγή. 	
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:	☒ Συστημική σκέψη ☒ Προνοητική δεξιότητα ☒ Κανονιστική δεξιότητα ☒ Στρατηγική δεξιότητα ☒ Δεξιότητα συνεργασίας ☒ Δεξιότητα κριτικής σκέψης ☒ Δεξιότητα αυτεπίγνωσης ☒ Δεξιότητα επίλυσης προβλημάτων	
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ:	ΣΤΟΧΟΣ 4 – Ποιοτική Εκπαίδευση ΣΤΟΧΟΣ 6 – Καθαρό νερό και αποχέτευση ΣΤΟΧΟΣ 11 – Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες ΣΤΟΧΟΣ 13 – Δράση για την κλιματική αλλαγή ΣΤΟΧΟΣ 16 – Ειρήνη, Δικαιοσύνη και ισχυροί δεσμοί ΣΤΟΧΟΣ 17 – Συνεργασία για τους Στόχους	
Περιγραφή των δραστηριοτήτων:		
1η φάση 30 λεπτά	E1. ΚΛΕΒΕΤΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΜΑΣ <ul style="list-style-type: none"> • Αντιγράψτε (πριν μπου οι μαθητές/τριες στην τάξη) στον πίνακα την παρακάτω δήλωση και ζητήστε έναν / μία να την διαβάσει δυνατά στην τάξη: «Η δράση είναι η μόνη απάντηση στη κλιματική αλλαγή. Είμαστε όλοι φορείς αλλαγής και μπορούμε να δράσουμε σε διάφορα επίπεδα: ατομικά, συλλογικά, διεθνή, αλλάζοντας τις δικές μας συνήθειες και πιέζοντας τις κυβερνήσεις για σωστές πολιτικές. Γιατί; Επειδή, εμείς και ο πλανήτης μας χρειαζόμαστε ένα μέλλον» • Έπειτα ρωτήστε: Ποιος νομίζετε ότι είπε αυτή τη φράση; (το έχει πει η Γκρέτα Τούνμπεργκ) • Χωρίς να αποκαλύψετε το άτομο της παραπάνω δήλωσης, προβάλετε το παρακάτω βίντεο όπου η 16χρονη ακτιβίστρια για το κλίμα Γκρέτα Τούνμπεργκ καταδικάζει την απραξία των ηγετών του κόσμου σχετικά με την κλιματική αλλαγή (με ελληνικούς υπότιτλους) https://www.youtube.com/watch?v=4DDKSfw7CYI (03:29 min) • Συζητήστε έπειτα ενδεικτικά: <i>Έχετε ξανά δει ή ακούσει για την Γκρέτα Τούνμπεργκ; Τι είναι αυτό που θυμάστε; Τι σας κάνει εντύπωση σ' αυτή την έφηβη; Τι είναι αυτό που θυμάστε περισσότερο από το βίντεο που μόλις είδατε; Τι είναι αυτό που σας έκανε περισσότερο εντύπωση και για ποιο λόγο;</i> 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Η Γκρέτα στην ομιλία της μίλησε για κλιματική δικαιοσύνη. Έχετε ξανά ακούσει αυτό τον όρο; Τι νομίζετε ότι σημαίνει; Πόσο πραγματικός και επίκαιρος πίστευε ότι είναι; • Η Γκρέτα ξεκίνησε ένα ολόκληρο κίνημα το «Παρασκευές για το μέλλον» (Fridays for Future) με μια πολύ δυνατή φράση: «Γιατί πρέπει να μελετάω για το μέλλον μου, όταν κανείς δεν κάνει τίποτα να προστατέψει αυτό το μέλλον;». <i>Ποια είναι η γνώμη σας για την παραπάνω φράση; Τι νομίζετε ότι είναι αυτό που δίνει τέτοια ώθηση στη Γκρέτα να αφιερώσει σχεδόν τον εαυτό της στη μάχη για το κλίμα;</i>
<p>2η φάση 30 λεπτά</p>	<p>Η Γκρέτα Τούνμπεργκ θεωρείται παγκοσμίως ως μια Νέα Ηγέτης (Youth Leader). <i>Γιατί πιστεύετε ότι το θεωρούν αυτό αν και η ίδια χαρακτηρίζει τον εαυτό της ως ένα εσωστρεφές παιδί, που την εξαντλεί η δημοσιότητα που έχει λάβει;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Χωρίστε την ομάδα σε υποομάδες των 4 ατόμων και μοιράστε στην κάθε υποομάδα το παράρτημα 9. • Εξηγήστε ότι η ερώτηση «Γιατί να με νοιάζει εμένα;» είναι φτιαγμένη βάσει του μοντέλου της «Αλυσίδας των Γιατί». Η λογική συμπλήρωσης της αλυσίδας είναι οριζόντια και δίνεται ένα παράδειγμα στο Παράρτημα 9. • Δώστε λίγο χρόνο στις ομάδες να σκεφτούν και να ανακαλύψουν τους λόγους που είναι σημαντική η δράση για την κλιματική αλλαγή. • Αναρτήστε σε εμφανή σημείο τις αλυσίδες και δώστε χρόνο ώστε να διαβαστούν όλες από όλους. <p>Αναστοχασμός (ενδεικτικές ερωτήσεις): <i>Πόση εύκολη ή δύσκολη σας φάνηκε η συμπλήρωση της αλυσίδας; Για ποιο λόγο; Τι ανακαλύψατε σε αυτές αλυσίδες που δεν το είχατε πότε σκεφτεί; Πώς σας φαίνεται αυτό; Τι θα απαντούσατε σε κάποιον/α που θα σας έλεγε: «Και τι με νοιάζει εμένα για την κλιματική αλλαγή»; Τι θα απαντούσατε σε κάποιον που θα σας έλεγε: «Και τι μπορώ να κάνω εγώ για την κλιματική αλλαγή»;</i></p>
<p>3η φάση 30 λεπτά</p>	<p>E2. ΔΡΑΣΕ ΣΑΝ ΝΑ ΗΤΑΝ ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θέστε σε όλη την τάξη (συμπεριλαμβανομένου και του εαυτού σας) τον παρακάτω προβληματισμό. <i>Πόσο οι συνήθειες και οι συμπεριφορές μας εντός του σχολείου μας συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή; Είναι κάτι που μπορεί να βελτιωθεί ώστε να μειωθεί και ο δικός μας αντίκτυπος στην κλιματική αλλαγή;</i> • Κάντε μια έρευνα ή συζητήστε τι πολιτικές υπάρχουν (εάν υπάρχουν) στο σχολείο σας σχετικά με τα ζητήματα που θέτονται στο παρακάτω σχήμα: • Καταγράψτε τι γίνεται ήδη και νιώστε περήφανοι για αυτό! • Καταγράψτε επίσης τι γίνεται μεν αλλά θα μπορούσατε να τα καταφέρετε ακόμα καλύτερα. • Τέλος, καταγράψτε τι δε γίνεται καθόλου αλλά θα θέλατε πολύ να το αλλάξετε, ξεκινώντας από το ερώτημα: Τι θα κάνουμε ως τάξη/σχολείο; • Καταρτίστε ένα πλάνο με στόχους που θέλετε να δείτε να πραγματοποιούνται άμεσα και αυτούς που μπορούν να πραγματοποιηθούν σε βάθος χρόνου. • Αναζητήστε συμμάχους! Προτείνετε στους/στις μαθητές/τριες να ξεκινήσετε ενημερώνοντας τον Δήμο της περιοχής σας για τις αποφάσεις σας και ζητήστε στήριξη με όποιο τρόπο είναι απαραίτητος.

- **Μη διστάσετε να προτείνετε λύσεις και να ζητήσετε συγκεκριμένες δεσμεύσεις. Οι Νέοι σαν εσάς ορίζονται από τον ΟΗΕ πρωταγωνιστές για την επίτευξη των 17 Στόχων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.**
- Τέλος, φτιάξτε μια αφίσα με το τι θα κάνετε πρακτικά ως τάξη για την Δράση για το Κλίμα (μπορείτε να πάρετε ιδέες από το Παράρτημα 10), υπογράψτε για την δέσμευσή σας (Παράρτημα 11), τοποθετήστε την δίπλα στην αφίσα και κολλήστε την στην τάξη σας.

 Φτιάξτε ένα βίντεο ή φωτογραφίστε την αφίσα με τη δέσμευσή σας και αναρτήστε την στην ψηφιακή πλατφόρμα.

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

Για την 1η, την 2η και την 3η φάση:

- Τι θα γίνει εάν δεν κάνουμε τίποτα; Διερευνήστε το ερώτημα ακολουθώντας τον χάρτη των συνεπειών, όπως φαίνεται στο Παράρτημα 11.
- Βγάλτε την αφίσα και εκτός της τάξης σας! Περάστε από κάθε τάξη του σχολείου σας κάντε μια σύντομη ενημέρωση στους/στις συμμαθητές/τριές σας, ζητήστε και την δική τους δέσμευση και τοποθετήστε μια 2η αφίσα σε περίοπτη θέση μέσα στο σχολείο!
- Φτιάξτε και άλλες αφίσες (ιδέες για περισσότερες αφίσες μπορείτε να βρείτε εδώ <https://www.activesustainability.com/climate-change/6-actions-to-fight-climate-change/>) και βρείτε και άλλους «συμμάχους» για το κλίμα και σε άλλα σχολεία. Εκπρόσωποι του σχολείου σας μπορούν να ενημερώσουν μαθητές / τριές και άλλων σχολείων και να τους προτείνουν να υιοθετήσουν τις πρακτικές που προτείνετε, να κολλήσουν την αφίσα και στο δικό τους σχολείο και να δεσμευτούν ότι και αυτοί με τη σειρά τους θα ενημερώσουν άλλο ένα σχολείο και θα τους δώσουν μία από αφίσες για να την κολλήσουν και στο δικό τους σχολείο κ.ο.κ.
- Γραφτείτε στην παρακάτω ιστοσελίδα <https://www.co2nnect.org/> και μετρήστε πόσο CO2 εκλύεται με τις μετακινήσεις σας προς και από το σχολείο σας.
- Σκεφτείτε και άλλους δημιουργικούς και εξωστρεφείς τρόπους για να μεταδώσετε το μήνυμα **ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΩΡΑ** και να πείσετε όσους περισσότερους μπορείτε!

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ 1ο ΤΕΥΧΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Όλο το εκπαιδευτικό υλικό του 1ου Τεύχους.

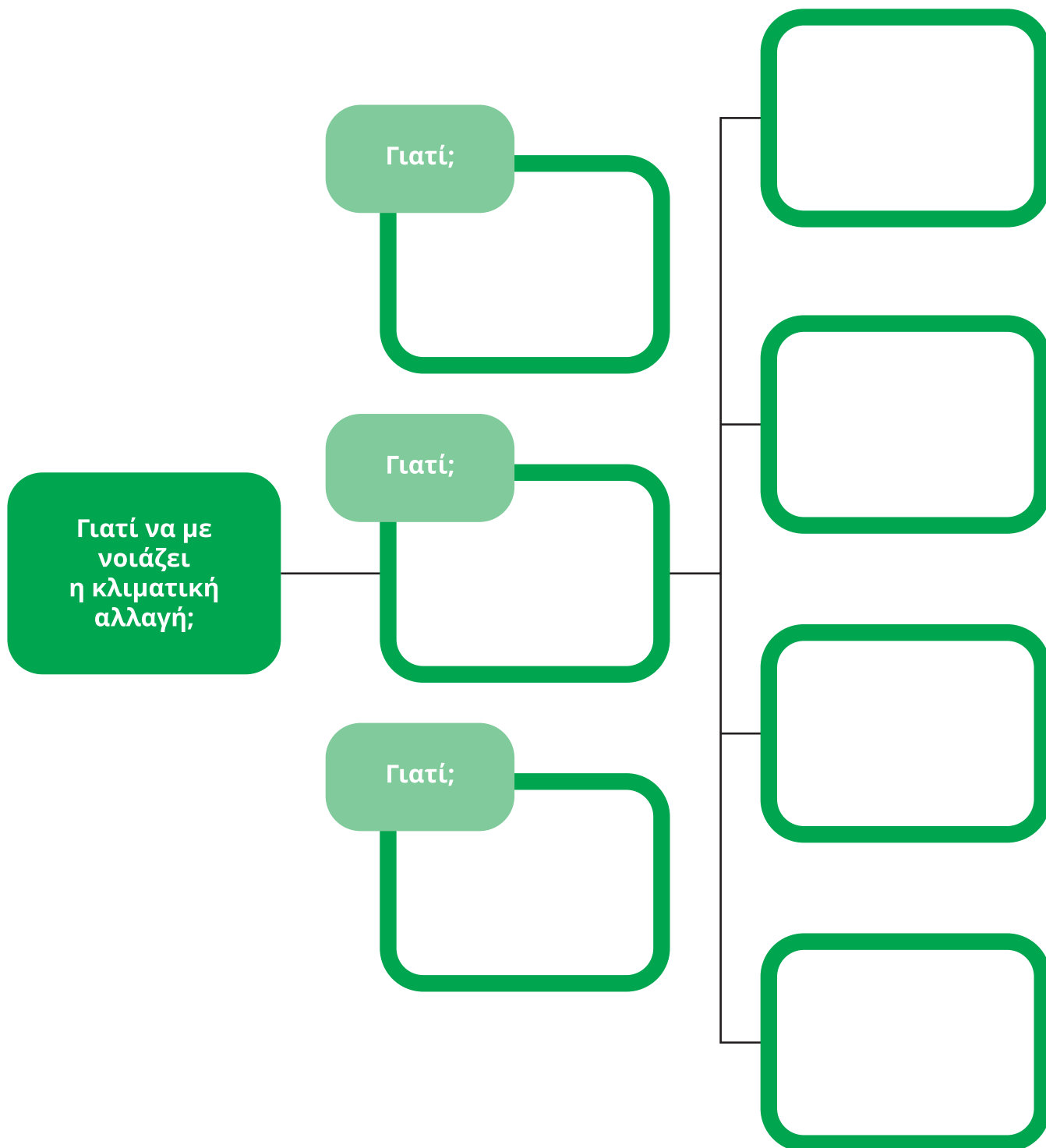
ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

Δείτε το βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=8YQIaOldDU8>

Ήξερες ότι:

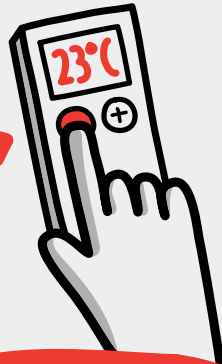
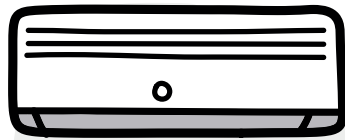
Υπάρχει και στην Ελλάδα ομάδα Friday for Future Greece; Δείτε τις προγραμματισμένες δράσεις τους εδώ: <https://www.facebook.com/fridayforfuturegreece/>

«Αλυσίδα των Γιατί»

6 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

1. Μείωσε τα καυσαέρια

2. Εξοικονόμισε ενέργεια

3. Εφαρμοσε: μείωση των απορριμάτων, δημιουργική επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση

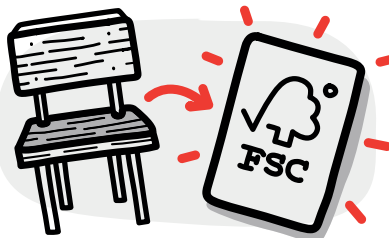
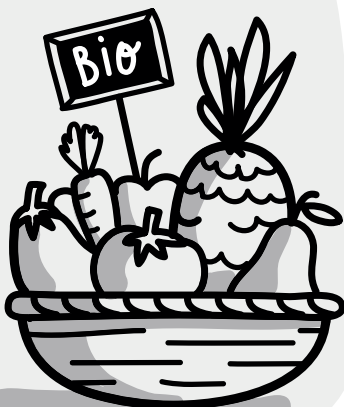
Μείωση

Επιανα-
χρησιμοποίηση

Ανακύκλωση

4. Εφαρμοσε υπεύθυνη κατανάλωση

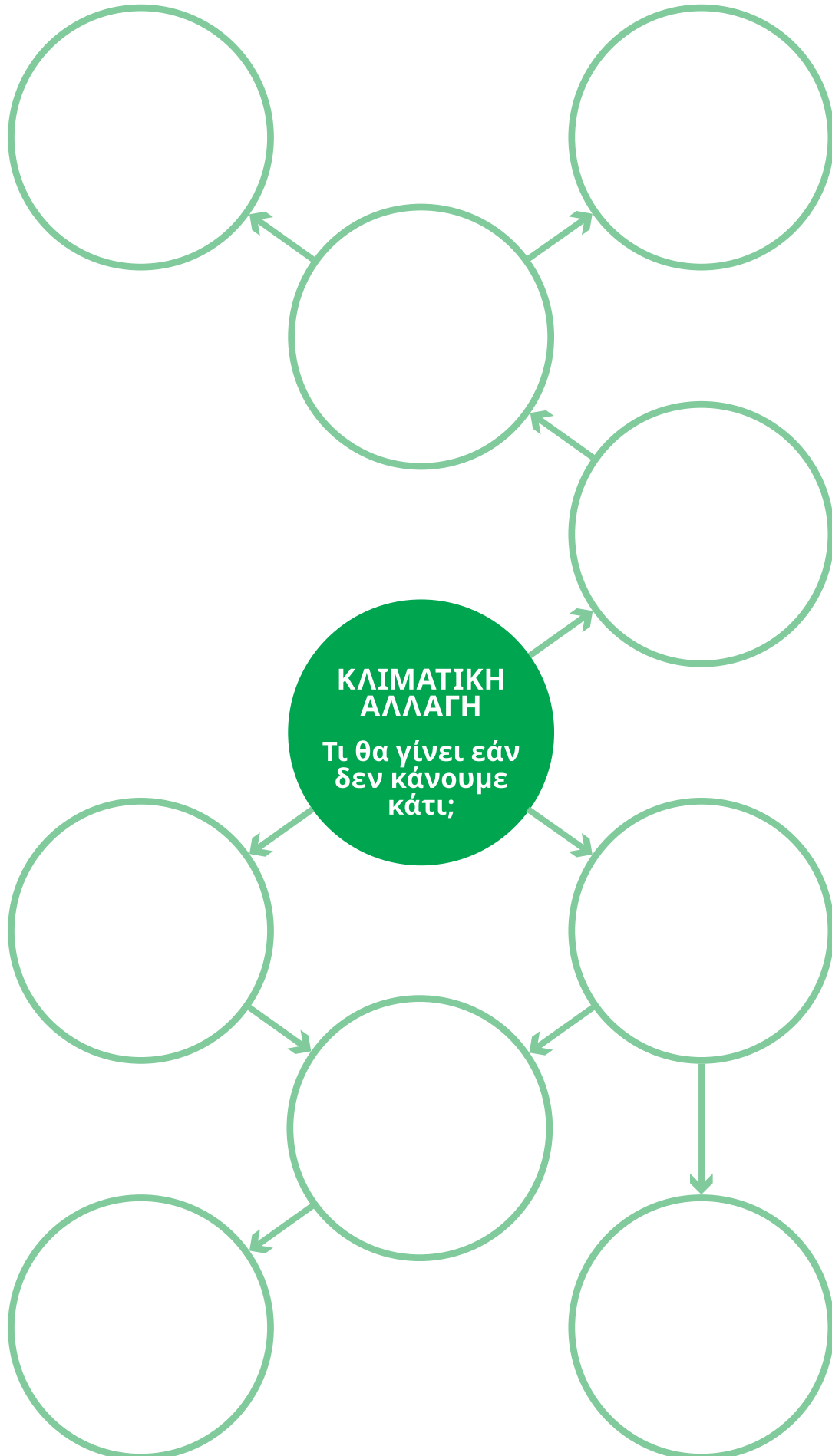

5. Αναδάσωσε

6. Διεκδίκησε μέτρα για μια βιώσιμη πόλη

«Χάρτης Συνεπειών»

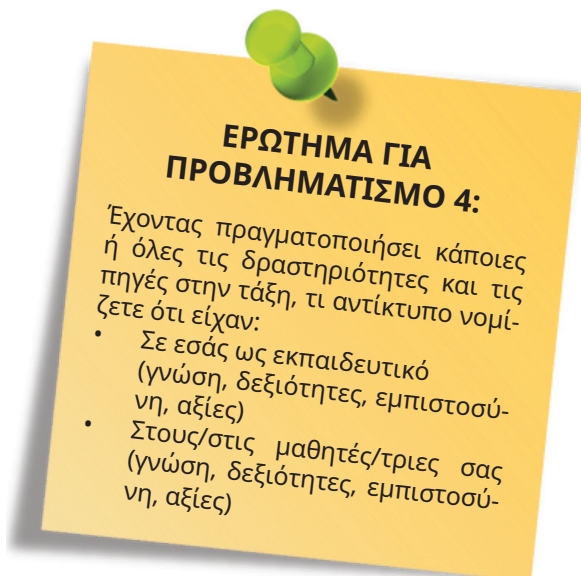
ΑΛΛΑΓΗ ΓΙΑ ΤΗΝ

ΚΑΙΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΗ

ΤΕΛΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Ξεκινήστε την τελική ανατροφοδότηση θέτοντας το παρακάτω ερώτηση:

Πρόκειται για μια ανοιχτή ερώτηση, την οποία μπορείτε να την θέσετε με μορφή συζήτησης στην ολομέλεια και να κρατήστε σημειώσεις, τις οποίες, μπορείτε να μας τις στείλετε στο: education.hellas@actionaid.org καθώς αυτού του είδους η ανατροφοδότηση θα αποτελέσει και για εσάς και για μας ένα χρήσιμο εργαλείο για να αξιολογήσουμε κατά πόσον η θεματική και οι διδακτικές μεθοδολογίες είχαν θετικό αντίκτυπο σε σας και τους/τις μαθητές/τριες.

Θα μπορούσατε, κατ' επέκταση, να ζητήσετε από την ομάδα να οργανώσει τις παραπάνω σημειώσεις σε ένα μικρό κείμενο και να το ανεβάσετε στην ηλεκτρονική πλατφόρμα

Θυμηθείτε το παρακάτω σχήμα που ενδεχομένως να σας φανεί χρήσιμο για μια πιο ολοκληρωμένη και πλαισιωμένη ανατροφοδότηση.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ WALK THE GLOBAL WALK (2018 - 2021)!

Το Ζετές πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και συνδέει 12 Ευρωπαϊκές χώρες: Ιταλία, Γαλλία, Κροατία, Κύπρο, Ουαλία, Σκωτία, Πορτογαλία, Ελλάδα, Ρουμανία, Βουλγαρία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη και Αλβανία. Στην Ελλάδα το πρόγραμμα συντονίζεται από την ActionAid και τον Δήμο Φυλής, ενώ διεθνής συντονιστής του προγράμματος είναι η Περιφέρεια Τοσκάνης και η Oxfam Ιταλίας.

Το πρόγραμμα στοχεύει στο να παρέχει σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης τα κατάλληλα εργαλεία ώστε να συμπεριλάβουν θεματικές και μεθοδολογίες της Εκπαίδευσης για τον Ενεργό Πολίτη (Global Citizenship Education) στο αναλυτικό πρόγραμμα και να ενισχυθεί η συνεργασία με τις τοπικές αρχές σε θέματα που αφορούν τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals).

Οι κύριες θεματικές του προγράμματος θα είναι:

- Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες (ΣΤΟΧΟΣ 11)
- Δράση για το Κλίμα (ΣΤΟΧΟΣ 13)
- Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί (ΣΤΟΧΟΣ 16)

Το πρόγραμμα Walk the Global Walk παρέχει στους δασκάλους πολύτιμες ευκαιρίες συνεργασίας πάνω σε παγκόσμια ζητήματα που σχετίζονται με τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης. Εισάγει μοντέλα ενεργού συμμετοχής και ηγεσίας των νέων, ενώ δημιουργεί έναν συνεχή διάλογο γύρω από την ενεργή πολιτεότητα σε παγκόσμιο και τοπικό επίπεδο.

Η συμμετοχή στο πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- ΕΕκπαίδευση εκπαιδευτικών μέσα από βιωματικές δραστηριότητες που βασίζονται στην Εκπαίδευση για τον Ενεργό Πολίτη.
- Υποστήριξη των εκπαιδευτικών κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος.
- Εργαστήρια για μαθητές σχετικά με την ηγεσία και την ιδιότητα του ενεργού πολίτη.
- Δημιουργία επιμέρους ομάδων «νέων ηγετών» από μαθητές/τριες στα σχολεία με στόχο την ευαισθητοποίηση των συμμαθητών τους.
- Διοργάνωση δράσεων για την Εβδομάδα Δράσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Εβδομάδα SDG).
- Συμμετοχή των μαθητών στο Global Walk (Παγκόσμια Πορεία) για τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- Συμμετοχή 5 μαθητών/τριών και 1 εκπαιδευτικού στα Διεθνή Θερινά Σχολεία στην Πορτογαλία (2019), Ιταλία (2020) και Ουαλία (2021).

Συγχρηματοδοτούμενο
από την ΕΕ

Regione Toscana

OXFAM
Italia

interculturala

Με την υποστήριξη

Κοινοφελές Ίδρυμα
Ιωάννη Σ. Λάτση

Κινητοποίηση των νέων για την υποστήριξη των 17 Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης

Bucharest
City Hall

CARDET

ISTARSKA REGIJONA
ŽUPANIJA ISTRIANA

University
of Glasgow

STROVOLOS
MUNICIPALITY

RÉGION
NORMANDIE

institut international
des DROITS DE L'HOMME et de la PAIX

aidglobal

Ação e Integração para o Desenvolvimento Global

SENSUS
Centar za psihološku podršku

act:onaid